

Yerel Dergi  
Yaz 2023 • Sayı 39

# tirşik

**ARTIK  
MİLLETVEKİLİMİZ  
VAR!**

**PROF. DR. MEHMET ŞAHİN**





Tirşik Dergisi düzenli aralıklarla çıkamasa da yayın hayatına devam ediyor. Yaz sayısıyla şimdi karşınızdayız.

Dergi, günlük hayat ve gelişmelerden haliyle uzak kalamıyor. Hadiselerden etkileniyor. Bu arada Kahramanmaraş merkezli büyük bir deprem acısı yaşadık. Seçimler oldu. Toplum hayatı önemli dönemeçler yaşadı. Buna bağlı olarak ilişkiler sarsıldı. Şükür toparlanıyoruz.

Bu dönemde güzel gelişme, Andırın çocuğu hem şehrimiz Mehmet şahin milletvekili oldu. Andırın yirmiye aşkın yıldan sonra vekil çıkardı. Hayırlı olsun diyoruz. Dergimiz bu sayıda milletvekilimizi kapak yapıyoruz.

Tirşik dergisi yerel kültür ve değerleri işliyor. Çukurova'ya hitap ediyor. Bu nedenle çevredeki araştırma ve gelişmeleri konu ediniyor.çukurovanın zenginliği öyle dergiye sığacak evsafa olmadığını hepimiz biliriz.

Tirşik dergisi, yarınımız olan gençlere önem veriyor. Onların çalışmalarını yayınlıyor. Gençlere her zaman kapımız açık. Gençlerimiz ne denli dolu yetişirse memleketimizin faydasıdır. Bu uğurda hepimize görev düşüyor.

Tirşik dergisi. Gücünü doğadan alan Andırının doğal zenginliklerine dergide yer veriyor. Amacımız; hem tanıtmak, tanıtırken de çevre bilinci oluşturmak, koruma – kullanma dengesini sağlamak. Ne yazık ki, korumayı insanların insafına bırakamayız. Doğadan kendi ihtiyacı veya ticari maksatla ürün toplayanlar, acımasızca kıyıyorlar. Bu konuda çevre duyarlılığı ve çağrısı yapıyoruz.

Tirşik dergisi, gençlere özel sayı çıkarma çalışmasına devam ediyor. Ayrıca bölgemizin her konusunu araştıran akademik dergi çalışmaları da sürüyor. Katılım oldukça bu iki çalışma sizlerle buluşacaktır.

Tirşik dergisi hakkında en çok şikâyeti kâğıt baskı olmamasından alıyoruz. Her arayan dergiyi göndermemizi istiyor. Bizde biliyoruz. Dergiyi ele alıp ikram etmek, tanıtım amacıyla yollamak, sergilemek kâğıt baskı ile oluyor. Ancak ekonomik zorluklar nedeniyle, öteki dergiler gibi. Tirşik dergisi de kâğıt baskı yapamıyor.

Öte yandan internette yayınlanan tirşik dergisi sitesini canlı tutuyoruz. Dergilerimiz bütün sayılarıyla sitede yayında. Sitemizde bölgemizle ilgili dosyalar, kitaplar dijital(sayısal) halde okuyuculara sunuluyor. Buradan hem indirebilir, hem de okuyabilirsiniz. Şimdilik imkânlarımız buna elveriyor.

Tirşik dergisi yazın Andırında kışla bahçesi yazarlar- şiarlar- ozanlar buluşmasının dördüncüsünü yapacak. Hazırlıklarımız sürüyor. Katılımcıları bekliyoruz.

Tirşik dergisi, Andırın gelişim platformuyla birlikte; ilçemizin kamu, yerel, sivil toplum kuruluşları işbirliğiyle Andırın sempozyumu planlıyor. Tarafların katılımı ile Andırının bugünden yarını konuşulacak. Ortaya yatırım ve projeler çıkacak. Bunun da yerel ve merkezi düzeyde takipçisi olacağız.

Gelecek sayıda Kahramanmaraş merkezli depremin tanıkları olarak, geleceğe kayıt bırakmak, belege olmak üzere "deprem özel sayısı" hazırlıyoruz. Katkıda bulunmak isteyenlere açığız. Çağrımız herkesedir.

Yeni tirşik dergisi sayılarında buluşmak üzere.

# tirşik

YEREL DERGİ • SAYI - 39

ANDIRIN GELİŞİM PLATFORMU'NUN  
YAYIN ORGANIDIR

**Andırın Gelişim Platformu Adına İmtiyaz Sahibi:**

Ahmet Narinoğlu

**Genel Yayın Yönetmeni:**

Hüsnü Karcı

**Yazı İşleri Müdürü:**

Gökhan Gök

**Yayın Kurulu:**

Ahmet Narinoğlu, İskender Zengin, Hüsnü Karcı,  
Tahsin Sarıbiyik, Gökhan Gök, Cumali Yaşar

**Abone, Reklam ve Halkla İlişkiler:**

Soner Kesme, İskender Zengin, Sittik Çeri

**Adres:**

Eski Osmanlı Sok. No:3 Kat:1 Da:6 Mecidiyeköy-Şişli/  
İSTANBUL

**Telefon:**

0212-274 24 54

**Web Adresi:**

[www.andirin.org.tr](http://www.andirin.org.tr)

**e-posta:**

[tirsikdersisi@hotmail.com](mailto:tirsikdersisi@hotmail.com)

**Yayın Türü:**

Yerel Dergi

**Grafik-Tasarım:**

Yeşim Karakoç

**Baskı:**

Kültür Sanat Basımevi

**Dağıtım Sorumlusu:**

Muzaffer Yaşar

Yayınlanan yazıların sorumluluğu, yazarına aittir.

Bu dergi, Andırın Gelişim Platformu'nun  
bir kültür hizmetidir.

Parayla satılmaz.

## ◆ İÇİNDEKİLER ◆

1	Bizden	62	Halk Kültürü
2	İçindekiler	63	Kızık Köyü
3-7	Artık Milletvekilimiz Olsun	64	Yaza Doğru
8-9	Andırın Tarihi Üzerine	65	Karacaoğlan'dan Şiirler
10-12	Anavarza	66	Mahalle
13-20	Dulkadir Beyliği	67	Şiirler
21	Turna Dağı Savaşı	68	Çoban Çocuk
22	Truva Kahramanı	69	Zemherim
23	Abdal Mağarası	70	Fabl
24	Turaçlar	71	Bulutlarda Sen
25	Oluklar	72	Fabl
26	Değirmen	73	Şiir
27	Çiçekler	75	Bu Topraklarda
28	Saçaklı Dede	76	Mektup
29	Doğadan Mektup	77	Şiir
30	Çevre	78	Kel Hasan
31	Doğal Bitkilerimiz	79	Bizim Eller
32	Yemlik	80	Mavra Musa
33	Yufka	81	Güle Mihrican Düştü
34	Çizgi Çizgi Kültür	82-84	Farenin Hüneri
35	Kömbe ve Çörek	85	Şiir
36	Karatepe Kilimleri	86-87	Unutkan Adamlar
37	Gebende Kültür Araçları	88	Ne Güzeldi Be
38	Çay Simit Sohbet	89	Dün Ne Oldu
39-40	Efirağzılı Köyü	90	Şiir
41	Çank	91-93	Serseri
42-45	Atışmalar	94	Çukurova'dan Andırın'a
46	Aydınlı Omanın Hikayesi	95	Bay Memmet
47	Sadık Çalikoğlu	96	Kara Tren
48-49	Nuri Sesigüzel	97	Şiir
50-51	Abdal Tehsin	98	Deneme
52-53	İki Resim İzinde	99	Şiir
54	Şehitler Ağdı	100	Çınarlı Kahve
55	Tatarlının Beyleri	101	Yazı Dersleri
56	Ahmet Abim	102	Ayşe Nur Doğan'dan Çizgiler
57-59	Köy Güzellemeleri	103	Neredeydin
60	Günlük	104	Kitap İnceleme
61	Şiir		

# TİRŞİK

ÇUKUROVA YEREL DERGİSİ

■ Ekim-Kasım-Aralık 2010 ■ Sayı: 22

**Artık  
Milletvekilimiz  
Olsun!**



# ARTIK MİLLETVEKİLİMİZ OLSUN!

***Her Andırın'lı siyaset alanında kendini yalnız hisseder.***

***Andırın temsilde adalet istiyor.***

Andırın Kahramanmaraş'ın şirin bir ilçesi olarak bilinir. Bunun yanında Andırın'ı anlatan başka tanımlar da kullanılır. Mesela; Maraş'a uzak oluşu, Maraş kültürüyle iç içe olmayışı, Adana veya Çukurova kültürüne yakın oluşu, ekonomisinin Çukurova'ya bağlı oluşu gibi.

Bir Kahramanmaraş valimiz Andırın'a geldiğinde "Kendimi Adana'da hissetmiyorum" demiştir. Andırın'ın meşhur kışla bahçesinde yazın dinlenen insanların memleketlerini araştırdığımız da çoğunluğunun Çukurova'lı olduğu görülür. Tarihten beri göç yolu üzerinde bulunan Andırın, bunun kültürel zenginlik olarak avantajlarını kullanmış, ancak merkezle yani Kahramanmaraşla bağını da gevşetmiştir.

Bu tabloyu ekonomi ve sosyal hayattan çok siyaset alanında okumaktayız. Altmış beş yıllık demokrasi tarihimize baktığımızda tahminen yirmiye yakın seçim döneminde ancak üç milletvekili çıkarabilmiştir Andırın. Bunun anlamı sudur: Andırın, kendini temsil edecek milletvekilini sürekli çıkaramamış, bunun sonucunda da sistemden beklentilerini alamamıştır.

Tabloyu böyle okuduğumuzda Andırın'ın kalkınması ve gelişmesi gelip siyaset alanına, oradan da milletvekilliğine dayanmaktadır. Gerçekten de her Andırın'lı gelişmemişliğini bütçeden az pay almasını bunu da Andırın'ın içinden çıkan milletvekillinin olmayışına bağlar.

Aslında Andırın eskiden beri öğrenilmiş bir çaresizlik yasamaktadır. Andırın'ın içinde veya dışarda yaşayan her Andırın'lı eskiden beri Andırın'ın siyaset alanında temsilcisi olmadığı için gelişmediğine inanır. Bu konu kültürümüze ve dilimize de yerleşerek tekerlemeler haline gelmiştir. "Dırın dırın Andırın, iki dükkân bir fırın" veya "Kazaran kaza oldu Andırın kazası, davar gütmenden gelir meclis umum azası", "Tirşikçi", "Kabakçı" tekerlemeleri

öğrenilmiş çaresizliğin hoş anlatımlarıdır.

Gerçekten Andırın seçmeni bir milletvekili çıkaracaksa da değildir. Böyle olunca bölgecilik veya dar yerel milliyetçilik yapamaz. Merkez veya komşu ilçelerle işbirliği arar. Maalesef bugüne kadar da bu yöntem başarılı sonuç vermemiştir. Çare, geriye merkezde siyaset yapımcıların Andırın'a seçilebilir sırada bir milletvekilliği hakkı vermesine kalmaktadır. Bu da insafa kalmış bir yoldur. Hiçbir zamanda gerçekleşmemiştir. Önümüze baktığımızda Andırın, dün olduğu gibi ilerde de milletvekili çıkaramayacağı bir manzara içindedir.

Evet, Andırın'lı kendini yalnız ve Öksüz hisseder.

Tablo bu olunca, Andırın akıl yürütme yoluyla çare aramaktadır. Önünde de iki seçenek bulunmaktadır. Ya Elbistan il olacak, geriye kalan oluşumda seçmeni karşıladığı için millet vekilliği kazanacak, ya da Osmaniye'ye bağlanacak, oradan milletvekilliği kazanacak. Aslında bu arayışlar yukarıda belirtilen çaresizliğin ve tıkanmışlığının ifadesidir. Su söylenebilir; Andırın'ın içinden kendini kanıtlayan, yarışan adaylar çıksın ve milletvekilliğini başarsın. Ancak böyle insanlarımız denediği halde realite hiç böyle olmamıştır.

Geriye temsilde adalet yöntemi kalıyor. Yani Kahramanmaraş'ta şimdiye kadar temsil edilmemiş Andırın'a bu kez seçilebilir sırada bir milletvekili hakkı tanımak. Bu biraz da Andırın'ın tek vücut olmasına bağlıdır. Yani, istemesi ve mücadele etmesine bağlıdır.

Siyasi partiler şimdiden Andırın'a çağrılmalı, açık, net, samimi konuşulmalı. Andırın şimdiden önünü görmeli.

Her Andırın'lı bu dönem zincirin kırılmasının, artık Andırın'dan bir milletvekili çıkmasını istiyor. Kendi gücü ve kapasitesiyle olamayacağını da gün gibi biliyor.

Sloganımız;

**ARTIK BİR MİLLETVEKİLİMİZ OLSUN!**

# ARTIK MİLLETVEKİLİMİZ VAR!



Hepimizin dilinde tekerleme. Neden Milletvekilimiz yok? Andırının geri kalmışlığı, kalkınamamışlığını getirir siyasete, siyaseti de Milletvekiline bağlarız. Aslında bu ucuz bir kaçış veya bahane değildi. Gerçeğin ta kendisiydi.

Zira Andırın lı bilir ki, her kaynak siyaset eliyle dağıtılıyor. Andırında sahipsiz olduğu için bundan payını almıyor. Eğer sahibimiz yani Milletvekilimiz olursa teker tersine dönecek. Ve Andırın ın hakkı yenmeyecek. Teslim edilecek. Andırın tercihiyle de bunu gösterdi.

Andırın neden Milletvekili çıkaramıyor diyerek 2010 seçimleri arifesinde bir analiz yapmıştık. Bu yazıyı da sayfamızda sunuyoruz. Maalesef oradaki tespitlerimiz bunca yıl geçmesine rağmen değişmiyor.

Orada, il sosyolojisi ve siyasi gerçeklerin ışığında baktığımızda küçük bir ilçe olan Andırının bu yapı içinde Milletvekili çıkaramayacağını vurgulamıştık. Geriye tek yol kaldığını söylemiştik. O da, kendini kanıtlayan bir insanımızın siyaset kurumunca tercih edilmesi yoludur. Aynen dediğimiz gibi oldu. Mesleki birikim, mücadelesi, medya üzerinden tanınmışlığı ispat edilen hemşerimiz Profesör Doktor Mehmet Şahin Milletvekili seçildi.

Andırının duygularına tercüman olarak “hayırlı ve uğurlu” olmasını diliyoruz.

Andırının seçilmiş Milletvekillerine, tarih yolculuğu yaparak göz atalım.

- Abdullah Yayıoğlu (1943 –1946), (1946-1950) ve (1957 –1960)

- Hüseyin Yayıoğlu (1965-1969)

- Ali Zülfikaroğlu (1973-1977 )

- Ali Şahin1987-1991 ve 1996-1999

Hepsi de elinden geldiği kadar memlekete hizmet

etmiştir. Takdirle anıyoruz. Hepsinin arasında yıllar var. En son Ali Şahin den bu yana24 yıl milletvekilimiz kaldık. Siyasette hepimiz biliriz ya. Bir ilçede Milletvekili yoksa o ilin milletvekilleri gönül almak için “sizin Milletvekiliniz benim”derler. Andırın kendi çocuğu vekil değilse daima mesafeli durur.

Mehmet Şahinin gücü, yetenekleri bir yana iktidar Milletvekili olmasına dayanıyor. İktidar Milletvekili olmasının halk yönünden hem avantajı, hem de dezavantajı var. Avantajı iktidar olmak, gücü yetmek. Dezavantajı ise taleplere karşılık verememek.

Milletvekilleri hem seçim bölgesinin hem de Türkiye'nin Milletvekilidir. Bu yönüyle üzerindeki yükler fazladır. Mesela, Mehmet Şahin yönünden bakarsak:

*Andırın Milletvekili*

*Kahramanmaraş Milletvekili*

*Türkiye Milletvekili*

*Mesleği icabı meclisin vereceği görev ve sorumluluklar*

*Partinin vereceği görev ve sorumluluklar*

*Konumu gereği basın- medya programlarına katılmalar*

*Akademik görev ve sorumluluklar*

Bu yükün altında olduğunu hem kendi, hem de seçmeni bilmelidir.

Bunların arasında en fazla beklentisi olan Andırındır. Andırın yıllardır milletvekilliğine hasret kalmıştır. Meclisteki temsilcisine her sorunu, talebi doğal olarak iletecektir. Çözüm bekleyecektir. Biliyoruz ki, taleplerin çoğu şahsi ve küçük meseleler olacaktır. Kabul edelim. Herkesin derdi kendine büyüktür. Ancak, küçük işler arsında boğulmak, çözüm olmayınca küsmek, sitem etmek gibi tehlike vardır. Öte yandan Andırının bekleyen toplumsal, kamusal sorunları, ihtiyaç ve talepleri, yatırımları bulunmaktadır. Bu bir tercih işidir. Her seçimin karşılığı vardır.

Milletvekilleri seçim bölgesini ihmal edemez. Tabanın istek ve talepleri, tabanda oluşan kamuoyu yönlendirici olacaktır. Hem gününbirlik istekleri, hem de kalıcı işleri bir arada götürmek haliyle kolay olmayacaktır.

Bu meyanda, siyasetten bağımsız tespit ve önerilile-



rimizi sıralamak isteriz:

Kamuoyunda, Milletvekili seçim zamanı gelir bir daha uğramaz kanısı vardır. Milletvekili seçim bölgesini ihmal etmemeli, planlı, programlı ziyaretler yapılmalıdır. İnsanımız gönüllü açık beklemektedir. Girmesi de kolaydır.

Milletvekilleri sadece kendi ilçesine eğiliyor eleştirisine karşılık dengeli davranırsa da, Andırın pozitif alakayı beklemektedir.

Yoğun istek ve talepler karşısında boğulmamak için; güçlü, devleti, sistemi, yereli tanıyan danışmanlar edinmelidir.

Andırında, her ne kadar sayısı azda olsa, temsil yönleri olan sivil toplum kuruluşları ihmal edilmemelidir.

Bir Milletvekili için akraba ve yakın çevre onun tuzağı olabilmektedir. Yakın zamanlarda buna dair toplumda yaygın kanaatler vardır. Toplum, Milletvekilini muhatap almak ister.



İlçe de muhatapların başında elbette halk gelir. Ancak hizmet ve yatırım muhatapları; Kaymakamlık, Belediye, Sivil Toplum Kuruluşları ve Siyasi Parti Örgütleri gelmektedir. Onlarla dengeli, koordineli hizmet ve yatırımları takip etmelidir.

Andırının hizmet ve yatırım yönünden mevcut durumunu tespit etmek, yatırım ve proje önerilerini

belirlemek, önceliklendirmek maksadıyla, Andırında geniş katılımlı sempozyum yapılmalıdır. Buradan çıkan hizmet, yatırım, projeler kamuoyuna açıklanmalıdır. Merkezi ve yerel düzeyde takip edilmelidir.

Yerele hizmet, proje üzerinden olursa kalıcı olur. Bir politikacı bakanlık bile yaptım. Yıllarca bölgemin insanların isteklerine koştum, yine de tatmin edemedim demiştir. Küçük işlerle uğraşmak hem tuzak olur, hem de sonu gelmez.

Dar guruplarla muhatap olma yerine yörenin akıl insanlarıyla, kanaat önderleriyle diyalog kurmak daha kalıcı ve etkilidir.

İnsanların acıları ve sevinçlerini paylaşmak, bayramlar da, özel günlerde toplumun içinde olmak, Milletvekiline güç katacaktır. Bu manada diyalog eksiksiz sürmelidir.

Maalesef yönetim kültürümüzde; kayırma, iş takibi, aracılık yapma, yardım, tavassut gibi olumsuz bakış, ön yargılar ve algılar mevcuttur. Bunu siyasi kimliklere kolayca yükleyebilmektedir. Müspet tavır ve yaklaşım olumsuz bakışları ortadan kaldıracaktır.

Çevre, her insanda olduğu gibi, Milletvekilinin de aynasıdır. Sizi tanımayanlar çevrenize bakarak tanır. Hele güç sahiplerinin çevresi daha da dikkat çeker.

Halkımız, arandığında ulaşmak, ulaşamadığında geri dönüş beklemek, ulaştığında derdini anlatmak, ilgilenmek, dinlenmek ister. İnsanımızın böyle nazlı tarafı vardır.

Sade yaşamak, halkın içinde olmak bir yönetici ve sorumluluk sahibi için vazgeçilmez meziyettir.

Daha fazla tespit ve öneriler saymak marifet değildir. Halkımız; halkıyla uyumlu, halkın dertleriyle dertlenen, hizmet aşkı ile çalışan, makamı şahsa kudret yerine hizmet aracı gören yöneticiler beklemektedir. Kahramanmaraş Milletvekili hemşerimiz Sayın Mehmet Şahin; Kariyeriyle, bilgi-birikimiyle, yeteneğiyle, irfanıyla, hizmet aşkıyla bunu fazlasıyla hak ediyor.

Kendisine; ülkeye, ilimize, ilçemize hizmet yolculuğunda, Andırın olarak yolun açık olsun diyoruz.

Kahramanmaraş'ı temsil eden sayın milletvekillerimiz; Vahit Kirişçi, Ömer Oruç Bilal Debgici, Mevlüt Kurt, Tuba Köksal, Ali Öztunç, Zuhul Karakoç Dora, Turan Şahin' e Ülkemize, Milletimize, Kahramanmaraş'ımıza hizmet mücadelesinde başarılar dileriz.



# Prof. Dr. Mehmet ŞAHİN

## Ak Parti Kahramanmaraş Milletvekili



1972 yılında Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesinin Altınyayla (Sisne/Kocaçukur) köyünde doğdu.

İlkokulu köyünde, ortaokul ve liseyi Gaziantep'te okudu.

Lisans eğitimini ODTÜ Tarih bölümünde tamamladı.

Yüksek lisans eğitimini ODTÜ Uluslararası İlişkiler bölümünde yaptı.

Doktora eğitimini Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde tamamladı.

2008 yılında Yardımcı Doçent, 2011 yılında Doçent, 2017 yılında ise Profesör unvanını aldı.

13 yıl Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde, 4 yıl Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü'nde çalıştı. 1,5 yıl Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde çalıştı

Dışişleri Bakanlığı Diplomasi Akademisi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, TOBB ve Haliç Üniversitesi'nde dersler verdi.

Bazı düşünce kuruluşlarında yönetici ve danışman olarak görevler aldı.

Faklı yıllarda Ak Parti Siyaset Akademisi'nde dersler verdi.

2021 ve 2022 yıllarında yapılan Ak Parti Teşkilat Akademisi'nde dersler verdi.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi referandum sürecinde çok sayıda ilde sivil toplum ve halk buluşmalarında konuşmalar yaptı.

Avrupa Türk Demokratlar Birliği (UETD) tarafından hazırlanan bir program çerçevesinde Avrupa'nın

çeşitli ülke ve şehirlerinde Türkiye'nin iç ve dış siyasetiyle ilgili konuşmalar yaptı.

CNN Türk, Habertürk, Trt Türk, Trt Haber, Ülke TV, A Haber gibi farklı televizyon kanallarında moderatör, konuşmacı ve yorumcu olarak yer aldı.

Çeşitli dergilerde editörlük ve yazarlık yaptı. Ayrıca gazetelerde yazılar yazdı.

14 Mayıs 2023 tarihinde yapılan 28. Dönem parlamento seçimlerinde Kahramanmaraş milletvekili olarak seçildi.

Çalışma alanları; Dış politika, Türk siyasal hayatı, Kamu diplomasisi, Orta Doğu, Siyasal İletişim.

### Yayınlanmış kitapları:

- 1- Ortadoğu: Aktörler, Unsurlar, Sistemler
- 2- Portreler: Ortadoğu'nun Kilit Taşları
- 3- Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi
- 4- Din-Dış Politika İlişkisi: ABD Örneği
- 5- Akdeniz'de Devlet Düzen
- 6- Siyasal İletişim
- 7- Kültürel Diplomasi ve İletişim
- 8- Ortadoğu Siyasetinde Suriye
- 9- Ortadoğu Siyasetinde İran
- 10- Ortadoğu Siyasetinde İsrail
- 11- II. Körfez Savaşı

# Andırın

## Tarihi Üzerine

*Tarih, orada yaşayanların ortak geçmişinin birikimleri olduğuna göre, yörenin tarihi bir bakıma kendi tarihimiz oluyor. Bu yüzden yöre tarihleri gerçek, yani yaşanan tarihtir. Önemi ve değeri büyüktür.*

Andırın'ın tarihi şimdiye kadar çok boyutlu ele alınmadı. Elde birkaç çalışma var hâlbuki Andırın tarihine daldıkça ciltler dolusu, çok boyutlu çalışmalar yapılabilir. Yöre açılmamış çeyiz sandığına benziyor.

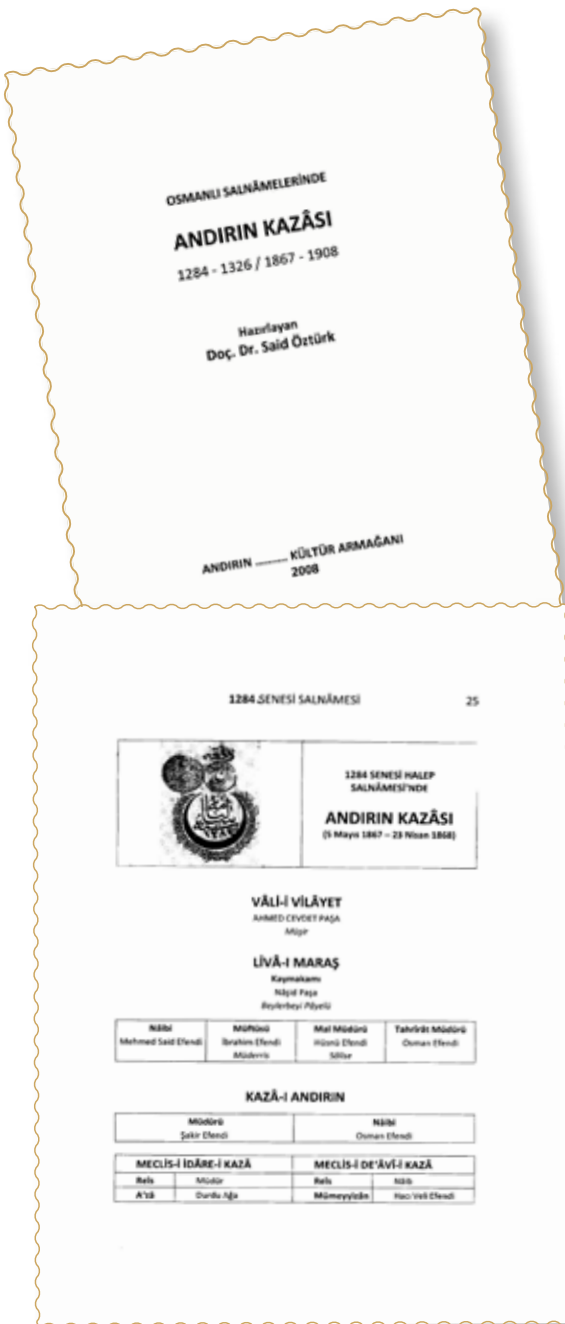
Andırın'ın tarihsel önemini artıran geçmişinde neler yaşandığından çok coğrafyası ve konumu gelmektedir. Andırına baktığımızda bazı tespitler yapabiliriz.

1. Andırın tarihini ilk yazan Cezmi Yurtsever olmuştur.
2. Andırın tarihi üzerine makale çalışmaları yapılmıştır
3. Yerel düzeyde tarihi belgeleri işleyen yazılar yazılmıştır
4. Tarihle karışık kültürel yazılar yazılmıştır.
5. Osmanlı defter, salname, kayıtlardan hareketle belgeli tarih çalışması yapılmamıştır.
6. Osmanlı arşivleri açılmış fakat üzerinde az kişi çalışmaktadır. Cezmi Yurtsever, Celil Çinkır sayabiliriz.

Tarihçi Prof. Dr. Sait Öztürk, Osmanlı salnameleri üzerinden Andırın'ı çalışmış, Göksun salnameleri basıldığı halde Andırın basılmayı beklemektedir. Sait hocayla yapılan görüşmelerde, yeni açılan belgelerle Andırın tarihi belgeleri zenginleşip yayımlanabileceğini aktarmıştır. Şimdi Andırın tarihi belgeleri yayımı beklemektedir.

Tirşik dergisi olarak Prof dr Sait Öztürk hocanın çalışmalarını seri şekilde yayınlacağız.

OSMANLI BELGELERİNDE ANDIRIN hazır olduğu halde yayımı beklemektedir.



26 OSMANLI SALNÄMELERİNDE ANDIRIN KAZASI

Abdurrahman Ağa	Hacı Ağa
Ali Ağa	Kasım Ağa
Musa Kaptan	Mustafa Ağa

Mahalle Kızı Hacı Ali Efendi  
Derhal Kızı ve İsmail Efendi Osman Efendi  
Gökten Nihayeti Zübde Mürşidü Rıza Bey

**KAZA-I ANDIRIN**  
Kazı

Kazı mevkürü merkezî kazıya karşı olup ki mahşer ibkârıyla mevkürü kazı otuz sâkî karyeden ibkârıdır.

**İkâmet-i Kurû**  
Geben, Sime, Bunkül, Dılgı, Kurşan, Telari, Kabaklar, Emekli, Orjan, Demireli, Torun, Güneşli, Akbaşlı, Hacıoğlu, Bostancılar, Çiftçi, Sandançınarı, Bekreli, Kabaklı, Bahadır, Bekirli, Fırmak, Ağaçyurtlu, Akbaşlı, Kök, Ertekinli, Mevlâ, Mehmetli, Sunaklı, Anacılı, Beşevlerli, Arabacı, Tokmaklı, Karamanlı, Karayak, Kumralı, Kızı Torun.

Kazı mevkürü bin bir yirmi sâkî ve üç yirmi beşlik olan üzere bin seksen üç sâkî ve üç mevkürü beş kârıdır ikâmet.

**Mahallât-ı Arıslık**  
Kuz ve 247 ve den ve paralı ve süzün ve pîkâbîdir. Bunlar dahî-i kazâyı saf olma.

**Âkâr-ı Akile**  
Âkâr-ı akil olan kazı mevkürü Akile ve Hayranlı ve Anacılı ve Akil nâmıyla dört kate harâbîdir vâdır.

**Ömer**  
Kazı mevkürü 120 Gök Akıncılı Karyesi içlerinde süzün paralı saat ve arsan bir yirmi mevkürü bir ömer vâdır. Ağaçlar özer ve karyeler ve ömerden

1284 SENESİ SALNÄMESİ

İkâmet ve yekâm için cübâkân vâdır.

**Kazı ve Kârı**  
Kazı mevkürü Kazı ve Andirın sâkî nâmıyla bir çay olup Kazı sâkî içlerinde 400 sâkî içinde ve sâkî arında üç gürü bir karye vâdır.

28 OSMANLI SALNÄMELERİNDE ANDIRIN KAZASI

1285 SENESİ SALNÄMESİ

29

1285 SENESİ HALEP SALNÄMESİNDE  
**ANDIRIN KAZASI**  
(24 Nisan 1868 - 12 Nisan 1869)

**VÄLİ-İ VİLÄYET**  
NÂŞİD PAŞA  
Müftü

**MARŞ SANCAĞI**  
Mutasarrıf  
Arslan Paşa  
Mürimân

<b>Nâibli</b> Mehmed Said Efendi Devriye	<b>Müftüsü</b> İbrahim Efendi Muderris	<b>Muhâsebecisi</b> Hüsni Efendi Sûsiye	<b>Tahrirat Müdürü</b> Osman Efendi
--	--	---	--

**ANDIRIN KAZASI**

<b>Kaymakamı</b> Velîyyüddin Efendi	
<b>Nâibli</b> Osman Efendi	<b>Mal Müdürü</b> Ali Efendi

30 OSMANLI SALNÄMELERİNDE ANDIRIN KAZASI

MECLİS-İ İDÂRE-İ KAZA		MECLİS-İ DE'VET-İ KAZA	
<b>Râis</b> Kıymetli Abdurrahman Ağa	<b>Râis</b> Münevver Münevver	<b>Râis</b> Hacı İsmail Efendi	<b>Râis</b> Kasım Ağa
<b>Âli</b> Rahim Ağa		<b>Âli</b> Hacı Ağa	<b>Âli</b> Hacı Ağa
<b>Yardımcı</b> Kasım Ağa		<b>Yardımcı</b> Mustafa Ağa	

Derhal Kızı Hacı Ali Efendi  
Emekli Mürşidü Rıza Bey  
Gökten Nihayeti Zübde Mürşidü Rıza Bey

# ANAVARZA EFSANELERİ

## ANAVARZADAN BAKIŞ

*Çukurova Anavarza Kalesi zirvesinden, Adana ufuklarından batmaya hazırlanan güneş...*

*Bir zamanlar buralarda Anavarza'da bir medeniyet vardı. Nefes alıp veren insanlar vardı. Doğdular, büyüdüler, havanın, toprağın, doğanın gücüyle çevrelerindeki görünmez enerjileri kullandılar, geçmişin rüzgârlarını fırtınalarını, yağmurlarını yaşadılar ve tarihten silinip yok oldular...*

*İşte ufkumuzdan yavaş yavaş çekilmekte olan Güneş, yarın yeniden doğmak üzere biraz sonra batacak...*

*Ali KOCABAŞ*

Vaktiyle Anavarza yiğit insanların, güzel kızların yaşadığı büyük bir şehirmiş. Kent ve kale dıştan gelecek tehlikeye karşı koyabilecek durumdaymış. O zamanlarda şehirde yaşayan taş ustaları taştan oymalarla evleri, meydanları süsler, insana şaşkınlık verecek hayranlık uyandıracak eserleri yaratırlarmış.

Gündüzleri halk, kentten çıkar, tarlada bayırda işini görür, akşam olduğunda kente geri dönermiş. Kentin dışı derin hendeklerle ve yüksek duvarlarla çevriliymiş. Kentin kapısındaki asma köprüden başka içeri girebilecek hiçbir yer yokmuş.

Halk bu güzel kentte huzur içinde yaşamış. Akşamları her ev kahkahayla dolarmış, ağıtlar şarkı diye söylenirmiş. Halk mutluymuş, günler böyle gelir geçermiş.

Anavarza Kralı'nın (Aya sen doğma, ben doğayım) diyen dünya güzeli bir kızı varmış. Bu kız akıllı mı akıllı, güzel mi güzelmiş. Gel gör ki, günlerden birgün işte bu kız yüzünden kentin huzuru kaçmış, Kralın o gülen yüzü kızarmış, kaşları çatılmış.

Bir gün Sis Kralının elçisi, Anavarza Kralına gelmiş

-Ulu Sis Kralı adına yüce Anavarza Kralına saygılarımı sunarım,

demiş,

Kralı:

-Söyle bakalım ne diler kralın bizden? Deyince de elçi:

-Kralım kızınızı oğluna ister.

-Yaa, öyle mi?

-Evet yüce kralım.

-Ya istediğini kabul etmezsem?

-Ulu kralım bunu da düşünmüştür. Kızınızı oğluna vermezseniz, Krallığınıza savaş açacağını bildirmekle de görevli bulunuyorum.

-Savaş diler demek?

-Hayır... Ama...

-Sis Kralına söyle, bu işi düşünmemiz gerekir.

Anavarza Kralı işte böyle demiş.

Dert geldi mi üst üste gelirmiş. Sis Kralı'nın elçisi gidince bu defa Misis Kralı'nın elçisi kapıya dayanmış. O da kızı Misis Kralı'nın oğluna istemeye gelmiş. O da aynı istek ve tehtitlerde bulunmuş.

Anavarza Kralı, çok halim – selim, iyi yürekli bir insanmış. Ne yapacağına kırmızı verememiş, dalmış kara düşüncelere. Durum çok çetin. Kızını bu kral-ların hangisinin oğluna verse diğeri yine kendi halkına savaş açacak. Belki de ülkesi elden gidecek. Hiçbirine vermezse bu defa iki ülke halkı ile savaşmak zorunda kalınacak diye düşünüp durmuş.

Kız babasının haline çok üzülmüş, yüreğinden vurulmuş babasına:

-Olur mu Kral babam. Ben senin kızın değil miyim? Bana derdini niçin açmazsın? Diye kahurlanmış.

Kral:

-Kızım, güvercen topuklu yavrum demiş. Çok haklısın. Bilmem ki ne etsem. Sis Kralı elçi göndermiş, oğluna seni ister. Misis Kralı' da elçi göndermiş. O da oğluna seni ister. Vermezsem savaş açılacak, hangisine peki desem yine de olacağı bu. Ne yapmalı bilemedim demiş.

Kız gülmüş:

-Ondan kolay ne var?

-Şeytan bile çözemiz bu düğümü kızım, demiş kral.

Kız:

-Hayır kral babam; Bundan kolay bir şey yok. Dersen ki onlara, ben kızım veririm, Veririm ama, bir şartım var. Anavarza'nın suyu az. Buraya bol suyu önce kim getirirse, onun oğluna kızımı veririm. Onlara öyle söyleyin siz. Gerisine karışmayın.

-Bak işte bunu hiç düşünmemiştim. O zaman savaşız çözeriz bu işi.

-Elbette babacığım. Halkımız rahat, huzur içinde yaşıyor. Onların benim yüzümden acılara katlanmalarını, ölmelerini istemem hiç, demiş.

-Böylece aradan günler geçmiş her iki kralın elçileri, Anavarza kralı'nın kararını öğrenmek üzere Anavarza'ya gelmişler. Kral onlara kızının öğrettiğini söylemiş.

-Anavarza'ya bol suyu ilk getireninin oğluna kızımı vereceğim. Kararımı krallarınıza böyle iletiniz.

Elçiler bu kararı hemen kendi krallarına iletmişler.

Bunun üzerine, Sis Kralı yukarıdan, Misis Kralı aşağıdan başlamışlar su yolunu yapmaya, Sis Kralı su yolunu yontma taşlardan, çok güzel, sağlam biçimde yaptırmaya uğraşmış. Bu yüzden işi gecikirmiş. Misis Kralı da kerpiçten yaparmış su yolunu. Bu yüzden Misis'lilerin su yolu çabuk ilerlemiş. Günler geçmiş, yollar ilerlemiş, sonunda aşağıdan Misis'lilerin su yolu görünmüş. Sis'lilerden bir haber yok. Misis'lilerin su yolunun kente yaklaşmakta olduğunu gören kızı almış bir üzüntü. Meğer içten içe yığıtlığını duyduğu Sis Kralı'nın oğlunu seviyormuş. Ona adamlar göndermiş ve;

İyiye kötüye bakma. Elini çabuk tut demiş.

Ama taş yol bu. Peynir değil ki doğrana, çamur değil ki sıvana. Sonunda Misis'lilerin yolu bitmiş. Su gelmiş kentin kapısına dayanmış. Dayanmış dayanmasına ama, kız buna dayanamamış. Kaldırmış kendisini kayalıklardan aşağıya atmış.

Derler ki Anavarza o günden sonra bir daha şenlik nedir bilmemiş. Kentin evlerinden neşe dolu kahkahalar yükselmemiş.



## ANAVARZA'DA SEVGİLİSİ İÇİN GÖZYAŞI DÖKEN KIZIN EFSANESİ

*Bir gün yolunuz Anavarza'ya düşerse ilk göreceğiniz bir tepe üzerinde uzayıp giden kale ve eteğinde sur içi bölgede bulunan tarihi şehir harabeleri... Ayrıntılarda Zafer kapısı, stadyum, tiyatro ve de şehrin kuzeyindeki su kanallarının ayakta kalan son kemerleri...*

*Yıllar var ki Anavarza'ya sayısız kere ziyaret ettim. Kalenin üzerinden Çukurova coğrafyasına baktım. Şehrin kuzeyinden iki yerden su kanalının geldiğini tespit ettim. Sonra 2018 yılı Mart ayında su kanalının izini sürerek Alapınar'a geldim.*

*Ve bir gün Anavarza su kanalının kemerleri yakınında mısır tarlasında saat çiçeği ve lahit taşı üzerinde sevgilisi için göz yaşı döken bir genç kızın rölyefini gördüğümde kral kızı efsanesinin aynı zamanda tarihi gerçeği de yansıttığının farkına vardım.*

*Kral kızı için evlenmek isteyen Misis ve Sis (Kozan) kral oğulları arasında şehre su getirmek için rekabet vardır. Kral kızı sevdiği Sis Kralı oğluna –‘Elini çabuk tut’. Kanalı da erken getir’ haberi gönderir. Ne var ki Misis Kralı oğlu su yakınlardaki Alapınar’dan alarak Anavarza’ya getirir. Ve kral kızı ile zorla evlenmek ister.*

*Kral kızı sevdiği delikanlı ile kavuşamayacağını anlayarak kale üzerinden kendini aşağı atarken **“SENİ SEVİYORUM”** diye göz yaşı döker.*

*Ve yakın zamanda bir gün yine Anavarza’ya vardığımda ayakta kalan su kanalının yakınında saat çiçeğini gördüm. Her an sevgilisini özlemle bekleyen saat çiçeği aynı zamanda kral kızının da göz yaşlarını hatırlatıyor gibiydi.*

*Anavarza’nın zamanında bir dünya kenti olması gerçeği ve elde ettiğim arkeolojik ve tarihi belgelerle yazdım **“ANAVARZA, AH ANAVAZA!”** kitabımı.*

*Bildiklerim bende kalsın ama sizlere soruyorum:*

*-Anavarza’ya hiç gittiniz mi? Gittiyseniz neler gördünüz?*

## DULKADIRLI BEYLİĞİ'NİN KİLOMETRE TAŞLARI: DULKADIRLI-OSMANLI SAVAŞI (1515)

### GİRİŞ:

Bu çalışma ile Dulkadir Beyliği'nin kuruluşu, hükümlanlık sahası, kuruluş süreci ve yöneticileri hakkında özet bir bilgiden sonra, en kudretli yöneticisi ve Maraş kimliğinin mimarı olarak kabul ettiğimiz, Alaüddevle Bozkurt Bey ile Osmanlı Devleti arasında, Elbistan'a bağlı Hurman Nahiyesi'nin Ördekli mevkiinde başlayan, kısmen Turnadağı, Gavurkırıldığı yer, Çokak ve Geben – Kargaçayırı ve Halbur Yaylası bölgesinde devam eden tali muharebeler ve Andırın ilçesi Haştırın mevkiinde yapılan kesin sonuçlu muharebenin sebepleri ve sonuçları ile Alaüddevle Bozkurt Bey'in ve muhafızlarının mezar yeri hakkında tespit edilen bilgilerin verilmesi amaçlanmıştır.

### Dulkadirli Beyliği'nin Tarih Sürecindeki Kilometre Taşları:

Anadolu'nun Doğu Akdeniz kısmında, Ahır Dağlarının güneye bakan eteklerinde yer alan

Kahramanmaraş, Peygamber efendimizin de ticaret yaptığı ünlü Şam (Dımaşk)Pazarı'nı Orta Anadolu'ya bağlayan ticaret yolunun üzerinde olması ve daha sonra Kilikya ismiyle anılacak olan bölgede müstahkem bir mevki olmasıyla, tarihin bilinen her döneminde önemini korumuştur.

**637 – 1250 Yılları Arası:** Maraş, Hazreti Ömer döneminde, 637 yılında Halid Bin Velid komutasındaki ordu ile fethedilen ilk Anadolu şehridir. Maraş, 637 yılından başlayarak, 1250 yılında Eyyubi Devletinin enkazı üzerine devlet olarak kurulan Memluklerin bölgeyi hükümlanlığı altına almasına kadar geçen dönemde, İslam – Bizans yöneticilerinin nüfuz mücadelelerine sahne olmuştur.

**1297 – 1337 Yılları Arası:** Memlukler Dönemi: Maraş, Moğolların Anadolu'yu işgalinden sonra kurulmuş olan İlhanlı İmparatorluğu'na bağlı kalmak kaydıyla, Kilikya Krallığı'na bırakılır. Moğolların Anadolu'yu işgalinden sonra Anadolu Selçuklu Devleti sarsılınca, Mısır'da güçlü bir devlet kuran Memlukler, Kuzey Suriye ve Anadolu'nun güney sınırlarında nüfuz sahibi olmaya başlarlar. Bu dönemde Moğolların yaptığı baskı ve zulmüne karşılık, Anadolu halkı, Memlukleri yardıma çağırır. 1297 yılında Memlukler egemenliğine giren Kahramanmaraş bölgesi, Türkmenlere iktâ edilir.

**1337 – 1353 Yılları Arası:** Dulkadirli Beyliği'nin Kuruluşu ve Zeyneddin Karaca Bey Dönemi: Maraş, 1297 yılından 1337 yılına kadar, Halep Vilayeti yöneticilerine bağlı olan Türkmen beyleri tarafından yönetilir. Memluklerin bu bölgedeki idari ve askeri zayıflığından yararlanan Dulkadirli, 1337 yılında egemenliklerini ilan ederler ve 185 yıl varlığını devam ettirecek olan Dulkadir Beyliği, Zeyneddin Karaca Bey'in önderliğinde kurulur.

**1353 – 1386 Yılları Arası:** Halil Bey Dönemi: Zeyneddin Karaca Bey'in oğlu Halil Bey döneminde Dulkadirli Beyliği'nin sınırlarına Elbistan, Malatya, Besni ve Harput dahil edilmiştir.

**1386 – 1398 Yılları Arası:** Sevli (Süli) Bey dönemi: Halil Bey'den sonra yönetimi ele geçiren Sevli (Süli) Bey döneminde, Dulkadirli Beyliği topraklarının bir kısmının, sık sık el değiştirdiğini görmekteyiz.

**1398 – 1443 Yılları Arası:** Nasırüddin Muhammed dönemi: Dulkadir Beyliği topraklarının bir kısmı, Nasırüddin Muhammed Bey'in döneminde, Timur'un Ankara Harekâtının hemen öncesinde 1400 yılında Osmanlı Padişahı Yıldırım Bayezid tarafından Osmanlıların denetimi altına girmiştir.

**1443 – 1454 Yılları Arası:** Süleyman Bey Dönemi: Nasırüddin Muhammed döneminden sonra, beyliğin başına Süleyman bey geçmiştir. Süleyman Bey, liderliği döneminde Osmanlılarla arayışta tutmaya çalışmıştır. Kızı Mükrim Hatun'u Osmanlı Sarayı'na gelin vermiştir. Sitti Mükrim Hatun: (1435- 1484) Osmanlı sarayına gelin giden dördüncü Dulkadir Hanım Sultanıdır. Dulkadir hükümdarlarından Süleyman Bey'in güzellikleriyle ün salmış beş kızından en güzeldir. 15 Aralık 1449'da görkemli bir düğünle Padişah II. Murat'ın oğlu Veliht Mehmet (Fatih) henüz 14 yaşında idi, kendisi de aynı yaşlardayken evlenmiştir. Fatih Sultan Mehmet'in yedi eşinden üçüncüsüdür.

**1454 – 1466 Yılları Arası:** Melik Arslan Bey Dönemi: Melik Arslan Bey Dulkadirli Beyliği tahtına 1454 yılında geçmiş ve 1466 yılına kadar beyliği yönetmiştir.

**1467 – 1473 Yılları Arası:** Şahsuvar Bey Dönemi: Şahsuvar Bey, Melik Arslan'dan sonra Dulkadirli Beyliği yönetimini ele geçirmiştir.

**1479 – 15 Haziran 1515 Yılları Arası:** Alaüddeve Bozkurt Bey Dönemi: Dulkadirli Beyliği'ne en parlak dönemini yaşatan ve asıl ismi Bozkurt Bey olup lakabı Alaüddeve ile tanınan Alaüddeve Bozkurt Bey, 36 yıl süreyle yönetimde kalmış ve beyliği döneminde beyliğin merkezini Elbistan'a taşımıştır. Safevî dönemi kaynaklarından olan "Tarih-i 'âlemârâ-yı Şah İsmail (Tarih-i 'âlemârâ-yı Safevî)"deki tasvire göre; Alaüddeve boyu minare gibi uzun olan, yaşlı bir adamdır. Sakalı neredeyse göbeğine kadar uzundur ve mücevherler ile süslenmiştir. Başında yedi tane küngüre olan hükümdarlık tacı bulunmaktadır. Gayet şaşaalı bir tahta oturmaktadır. Siyasi işlerinde ise oldukça becerikli, tedbirli ve akıllı davranmaktadır. 58 maddeden oluşan, Alaüddeve Bozkurt Bey Siyasetnamesini (Ceza Hukukunu) yayımlayarak ceza hukuku sistemini oluşturmuştur. Alaüddeve Bozkurt Bey, Dulkadirli Beyliği'nin bağımsızlığı yolunda önemli adımlar atmıştır. Alaüddeve Bozkurt Bey, gerek Osmanlı'nın ve gerekse de Memluklerin gücünü çok iyi bildiğinden, onların nüfuz alanı haline gelen ülkesini denge politikası uygulayarak kurtarmaya ve Memlukler ve Osmanlı Devleti'ni karşı karşıya getirmeye çalışmıştır.

#### **Yavuz Sultan Selim ve Alaüddeve Bozkurt Bey Dönemi'ne Ayrıntılı Bakış**

Osmanlıların, Moğol istilası sonrasında Anadolu'da kurulan 26 beylik arasında bir hanedan olarak kabul ettikleri tek beylik Dulkadirli'dir. Bundan dolayı, bazı Osmanlı Padişahları ve şehzadeler, Dulkadir Beylerinin veya üst düzey yöneticilerinin kızları ile evlenmişlerdir. Dulkadirli Hükümdarı Alaüddeve Bozkurt Bey'in kızı Ayşe Hatun (I. Gülbahar Sultan - 1453–1510) Dulkadiroğlu hanedan ailesinden Osmanlı sarayına gelin giden beşinci hanım sultandır. Ayşe Hatun, aynı isimdeki I. Gülbahar Hatun ile karıştırılmamalıdır. 1469'da Sultan II. Bayezid'in Amasya'da Sancak Beyliği sırasında II. Bayezid ile evlenen Ayşe Hatun, 10 Eylül 1470'de doğan Padişah Yavuz Sultan Selim'in annesidir.

#### **Alaüddeve Bozkurt Bey Dulkadirli Beyliği'nin Başına Geçiyor**

**1479 – 1480 yılları arası olayları:** Bu evlilik olayının gerçekleştiği dönemde, yani 1469 yılında, Osmanlı Padişahı olarak Fatih Sultan Mehmet, tahtta bulunuyordu. Fatih Sultan Mehmet, bu evliliği Memlûklere karşı koz olarak kullanmak amacıyla, Alaüddeve'yi yanına aldı. Bu dönemde Alaüddeve, henüz yönetici olarak Dulkadirli Beyliği'nin başında değildir. Zira bu dönemde Dulkadir Beyliği'nin başında bulunan Şahbudak, Memlûklere itaat etmekteydi. Buna karşılık Osmanlılar, Dulkadir Beyliği üstünde hükümdarlığını hissettirmek istiyorlardı. Memlûkler, Akkoyunlular ile uğraşırken, Fatih Sultan Mehmet,

Alaüddeve Bozkurt Bey'e Kırşehir'i vererek, Dulkadir Beyliği'nin idaresini ele geçirmesi için onu destekledi. Alaüddeve, Osmanlılardan elde ettiği destekle kardeşi Şahbudak'ı yenerek, Memlûklere teslim etti ve 1479 yılında Dulkadirli ülkesinin başına Bey olarak geçti. Alaüddeve Bozkurt Bey'in Dulkadirli beyi olması, bozulmaya yüz tutmuş olan Osmanlı - Memlûk ilişkilerini daha da gerginleştirdi.

#### **1481 – 1484 yılları arası Cem Sultan Olayları:**

Fatih Sultan Mehmet'in 1481 yılında, 49 yaşında iken ani ölümünün ardından, Memlûk sultanına haber gönderen Alaüddeve Bey, Dulkadirli Beyliği olarak Memlûklere karşı asla düşman olmadığını, aksine iyi ilişkiler kurmak istediğini bildirdi. Alaüddeve Bozkurt Bey'in bu yaklaşımını oldukça samimi bulan Memluk Sultanı Kayıtbay, Alaüddeve Bozkurt Bey'in rakibi Şahbudak'ı yakalatarak Şam kalesine hapsedti. Alaüddeve Bozkurt Bey, bir taraftan Memlûklere yaklaşırken diğer taraftan da Osmanlıları küstürmemek için II. Bayezid ile de ilişkilerini rayına oturtuyordu. Bu bağlamda, II. Bayezid, Cem Sultan ile taht mücadelesine giriştiğinde, Alaüddeve Bozkurt Bey'den yardım talep etti. Alaüddeve Bozkurt Bey, Konya üzerine yürüyen Cem Sultan'ı derdest etmek istedi; ancak Cem Sultan Mısır'a kaçarak kurtuldu. 1482 yılında Mısır'dan Karaman ülkesine gelen Cem Sultan'a karşı II. Bayezid tekrar Alaüddeve Bozkurt Bey'den yardım istedi. Alaüddeve, Cem Sultan'ı yakalamak için harekete geçti; ancak Cem Sultan bu sefer de Rodos Adası'na kaçarak kurtuldu. Alaüddeve Bozkurt Bey, Memlukler tarafından desteklenen Cem Sultan'ın hamlesine karşılık, beklenmedik bir hamle yaparak, 1483 Temmuz'unda Memluklerin hükümdarlığı altında bulunan Malatya'yı kuşattı. Nitekim muhtemel bir Osmanlı istilasından korkan Sultan Kayıtbay, zaman kaybetmeden, önce kuzey sınırlarını sağlamlaştırmak ve tahkim etmek amacıyla Mısır'dan takviye birlikleri sevk etti; daha sonra da Suriye'deki valilerine Malatya'yı kuşatan Alaüddeve Bozkurt Bey'i cezalandırmak amacıyla sefere çıkmalarını emretti. Alaüddeve Bozkurt Bey ve Sultan Kayıtbay'ın ordusu 1484 Şubat'ında Elbistan'da karşı karşıya geldiler. Alaüddeve Bozkurt Bey, Memluk kuvvetlerini büyük bir hezimetle uğrattı.

**1485 yılı olayları:** Hem Alaüddeve Bozkurt Bey'in izlediği siyaset ve hem de Osmanlı-Memlûk çekişmesi 1485-1491 yılları arasında yaşanan Osmanlı-Memlûk savaşlarına sebep oldu. Alaüddeve bu savaşların ortaya çıkmasında etkili olmasına rağmen, bu savaşlarda tarafsız kalmaya çalıştı. İki güçten birine yaklaşıp diğerine düşman olmak yerine, ikisiyle de iyi geçinmek istedi. Fakat Dulkadirliilerin hem yaşadığı coğrafya, hem de iki devletle olan siyasi ilişkileri, Osmanlı-Memlûk savaşlarında (1485-1491) tarafsızlığı imkânsız hale



getiriyordu. Memlûkler, 1485 yılının Mart ve Kasım aylarında Çukurova'da Osmanlılar ile iki kere karşı karşıya geldi. Bu savaşların ikisinde de Memlûkler galip geldi. Bunun üzerine Alaüddeve, Halep valisi Özdemir aracılığı ile Memlûk devleti ile yakınlaşmak istedi. Ancak Sultan Kayıtbay onun dostane ilişkiler içinde bulunmayı taahhüt ederek yakınlaşma isteğini reddetti. Çukurova'da yapılan savaşlar sonunda üst üste iki Memlûk yenilgisini hazmedemeyen Osmanlı yönetimi, Sadrazam Davut Paşa komutasında bir ordu hazırlayıp bu orduyu Çukurova'nın alınması için görevlendirdiler. Osmanlılar bir taraftan da Alaüddeve'ye haber göndererek onun bu sefere katılmasını istediler. Alaüddeve Bozkurt Bey, yine Memlûk-Osmanlı savaşına müdahil olmamak için Osmanlı ordusuna uzak bir mevkiye bulunduğunu, yayla yaşamına alışık askerlerinin deniz kıyısında iş göremeyeceklerini bahane ederek Osmanlılara katılamayacağını bildirdi. Bu sırada Davut Paşa, Çukurova'ya ilerlerken merkezden gelen bir emirle Taşucu'nda isyan eden Turgutoğulları ve Varsaklar üzerine sevk edildi. Sıranın kendisine de geleceğini düşünen Alaüddeve, Osmanlı kuvvetlerine katılmaya karar verdi. Alaüddeve, Aladağ eteğinde Kocakale mevkiinde Davut Paşa'yı karşıladı ve Türkmenlerin isyanı bastırıldı.

**1488 yılı olayları:** Osmanlılar, birkaç kez başarısız olmalarına rağmen, Çukurova'da Memlûklere üstünlük sağlama isteklerinden vazgeçemediler. Nitekim Hadım Ali Paşa komutasındaki bir ordu, Çukurova'yı ele geçirmek için harekete geçti. 14 Mart 1488 günü Çukurova'ya gelen Hadım Ali Paşa; Adana ve Tarsus'u Memlûklerin elinden aldı ve ardından İstanbul'a döneceği zaman Memlûk ordusunun Çukurova'ya doğru geldiğini öğrendi. Alaüddeve Bozkurt Bey'e haber gönderen Hadım Ali Paşa ondan Memlûklere karşı yardım istedi. Alaüddeve ise Hadım Ali Paşa'ya cevaben Memlûklerin Dulkadir topraklarına saldırma ihtimaline karşılık topraklarını korumak için Andırın ilçesine bağlı Geben'e geçtiğini, burada bekleyip duruma göre hareket edeceğini ve şu an için Çukurova'ya gelemeyeceğini bildirdi. Emir Özbey idaresindeki Turgutoğulları ve Ramazanoğullarının da desteklediği Memlûk ordusu, Çukurova'ya geldi. 16 Ağustos 1488 günü Tarsus ile Adana arasındaki Ağaçayırı bölgesinde Memlûk ordusu Osmanlıları yine mağlup etti.

**1489 – 1490 yılları arası Şahbudak Hadisesi:** Osmanlı ve Memlûkler gibi dönemin iki büyük gücü arasında sürekli temkinli davranan ve sık sık denge politikası izleyen Alaüddeve, bu savaşın ardından kızını Memlûk komutanı Emir Özbey'e vererek Memlûklere daha çok yaklaşmaya ve dostane ilişkiler kurmaya başladı. Onun bu tavrı üzerine Hadım Ali Paşa, Sultan II. Bayezid'e haber göndererek,

Alaüddeve Bozkurt Bey'in takındığı tutum ve davranışlara bakılırsa, Memlûklere meylettğini bildirdi.

Alaüddeve Bozkurt Bey'in bu denge politikasına yani ikili siyasetine kızan Sultan II. Bayezid daha önce Vize valisi yaptığı Şahbudak'ı, Dulkadir Beyliği'nin başına getirmeye karar verdi. Osmanlı kuvvetleri ile desteklenen Şahbudak, 1489 yılının ilkbaharında Dulkadir tahtına ele geçirmek amacıyla İstanbul'dan hareket etti. Meydana gelen mücadele neticesinde Alaüddeve, Şahbudak'ı mağlup etti. Osmanlı hükümdarı II. Bayezid Anadolu'daki bu gergin ortamın düzeltilmesi Alaüddeve ve Memlûklere bir ders verilmesi için büyük bir sefer hazırlığı yaptırmak istedi. Bunu haber alan Alaüddeve, II. Bayezid'e bir elçi göndererek ondan af diledi. Dönemin şartları gereği II. Bayezid bu sefere çıkmadı ve Alaüddeve'yi de affetti. Böylece gergin olan Osmanlı – Dulkadir Beyliği arasındaki ilişkilerde az da olsa bir yumuşama sağlanmış oldu.

**1499 – 1511 yılları arası Şah İsmail dönemi:** Şii mezhep olarak, İran'dan önce Anadolu'da Şah İsmail'in dedesi Şeyh Cüneyd zamanından beri yaygın bulunuyordu. Bu sebeple Dulkadirliiler arasında da çok sayıda Şii-Alevi (Tahtacı olarak adlandırılan Oğuzların Ağaç Eri Boyu) unsurları vardı. Hatta Şah İsmail, 1500 yılında müritlerini etrafına toplamak için Erzincan yakınlarındaki Sarıkaya yaylağına geldiği vakit, Ağaç-eri (Tahtacılar), Ustaclu, Şamlu, Rumlu, Tekeli, Zülkadir, Avşar ve Kaçar Türkmen aşiretleri ile Varsak aşiretinden oluşan 7.000 kişilik kuvvet, Anadolu'daki Şiiilerin birçoğu onun huzuruna çıktılar. Böylece Anadolu'dan özellikle Dulkadirliiler ülkesinden giden Türkmenler tarafından desteklenen Şah İsmail, 1500 yılında Şirvan Şah Ferruh Yesar'ı, ertesi yıl da Akkoyunlu Elvend'i, Şurur'da yenerek önce on iki imam adına, sonra da kendi adına hutbeyi okutup şeyhlik postuna ve 1501 yılında şahlık tahtına oturdu. Alaüddeve Bozkurt Bey, ülkesinden Türkmen topluluğunun Şah İsmail'in yanına gitmelerine kayıtsız kalmıştı. Oysa çökmekte olan Akkoyunlu Devleti'nin toprakları üzerinde kurulan Safevi Türk Devleti'nin gittikçe artan kuvvet ve kudreti Osmanlı Devleti kadar Dulkadir Devleti'ni de tehdit ediyordu. Tehlikeyi geç de olsa sezen Alaüddeve Bozkurt Bey ülkesindeki Türkmenlerin İran'a gitmelerini engellemeye çalıştı. Şah İsmail, tam bu sırada yani 1501 yılında, Alaüddeve Bozkurt Bey'in kızı Benli Hatun'u istedi. Dulkadir Bey'i önce kızını Şah İsmail'e vermeyi vaat ettiyse de, daha sonra onun Şiiliğini bahane ederek bundan vazgeçti. Üstelik de ülkesindeki Alevilerin İran'a gitmelerini engellemeye çalıştı. Aslında iki devletin ordularının karşı karşıya gelmesi bir kız alıp vermekten öte, Alaüddeve Bozkurt Bey'in Güneydoğu Anadolu

bölgesinde ki Akkoyunlu ülkesini elde etmek istemesinden kaynaklanmaktaydı. Onuru kırılan Şah İsmail, Alaüddeve Bozkurt Bey'e düşmanlık beslemeye başladı. 1502 ilkbaharında Akkoyunlu Elvend'i takip ederek Tercan'a kadar gelen Safevi hükümdarı, Türkmenlerin kendi katına gelmelerine engel olan Alaüddeve Bozkurt Bey üzerine bir kuvvet gönderdi. Önce Akkoyunlu direnişini kırmaya çalışan Şah İsmail, Elvend'in Tebriz'e hücum edeceği haberi üzerine geri dönmek zorunda kaldı. Sonunda Elvend savaşa girmeye cesaret edemedi, önce Bağdat'a, oradan da Diyarbakır'a kaçtı. Elvend'den sonra sıra daha önce Isfahan ve Fars'tan kovulmuş olan son Akkoyunlu şehzadesi Murad'a geldi. 1503 Haziran'ında Hemedan yakınlarında yenilen Murad, Şiraz'a gitti ise de Safevilerin takibatına uğradığından Bağdat'tan kaçtı. Orada Irak-ı Arap Valisi Barik Beg Purnak tarafından karşılanarak Akkoyunlu tahtına çıkarıldı. Fakat Şah İsmail bu defada Bağdat önlerine gelmekte geç kalmadı. Ona karşı direnemeyen Murad ve Barik Beg Purnak Halep'e, oradan da Alaüddeve Bozkurt Bey'in yanına Elbistan'a kaçtılar. Alaüddeve Bozkurt Bey, Şah İsmail'in Bağdat'ı zaptı ve Diyarbakır taraflarını tehdit etmeye başlaması üzerine Sultan Bayezid'den yardım ve himaye talep etti. Fakat Osmanlı Padişahı II. Bayezid, Şah İsmail'i kendi aleyhine tahrik etmemiş olmak için Dulkadir Beyi'nin talebine pek ilgi göstermedi. Hatta aksine Safevî hükümdarını zaferlerinden dolayı tebrik etti. Alaüddeve Bozkurt Bey, buna rağmen Murad'a yardım etmekle kalmayıp Şah İsmail'e vermeyi vaat ettiği kızı Benli Hatun'u vermekten vaz geçtiği gibi, kızını Akkoyunlu Şehzade Murad'a verdi. Safevi hükümdarı 1507 yılında Elbistan'a doğru yola çıktı. Kızılbaşları etrafına toplamak amacı ile Erzincan ve Suşehri yolu ile Osmanlı hududundan geçmeyi tercih etti. Bir müddet hudutta bekleyen Şah İsmail, Osmanlı padişahı II. Bayezid'den Dulkadir ülkesine geçmek için izin rica etti. II. Bayezid'in bu ricayı kabul etmesi üzerine Safevi hükümdarı halka herhangi bir zarar vermemeye dikkat ederek, Osmanlı topraklarından geçip, Sarız yolundan Elbistan'a doğru ilerledi. Alaüddeve Bozkurt Bey, Memluklerden ve Osmanlılardan yardım istedi. Memlukler bu yardım talebine cevap bile vermediler. II. Bayezid'in Yahya Paşa komutasında gönderdiği Osmanlı ordusu ise ancak Ankara'ya kadar gelerek sadece Şah İsmail'in harekâtını izledi. Bazı kaynaklarda, Alaüddeve Bozkurt Bey'in Şah İsmail'e karşı koyacak güçte olmadığından Kadirli ilçesi sınırları içerisindeki Bağdaş Yaylası'nın batısından başlayarak, güney - kuzey istikametinde Sivri Tepe – Turna Ovası – Kasırga Güneyi Mevkii – Akçadağ – Kozoluk – Çığsar hattında uzanan sarp Turna Dağı'na sığındığından bahsetseler de, beklediği desteği göremeyince, Alaüddeve Bozkurt Bey'in, bu hareketi stratejik savunma gereğidir. Aslında Alaüddeve Bozkurt Bey

bu hareketiyle Turan taktiğini uygulamıştır. Turna Dağı eteğindeki Turna Ovası'nda ordugâh kuran Şah İsmail, bir hayli bekleddikten sonra Alaüddeve Bozkurt Bey'in dağdan inmeyeceğini anlayınca daha doğrusu Turan taktiğine düşmeyerek geri çekildi. Dönüşünde de intikamını Elbistan ve Maraş şehirlerini yakıp yıkarak aldı. Öyle ki, bu tahribattan abideler dahi nasibini aldı. Safevi hükümdarı Şah İsmail'e karşı başarılı olamayacağını anlayan Alaüddeve Bozkurt Bey, Şah İsmail ile arasını düzeltme yollarını aradı. Nitekim 1511 yılında Alaüddeve Bozkurt Bey'in Şah İsmail tarafından kendisine hediye edilen bir çadırı Kahire'ye göndermesinden Dulkadirliler ile Safeviler arasında artık dostluk tesis edildiği ve olayların seyrinden de bu dostluğun bir saldırmazlık anlaşması ile noktalandığı müşahede edilir.

Diğer taraftan Alaüddeve Bozkurt Bey'in, Yavuz Sultan Selim'e karşı giriştiği İran seferi sırasındaki tutumu, Dulkadirliler ile Safeviler'in ittifak yaptıklarını ortaya koyduğu gibi, Şah İsmail'in Çaldıran muharebesi arifesinde, Osmanlı padişahının mektubuna verdiği cevap da bu ittifakı teyit edici mahiyettedir. Zaman geçtikçe, Osmanlılardan uzaklaşan Alaüddeve Bozkurt Bey, torunu Yavuz Selim'in tahta çıkışını dahi tebrik etmemişti. Yavuz Sultan Selim, dedesinin bu güvensiz ve dengesiz hareketlerini hiç affetmeyecektir.

Bütün bunlara rağmen, Yavuz Sultan Selim, Çaldıran'a giderken Kayseri'den üç konak ötede Çubuk Ovası'na varınca, Alaüddeve Bozkurt Bey'i, Osmanlılar ile Dulkadirlilerin aynı mezhepten olduklarını hatırlatarak, sefere davet etti. Dulkadir Beyi ise; kendisi gibi doksanlık bir piri faniyi sefere sürüklemenin hiçbir fayda sağlamayacağını bildirip yaşını bahane ederek sefere katılmadı. Aslında Alaüddeve Bozkurt Bey, Şah İsmail ile ittifak halinde bulunuyor, Yavuz Selim'in, yeğeni Şehsuvaroğlu Ali Bey'i himaye etmesine de içerliyordu. Nitekim Alaüddeve Bozkurt Bey, Dulkadirli Beyliği'nin varlığını devam ettirebilmek için, bölgenin büyük devletleri arasında bir bakıma denge politikası uygulamayı kendi menfaatlerine daha uygun bulmuş ve bu sebepten dolayı da Osmanlı-Memlûklü-Safevi devleti rekabetinden istifade etme siyasetini gütmüştür.

Alaüddeve Bozkurt Bey'in giderek artan Osmanlı baskısına karşılık Safevi devletine daha fazla yaklaşması üzerine, Osmanlı Devleti, Dulkadirli Beyliği geçmişinde büyük bir şahsiyet olarak yer etmiş olan Şehsuvar Bey'in oğlu Ali Bey'i bu beyliğin sınırlarındaki Kayseri sancakbeyliğine getirmiştir. Osmanlı Devleti, bu hamlesiyle bir yandan hem Safevilere ve hem de Memluklere gözdağı vermiş, hem de Dulkadirli Beyi olarak Şehsuvaroğlu Ali'yi bu beyliğin başına getirmeyi düşündüğünü ve bunu icraata başla-

dığını belli etmiştir.

Aslına bakılırsa, Osmanlı Devleti ilk etapta Dulkadirli Beyliğini ortadan kaldırmak istememiştir. Çünkü Dulkadirli toprakları Osmanlı Devleti ile Memluklu ve Safevi Devletleri arasında oldukça stratejik bir bölgeyi kapsamaktadır. Bundan dolayı, Osmanlı Devleti, Mısır ve İran'da mezkur devletler gibi güçlü devletler olduğu sürece, Anadolu ile Mısır-Suriye ve İran arasında bir geçiş yeri olup, tamamen dağlık bir alanda bulunan ve güçlü aşiret bağları ile birbirine bağlı, beylerine sadık olan Dulkadirli Türkmenlerini kontrol altında tutmanın ne kadar zor ve masraflı olduğunun farkındadır. Nitekim Memlukler de dahil hiçbir devlet daha önce bölge üzerinde tam bir haki-miyet sağlayamamıştır.

Dulkadirli Beyi, Osmanlı – Safevi savaşında tarafsız kalmak bir yana, Osmanlı levazımlarına ülkesinde yiyecek ve hayvan yemi satışını yasakladığı gibi oğulları vasıtasıyla da onların iâşe ve teçhizatlarını yağmalattı. Bu sebeple Osmanlı padişahı ihtiyatlı davranarak İran Şahı ile karşılaşmak üzere yoluna devam ederken ordusunun gerisini emniyete almak ve Alaüddeve Bozkurt Bey'in saldırılarına engel olmak amacıyla Kayseri ve Sivas arasında kırk bin kişilik bir ihtiyat kuvveti bırakmıştır.

Çaldıran zaferini müteakip Kasım 1514'te Amasya'ya dönen Yavuz Selim, Osmanlı ordusunu arkadan vuran Alaüddeve Bozkurt Bey'i ortadan kaldırmaya karar verdi. Hem seferde büyük hizmeti dokunmuş ve hem de Dulkadirli Beyliği geçmişinde büyük bir şahsiyet olan Şehsuvar Bey'in oğlu Ali'yi Dulkadirli topraklarının fethine memur etmiştir. Alaüddeve Bozkurt Bey, bu durumu Memluk sultanı Kansu Gavri'ye arz ile şikayette bulundu. Mayıs 1515'te Memluklu Sultanı, Kemah üzerine sefer yaptığı sırada Yavuz'a elçi gönderip, Şehsuvar oğlu Ali Bey'in bu görevden alınmasını rica etti; fakat buna mukabil Osmanlı padişahı da Alaüddeve Bozkurt Bey'in Dulkadirli Beyliği'nin başında bulunmasını istemiyordu. Alaüddeve Bozkurt Bey'in yerine Ali Bey'in getirilmesini arzu ettiğini bildirdi. Osmanlı Padişahı ile Memluk sultanı arasında elçiler gelip gittiği sırada Alaüddeve Bozkurt Bey, Osmanlı ordusunun iâşe kollarını vurdu. Bu durum ise artık Yavuz Sultan Selim'in sabrının tükenmesine neden olmuştu.

Gerçekten de Osmanlı padişahı, Çaldıran Seferi sonrasında Kemah Kalesi'nin düşmesini müteakip, 5 Haziran 1515 günü başlayıp 13 Haziran 1515 tarihinde sona erecek olan bir hareket yaparak Dulkadir Ülkesi'nin fethine girişti. Bu harekate paralel olarak muhtemel bir Memluk müdahalesini önlemek amacı ile Osmanlı donanması da Akdeniz'e açıldı.

### Dulkadirli-Osmanlı Savaşı'nın Sebepleri ve Savaşın Seyri

Dulkadirli-Osmanlı Savaşı'nın en önemli sebebi, Alaüddeve Bozkurt Bey'in, Osmanlı'nın Çaldıran Seferi sırasında ve sonrasında Osmanlı devletinin iâşe kollarına ciddi zararlar vermesidir. Bu durumdan dolayı oldukça hiddetlenen Sultan Selim, Çaldıran Seferi'nden sonra Kemah Kalesi'ni fetheder ve bunun akabinde öncelikli olarak Dulkadir Beyliğini ortadan kaldırmaya karar verir.

4 Haziran 1515 tarihinde Sivas'a gelen Sultan Selim, 5 Haziran 1515 tarihinde Rumeli Beylerbeyi Sinan Paşa'yı serasker tayin ederek ve bölgeyi çok iyi bildiğinden hareket boyunca kılavuzluk yapması için Şehsuvaroğlu Ali Bey'i de yanına vererek ve hareket için de on bin civarında asker tahsis ederek Dulkadir mülküne, dedesi Alaüddeve Bozkurt Bey'in üzerine gönderdi. Bu esnada Sultan Selim'in yaklaşık 25 bin askerden oluşan ana ordusu bir konak geriden öncü kuvvetlerin peşinden gitmekteydi. Sultan Selim'in kendisi de ordusu ile Sinan Paşa'nın ardından 6 Haziran 1515 tarihinde Alaüddeve üzerine hareket etti. Sinan Paşa askeri ile yürüyüp, Elbistan'a ulaştığında, Sultan Selim günümüzde Afşin ilçe sınırlarında yer alan, Hezanlı Dağı ile batıdaki Tahtalı dağları arasındaki Hurman nahiyesine bağlı İncesu mezasına vardı.

Sinan Paşa kuvvetleri Elbistan'a geldiğinde, Dulkadirli yöneticisi Alaüddeve Bozkurt Bey, Elbistan kazasının Hurman Nahiyesine bağlı Ördekli Mezrası'nda bulunmaktaydı ve Osmanlı ordusunun Elbistan sınırlarına girdiğini duyan Alaüddeve Bozkurt Bey, savaşa hazırlık olarak ilk önce haremینی ve hazinesini, Kadirli ilçesi sınırları içerisindeki Bağdaş Yaylası'nın batısından başlayarak, güney - kuzey istikametinde Sivri Tepe – Turna Ovası – Kasırga Güneyi Mevkii – Akçadağ – Kozoluk – Çığsar hattında uzanan sarp Turna Dağı'na göndermiş ve Maraş yolu üzerinde bulunan geçitleri tutmaya başlamıştır.



Fotoğraf: Çığsar - Beyoluğu Bölgesi

Alaüddevle Bozkurt Bey, tehlikeyi sezen emirlerinin, Yavuz Selim ile uzlaşması yolunda yaptıkları uyarılara “Benim Osmanlıdan ne kalır yanımda var” cevabını vererek 6 Haziran 1515’te otuz bin kişilik ordusu ile Ördekli mevkiinde Sinan Paşa kuvvetlerini karşıladı. Osmanlı ordusu, kullandığı zemberek ve darben topu, tüfenkler ile iyi eğitilmiş askerleri sayesinde yapılan muharebeyi kazanmıştır. Ördekli mevkiinde yapılan bu savaşı kaybeden Alaüddevle Bozkurt Bey süratle Geben platosuna doğru çekilir ve bu bölgede bulunan gedik ve geçitleri tutmaya çalışır. Bu gedik ve geçitler; Seğ bel girişi, Kargaçayırı Gökgedik hattının başlangıç noktası olan Kayranlı dağlarından çıkan ve Kırksu adı verilen çayın oluşturduğu Elmadağı boğazı ve Halbur Deresinin oluşturduğu Halbur geçidi.



Fotoğraf: Geben Platosu

O dönemde günümüzde kullanılan Göksun – Maraş yolu mevcut değil idi. Bu yol Göksun, Taşoluk, Değirmenderesi, Çinçin Boğazı’ndan sonra vadiyi takip ederek, Meyremçil Belini aşıp, Geben Kalesi önünden Geben Köyü’ne iner. Buradan da Altınyayla Köyü, Akgümüş Köyü’nü geçerek doğuya döner. Deliağz mevkiinde bir boğazı geçerek karstik bir çukur olan Subatağı mevkiinden sonra Dumanlı Dağı’na uzanan vadinin girişinde bulunan, tarih öncesi devirde çok önemli bir arkeolojik yerleşim alanı olan Uzunöz isimli ikinci bir karstik çukuru geçtikten sonra güneye dönerek, Seğ Beli’nden sonra Paşapınarı’na ulaşır. Buradan sonra, Yenidemir Köyü’nün Süsü Obası’na giren yol, tarihi bir kale kalıntısının önünden geçerek, Süsü Deresi’ni takip ederek, Körsulu Çayı kenarındaki Yeniapan Köyü’ne kadar iner. Buradan doğuya yönelen tarihi yol, İsmaili, Köseli, Hasancıklı köylerini geçerek Ceyhan Nehri üzerindeki tarihi Gene Köprüsü’ne ulaşır. Gene Köprüsü’nden sonra Kılavuzlu ve Üngüt köyleri üzerinden Maraş’a uzanır Haçlı Seferleri’nden bir tanesi de bu yol kullanılarak yapılmıştır.



Fotoğraf: Halbur – Azgıt Yaylası arasındaki Bostanderesi mevkii

Alaüddevle Bozkurt Bey geri çekilme için bu yolu kullanmamıştır. Onun kullandığı yol Halbur Yaylası, Bostanderesi, Azgıt Yaylası, Andırın, Akkale Mevkii, Haştırın düzlüğüdür.



Fotoğraf: Seğ Beli

### Haştırın’da Kesin Sonuçlu Muharebe

Değerlendirmemize göre, ilk muharebeyi kaybeden Alaüddevle Bozkurt Bey, 25-30 bin kişilik kuvvetiyle Çinçin Belini aşarak 41.000 dönümlük araziden oluşan Geben-Altınyayla-Akgümüş-Kargaçayırı ovasına ulaştı. Akgümüş - Seğ Beli hattı ile Kargaçayırı ve 1530 rakımlı Karayuvalı Tepesi’nin hemen güneyinden başlayan Halbur Yaylası’na tutmaya başladı.

Alaüddevle Bozkurt Bey, burada yapılan muharebeleri de kaybettikten sonra süratle Halbur Yaylası’ndan sonra Halbur Deresi’nin açtığı vadiyi takip ederek– Bostandere – Azgıt - Andırın – Haştırın hattını kullanarak geri çekilmeye başladı. Bu geriye çekilmeye bağlı olarak Hazinesini ve ailesini bıraktığı Turnadağı bölgesinde özellikle Gavur Kırıldığı Yer, Çokak Okçu Tepesi, Çığışar Yaylası’nda



Fotoğraf: Kargaçayırı Mevkii

tali muharebelerin yapıldığını değerlendirmekteyiz. Bu geriye çekilme Andırın ilçesinin 3 kilometre kadar güneydoğusunda bulunan Haştırın mevkiine kadar sürdü. Kesin sonuçlu muharebe Andırın - Kahramanmaraş - Kadirli yol ayrımı yakınlarındaki Haştırın mevkiinde yapıldı. Şehsuvaroğlu Ali Bey, Osmanlı Dulkadirli arasındaki kesin sonuçlu muharebe başlamadan önce, babasının şahsiyetinden bahseden etkili bir konuşma yaparak, Dulkadirli Beyliği askerleri üzerinde etkili oldu. Ali Bey'in tahrik edici sözleri Türkmenlerin bir kısmının saf değiştirmesini sağladı.



Fotoğraf: Gavur Kırıldığı Yer

### Gökçebel'de Bir Padişah Mezarı

Kıyasıya yapılan kesin sonuçlu muharebeden sonra yenileceğini anlayan Alaüddevle Bozkurt Bey, yanına muhafızlarını da alarak, Haştırın - Maraş arasındaki en kısa güzergâh olan, Torun - Kavaklı - Kabaklar - Çuhadarlı üzerinden Gökçebel Deresi'nin açtığı vadiyi kullanarak Gökgedik Mahallesi sınırlarından geçen Körsulu Deresi'ne ulaşarak Karasu Vadisi olarak bilinen güzergahı kullanarak Maraş'a ulaşmayı ve oluşturacağı taze kuvvetlerle savunmaya devam etmeyi düşündü. Bu planını uygulamaya koydu. Lakin Gökçebel denilen yerde kendilerini takip eden Osmanlı ordusuna mensup

askerlerin hücumuna uğramaktan ve hayatlarını kaybetmekten kurtulamadılar. Alaüddevle Bozkurt Bey ve 30 kişiden oluşan muhafızlarının tamamı öldürüldü ve başsız bedenleri Gökçebel'e defnedildi.



Fotoğraf: Gökçebel'de Alaüddevle Bozkurt Bey'in 30 muhafızının kesik başlarının gömüldüğü alan.

Yöre insanı buraya Padişah Mezarı demektedir. Kesin sonuçlu muharebenin yapıldığı yere de asker mezarlığı denilmektedir. Bu muharebede her iki taraftan da çok sayıda asker ölmüştür. Alaüddevle Bozkurt Bey'in öldüğünü haber alan Dulkadirli onun dört oğlu ile kardeşi Abdürrezzak'ı muharebe meydanında bırakarak dağlara kaçtılar. Savaş bittiğinde Alaüddevle Bozkurt Bey'in kendisi gibi bir oğlu ile boy beylerinden otuzu ve akrabasından bir haylisi telef olduğu gibi dört oğlu ve eşleri ile kardeşi Abdürrezzak da esir düştü. Ölümüne "merg-i hain" deyimi tarih düşülmüş olan Alaüddevle Bozkurt Bey'in ve 30 korumasının kesik başı Gökşunda otağ kuran Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim'e sunuldu.



Fotoğraf: Gökçebel'de Alaüddevle Bozkurt Bey'in 30 muhafızının kesik başlarının gömüldüğü alan. Rehberimiz Ekrem SAĞIR mezar yerini gösteriyor.



Fotoğraf: Haştırın Asker Mezarlığı

**Dulkadirli – Osmanlı Savaşı'nın Sonuçları**

Savaş sonunda Yavuz Sultan Selim, Şehsuvaroğlu Ali Bey'i, Dulkadirliilerin başına geçirirken, Alaüdevle Bozkurt Bey ile vezirinin ve oğullarından birinin kesik başlarını Kahire'ye gönderdi. Alaüdevle Bozkurt Bey'in kesik başının Osmanlıların rakibi ve düşmanı olan Mısır Memlûk sultanına gönderilmesi tarihteki ender olaylardan biridir. Böylece Dulkadirli Beyliği üzerindeki Memluk nüfuzuna son verilerek, Yavuz Selim adına hutbe okutulup Osmanlı hakimiyeti tesis edildi. Arifi Paşa'nın da ifade ettiği gibi, Dulkadirli Beyinin komşu devletlere karşı güvensiz ve çelişkili davranışları hem kendisinin hem de beyliğin sonunun gelmesine neden olmuştur. Yavuz Sultan Selim, Şehsuvaroğlu Ali Bey'e çok güvenmesine rağmen, ileriye düşünerek Dulkadiroğullarına karşı denge unsuru olarak, Çaldıran Savaşı dönüşü, Ağrı ve Doğubeyazıt civarında güçlü bir aile olan ve adı geçen savaşta büyük yararlılığı görülen Bayazıtöğullarını, Dulkadiroğlu Alaüdevle Bozkurt Bey'in hal edilmesinden sonra Maraş'a yerleştirmiştir. Bayazıtlıların reisi İskender Bey, Ördekli'de başlayıp, Turna Dağı'nda ve Geben, Bunduk, Kargaçayı ve Halbur Yaylası bölgesinde devam eden ve Haştırın'da kesin sonuçlu muharebenin yapıldığı savaşa da iştirak etmiş, akabinde Osmanlı devletince kendisine "Çavuşbaşılık" unvanı verilerek Maraş'ta oturtulmuştur. Burada, İskender Bey'e "arपालık" olarak birçok arazi verilmiştir. Bu dönemden başlayarak 1830'lu yılların ortalarına kadar Andırın ilçesinin tamamı adeta köyleri ve insanlarıyla birlikte Bayazıtlı sülalesinin özel mülkü haline getirilmiştir.

1515 -1521 Yılları Arası: Dulkadir Beyliği, Yavuz Sultan Selim döneminde yapılan Çaldıran Seferi sonrasında, 1515 -1521 yılları arasında Osmanlı Devleti'ne bağlı özerk bir beylik durumuna getirilmiş ve 1522 yılında Kanuni döneminde Konya'da bulunan Karamanoğlu Eyaleti'ne bağlanmış, 1533 yılında da Osmanlı'nın bir eyaleti olarak teşkilatlandırılmıştır.

Maraş kimliğinin mimarı olarak kabul edilen Alaüdevle Bozkurt Bey hatırasına Celil ÇINKIR'ın kendisini onun yerine koymaya çalışarak kaleme aldığı bir şiiri.

-Ruhun şad olsun Alaüdevle Bozkurt Bey

**ALÂÜDEVLE BOZKURT BEY**

Gözlerimde fer söndü, yüzümden çekildi kan  
Mermerde sular dondu, dağlara çöktü duman  
Vuslat saatim geldi, boynumu büktüm ona  
Varlığım cana kandı, dilemedim el aman

Doksan yıllık faniye, başlarken kutlu sefer  
Ne sağımda kimse var, ne solumda kimse var  
Yalnızdan da garibim, yanımda üç beş nefer  
Gökçebel'de baş sızım, başsız kaldığım zaman



*Fotoğraf: Celil ÇINKIR, Yavuz Sultan Selim'in Dedesi Alaüdevle Bozkurt Bey'in Mezarı Başında Dua Ederken.*

**KAYNAKÇA:**

1. Arifi Paşa, (Ed. ALPARSLAN, Yaşar, Serdar Yakar), Elbistan ve Maraş'ta Dulkadiroğulları Hükümeti, Kahramanmaraş, 2011.
2. Aşık Paşazade, Osmanlıların Tarihi, Haz. Kemal Yavuz, Yekta Saraç, İstanbul.
3. DANIŞMED, İsmail Hami, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, C.1, İstanbul 1971.
4. EDHEM, Halil, Garbi Anadolu'da Selçukluların Varisleri, İstanbul 1926.
5. Elbistan Tarihi (Elbistan yayımları 2003)
6. ERAŞLAN, Sadık; Asrı Saadet Fetihleri, Ankara, 1999
7. HADİDİ, Tevârih-i Â-li Osman, Haz. Necdet Öztürk, İstanbul, 1991.
8. Honigman, Ernest; Bizans Devletinin Doğu Sınırı, Çev.: Fikret İşıltan, İstanbul 1970.
9. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş Ansiklopedisi, Cilt 1, 191 – 197.
10. KAYA, Selim, Dulkadir Beyleri, VII-X-VI. Asırlarda Maraş Emirleri, (Ed. İlyas Gökhan, Selim Kaya), Kahramanmaraş 2008.
11. KOPRAMAN, Kazım Yaşar; "Memlukler", Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi, Çağ Yayınları, İstanbul 1992, 6. Cilt, 433 – 543.
12. KÖPRÜLÜ, Fuad, Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu, TTK Yay: Ankara 1999
13. MORDMAN, J.H. – Mükrimin Halil Yınanç, "Dulkadirli", İslam Ansiklopedisi, Cilt, 654 – 662.
14. MUSALI, Namık "Anonim Bir Safevi Müellifinin Gözyütle Dulkadir Beyliğinin Son 20 Yıllık Tarihine Bakış", Dulkadir Sempozyum, C.1, Kahramanmaraş
15. SOLAKZÂDE, Çelebi, Mehmed HEMDEMİ, Solakzâde Tarihi, (Haz. Vahid Çabuk), Ankara.
16. TANSEL, Selahattin, Osmanlı Kaynaklarına Göre Fatih Sultan Mehmet'in Siyasi ve Askeri Faaliyetleri, Ankara 1953.
17. TANSEL, Selahattin, Sultan II. Bayezit'in Siyasi Hayatı, İstanbul 1996.
18. TANSEL, Selahattin, Yavuz Sultan Selim, Ankara 1969.
19. TEKİNDAG, Şehabettin, "Fatih Devrinde Osmanlı-Memlûklü Münasebetleri", Tarih Dergisi, S.30, 1976.
20. TEKİNDAG, Şehabettin, "II. Bayezid Döneminde Çukurova'da Nüfuz Mücadelesi", Belleten, XXXI/123, Ankara 1967.
21. TOROĞLU, Emin, YÜCEL Mükremin, GÖRÜR Nadir, "Bir Savaşın Tarihi Coğrafyası, Tumağ Savaşı 1515", Adıyaman İKSAD- İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü, 4. Uluslararası Piri Reis Dil-Tarih-Coğrafya Kongresi, Kongre Kitabı, Adıyaman, 2019.
22. UÇAR, Şahin; Anadolu'da İslam Bizans Mücadelesi, İstanbul 1990.
23. ULUÇAY, Çağatay Padişahın Kadınları ve Kızları, TTK, Yay, Ankara 1992.
24. UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, Osmanlı Tarihi, C.2, Ankara 1998.
25. YINANÇ, Refet, Dulkadir Beyliği, Ankara 1989.
26. YURTSEVER, Cezmi, Andırın Tarihi, Adana 2018.
27. YÜCEL, Yaşar, Ali SEVİM, Klasik Dönemin Üç Hükümdarı Fatih-Yavuz-Kanuni, Ankara 1991.
28. YÜCEL, Yaşar, Ali SEVİM, Türkiye Tarihi, C.2, Ankara 1990.

## TURNA DAĞI SAVAŞI

**Y**avuz Sultan Selim'in annesi Maraş ve çevresine hakim olan ve kışı Kadırlı'de ilkbaharı ve sonbaharı yönetim merkezi Maraş'ta, yazı ise bilhassa Andırın yakınlarındaki Balk Yaylasında geçiren Dulkadirli kızıdır.

Yavuz Sultan Selim 1514 yılında Mısır Seferi'ne çıktığında dayısı Dulkadirli Beyi Alauddevle O'na yardım etmemiştir. Yavuz Selim Çaldıran Zaferini kazandıktan sonra Mercidabık ve Ridaniye Savaşları'nın hazırlıklarını yapmak için Sivas'a gelir. Çok güvendiği komutanlardan Hadım Sinan Paşa'yi Alauddevle üzerine yollar. Alauddevle olayı haber alır ve askerleri ile Kadırlı/ Maraş/ Göksun/ Saimbeyli sınırlarının kesiştiği nokta yakınlarındaki Toroslar'ın zirvesi sayılan Turna Ovasi' nde Osmanlı ordusunu karşılar: 12 haziran 1515. Savaş kısa sürer ve Alauddevle ve dört oğlunun başı kesilir ve götürülür.

4 Ağustos Pazar günü savaşın yapıldığı, çocukluğumun geçtiği, hala savaştan kalan demir parçalarının bulunduğu Turna'ya gittim.

Buraya gelmişken Tuvaras'a gitmemek olmazdı. Şimdi "Tuvaras da nereden çıktı?" demeyin. Tuvaras 1929/1930/1931/1932 yıllarında dağların eşkiya kaynağı zamanda aslen Fekeli/ Tapan'dan olan ve annesi ile Dikirli'ye gelen, Alibeyli'de bir Ağa'nın çiftçiliğini yapan Safiye Karı'nın oğlu Safiye Mehmet Remzi Ağa'yi(Özdemir) desteklemek için yanına onbir arkadaşını alır, dağa çıkar ancak Özdemirler'in yaylalığı Tuvaras'ta on bir arkadaşı öldürülür. Yaralı kurtulan iki gün sonra da iki kişi tarafından "silahı ve parası için" Tuvaras yakınlarında öldürülür. Bir rivayete göre Yaşar Kemal'in İnce Mehmet romanındaki İnce Mehmet bu öldürülen Safiye Mehmet'tir.

◇ Tuvaras bundan ötesi,  
◇ Çardak da tütün türesi.  
◇ Bu çete kimin derlerse,  
◇ Safiye Mehmet çetesi.

◇ Tuvaras'ta Köşker taşı.  
◇ Harp ediyor karşı karşı,  
◇ Onbir kişi hep kırılmış.  
◇ Kaçmış derler çete başı.

◇ Kamil de bağlanır poçu,  
◇ Çontar da yüzüyor koçu,  
◇ Kör olası Remzi Bağ'am,  
◇ Neydi uşakların suçu?

◇ Boşanmış yaylanın suyu,  
◇ Akar bulanı bulanı.  
◇ Ünün'almış Safiye Memmet,  
◇ Kana beleni beleni...



## TRUVA SAVAŞI KAHRAMANI MOZAYİĞİ KADIRLI'DE BULUNDU.

Kadirli ilçesinde 2015 yılında bir inşaatın temel kazısında ortaya çıkan Roma dönemine ait bir villa kalıntısında ünlü Truva şavaşı'nın kahramanı "Aenas" mozağı ortaya çıktı. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü bünyesinde olan Osmaniye Müze Müdürlüğüince kazı çalışmasının yapıldığı tarihi alanda ortaya çıkan mozaik için araştırmacı Tarihçi Cezmi Yurtsever "burası Gaziantep Zeugma mozaiklerinden bile daha değerli bir yer" dedi. Truva şavaşı kahramanı Aenas'ın resmediliği mozaik'in dünyada bir eşi ve benzeri bulunmuyor. Homerosun İlyada ve Odisea destanı ve tarihi kaynaklara göre Aenas, Truyanın ünlü prensi Hektor'dan sonra gelen kişi.

### BU MOZAIK KADIRLI'YI DÜNYAYA TANITIR

Araştırmacı Tarihçi Yazar Cezmi yurtsever, ortaya çıkarılan bu mozağin bulunduğu alanın bir an önce turizme kazandırılması gerektiğini ve Aenas mozağının Kadirli'yi dünyaya tanıtacağını söyledi.

Kadirli ilçesinin Dere Mahallesi'nde 2015 -2020 yılları arasında süren bir zaman içinde bir binanın temel kazı çalışmalarına başlayan arkeologlar arkeologlar, Truva Savaşı kahramanı Aenas sahnesini canlandıran ve dünyada bir eşe benzeri bulunmayan mozağı ortaya çıkardılar. Homeros'un İlyada ve Odisea Destanı ve tarihi kaynaklara göre Truva Savaşı kahramanı Hektor'dan sonra gelen kahraman Aenas, oğlu ile birlikte ülkesinden ayrılarak Afrika'daki Kartaca Krallığı topraklarına gitmiş ve burada Kralın Kızı Dido ile aşk hayatı yaşamış, sonrasında da Roma şehrinin kurucusu olmuştur. Bulunan mozaikte Aenas, savaşçı kıyafeti ve silahları ile at sırtında gösterilmekte, sevgilisi Dido'da ona eşlik ederek ormanlık arazide arslan avı sahnesi canlandırılmıştır. Aenas ve Dido'nun elinde mızrak ve onlara eşlik eden av köpeği resmedilmiştir.

Kadirli şehir merkezinde bir binanın zemin katı ve çevresinde bulunan mozaiklerin Romalılar zamanında ve Milattan Sonra 3. yüzyılda yapıldığı tahmin edilmektedir. Mozaik sahneleri geniş bir alana yayılmış durumdadır ve büyük bir kısmı toprak altında olup henüz kazılmamıştır. Kadirli'de bulunan mozaikler ilgili arkeolojik kazı ve akademik yayın ile bilim dünyasını haberdar eden arkeologlar, Truva Savaş Kahramanı Aenas sahnesini canlandıran mozaikler ile diğer mozaiklerin Anadolu'da bulunan Zeugma ve Antakya

hatta İtalya'daki Pompei'deki mozaikler ile boy ölçüşecek durumdadır.

Mozayiklerin bulunduğu yerde bir müzenin açılması gerçekleşirse ksa sürede dünyanın ilgisini çekeceği bellidir.

### FLAVYAPOLİS ANTİK KENTİNDE GENİŞ KAPSAMLI BİR KAZI YAPILMASI GEREKİR.

Roma İmparatorluğu'na hükmeden Flavias Henedanı zamanında o zamanki ismi ile Kilikya'da ve Anavarza yakınlarında kuruluşu gerçekleşen Flaviapolis antik kenti kısa zamanda gelişerek tarım ve ticaret alanında önemli bir üretim merkezi ve Roma Ordusunun seçkin savaşçı birlikleri arasında yer alan 6. Feratta Demir Lejyonu'nun yerleşim yeri olmuştur. Antik kentte bulunan tarihi tapınak daha sonra kilise ve Dulkadir Beyliği zamanında da camiye çevrilerek günümüze kadar gelmiştir.

Osmanlı döneminde yüzyıllardır kendi halinde ve harabe bir durumda varlığını sürdüren Kadirli ilçesinin bulunduğu yerde 1865 yılında yeniden yerleşik hayata geçilmiş, tarihi mozaikler ve diğer eserler adeta yok edilmiştir. Bütün bu olumsuz gelişmelere rağmen Kadirli'de toprak altında antik Flavyapolis'ten kalan çok sayıda eser vardır. Eserlerin ortaya çıkarılması için geniş kapsamlı bir kazının yapılması gerekir.



# ABDAL MAĞARASI

Geben in güneyinde, ovaya bakan yamacında doğadan bir kaya var. Adı abdal mağarası. Burası asırlardır vatan olduğuna göre atalarımız tarafından konulmuş. Zaten kasaba da isimi atlardan beri söylenir diyorlar.



Etrafı mera, yaylak olarak kullanılıyor. Civarda tarihi yapı izlerine rastlanmıyor. Ama yaşamın izleri yakından görünce anlaşılıyor.

Abdal mağarası ismine dair rivayetler var. Her rivayetin bir hikâyesi var.

Bir hikâyeye göre; dervişler, erenler gelmişler konaklamışlar. Bunlar, yerleşimlerin kenarlarına yerleşir, yerli halkla tanışıklık kurarlarmış. Sevgi ve hoş görü yoluyla halkın gönlünü kazanırlarmış.



Geben göç yolu üzerinde. Kimler geçmedi ki? Krallar, ordular, aşıklar, ozanlar, karacaoğlan, konar göçerler, yolcular, kuvayı milliyeciler, tufan paşalar...

Zaten ismi de abdal mağarası. Anadolu erenleri, abdallarına izafeten konulduğu kuvvetle ihtimaldir.

Halk burayı ermiş, derviş insanların yaşadığı yer olarak söylenegele, bu ismi yaşatmıştır.

Abdal mağarası, çobanların uğradığı, hayvanlarını konaklattığı, üşüyen veya ıslananların ateş yakarak ısındığı, kurulandığı konaklama kayasıdır. Yolu buraya uğrayanlar abdal mağarasından ovaya bakınca heybetine tanık oluyoruz.

Abdal mağarası yöreyi gezenler için uğrak yeri olmuştur. Yamaca tyukarı çıkıp, abdal mağarasının kaya gölgesinde serinleyip, aşağı ovaya bakıp, tarihe, hülyalara dalmak ne güzel olur.

Bu gibi doğa harikası olan, halk tarafından benimsenen abdal mağarası gebenin doğal zenginliğidir.



# TURAÇLARA GÜZELLEME

## TURAÇ

Bakma turaç, bakma bana el gibi  
 Sen bu Çukurova'nın öz kuşu değil misin  
 Ben bu Çukurova'nın öz oğlu değil miyim  
 Bakma turaç, bakma bana el gibi.  
 Sivas'lardan inmedim mi kar sularıyla  
 Ekmek deyip sarmadım mı göçümü turaç  
 Bir tencere can aşını bölüşmedim mi  
 Bakma turaç, bakma bana el gibi.  
 Tunceli'den, Kırşehir'den, Van'dan, Bitlis'ten  
 Sürekavı yemişçene gelen kim olan  
 Açılmış sa Çukurova yediveren gül gibi  
 Bakma turaç, bakma bana el gibi.  
 Bu şeleği ben vurmadım bu gelinlere  
 Bu kızları ben yakmadım böyle ateşe  
 Sevdaları kara gece, kirpikleri güneşli  
 Bakma turaç, bakma bana el gibi.  
 Dağlara, dağlara, dağlara doğru  
 Çalı çırpı, sıla gurbet dağlara doğru  
 Sarı sıcak, ak cibinlik dağlara doğru  
 Ordu ordu çekip gider ay çiçekleri  
 Bakma turaç, bakma bana el gibi.  
 Üç etekli, ak puşulu, türkü bakışlı  
 Kadınlar yürüyor dağlara doğru  
 Gül kurusu, leylak moru dağlara doğru  
 Özlemler, acılar dağlara doğru  
 Sivaslı mı, Urfalı mı bilemem gayrı  
 Kadınlar, kadınlar dağlara doğru  
 Bilemezler avcının kim olduğunu  
 Sezmişler tüfeğin doğrultusunu  
 Kadınlar, kadınlar dağlara doğru  
 Acıkarlı, umutlarlı bütün bir Anadolu  
 Bu sıtmalı gecelere, bu beşikleri  
 Bakma turaç, bakma bana el gibi.  
 Ben çalmadım bu davulu, Karaca Duran çaldı  
 Pir Sultan'ı benden aldı, kekligi Silifke'den  
 Boyasını yaman kardı Dadal'dan  
 Telini de yaman gerdi Karac`oğlandan  
 Vurdu mavi, vurdu yıldız, vurdu dağ başı  
 Vurdu susuz kuyularda kılçeçi  
 Turnayı benden aldı, gelinciği Erzincan'dan  
 Vurdu ekmek, vurdu gurbet, vurdu göç  
 Ben de senin gibi yalnızım Turaç  
 Ben de senin gibi düşman içinde  
 De ki bir Karac`oğlan de ki Bayburtlu Zihni  
 Bakma turaç, bakma bana el gibi.

Hasan Hüseyin Korkmazgil



## TURAÇ

Çukurova turaç senin öz kuşun  
 Çiy yağarken garip garip ötmez mi  
 Senin sesin ilkbaharın nişanı  
 Aşiretler yaylasına göçmez mi

İyi saklan seni kurt kuş görmesin  
 Çiftçilerin salanını sürmesin  
 Tenbihledim avcılarının vurmasını  
 Senin sesin Çukurova'ya yetmez mi

Ötmen Mustafa'ya ilham veriyor  
 Öterken de bir yüksekte duruyon  
 Yakup musun Yusuf'unu arıyon  
 Senin yasin arşa kadar bitmez mi

## Mahmut Taşkaya

## TURAÇ

Ötme, turaç, ötme; işin var senin.  
 Şahan salıp avlanacak yer değil.  
 Vardım, gördüm, ağyar göçmüş yur-  
 dundan;  
 Vatan tutup eğlenecek yer deyil.

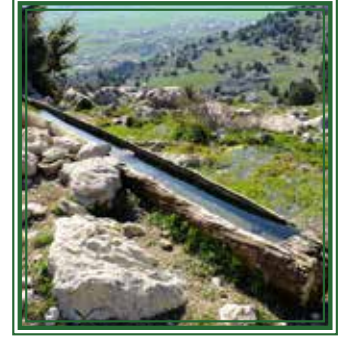
Güzel, senin ak saraylı yurdun var;  
 Divitin var, kalemin var, ördün var;  
 Güzel, senin türlü türlü derdin var;  
 Hosça sallan, karşıdaki tor değil.

Bir düğme diktirem göğsün ağ ise.  
 Etrafı da lale, sünbül, bağ ise.  
 Eğer güzel bende gönlün yağ ise,  
 Benim işim minnet ile zor değil.

Karac`oğlan der: Gezelim yurtları,  
 Söyleyelim başa gelen dertleri,  
 Sevmeseydim senin gibi sertleri.  
 Ah, n`eyleyim, aklım başa yar deyil.

Karacaoğlan

# OLUKLAR



Anadolu'da nerde bir su varsa hayat orada vücut bulmuştur. Su çevresini yeşillendirir. Uzaktan bakılınca nerde bir yeşillik varsa orada su vardır. Nerede su varsa orada hayat vardır.

Suyu seven, suyla yaşayan bir medeniyetiz. Hem suyla yaşatırız, hem de suyu yaşatırız. Suya başta hayrat gözüyle bakarız. Suyun kıymeti hayrımızın kıymetini artırır. Bu vesileyle nerde su varsa orayı imar ve ihya ederiz.

Bunun en basit halini doğada çıkan sulara görürüz. Doğadaki suları toplar, bir oluktan akıtırlar. Oluklar için dışarıdan malzeme kullanılmaz. Taşlardan havuz, ağaç oyularak su oluğu yapılır. Hayvanların içmesi için önüne yine ağaç oyularak su yalağı/ teknesi yapılır. Böylece doğada ne canlı varsa hepsi sulanır.

Ne yazık ki atalarımızdan beri gelen bu kültür kayboluyor.

- Mevut ağaç oluklar korunamıyor
- Ağaç oluklar bozuluyor yerinme beton oluklar yapılıyor
- Ağaç oluklar bozularak borularla uzaklara götürülüyor.
- Oluklar ve önündeki tekneler özlemlili olsun diye sökülüp götürülüyor.
- Bilerek bozuluyor
- Bozulunca tamir edilmiyor.
- Sahiplenme adına yok ediliyor

Velhasıl, doğadaki oluklar, ağaçtan yalaklar, sıvatlar bozuluyor, giderek yok oluyor. Bu kültür devam etmeli. Doğaya, doğaya uygun yapılara dokunmayalım. Gözümüz gibi koruyalım.

Doğanın kucağında, doğaya uyumlu, canlılara hayat veren oluklar korunmalı, yaşmalıdır.

# “ DEĞİRMEN ”



## ESKİ DEĞİRMENLER

*Değirmen sesinin makamı ayrı  
Nöbet bekleyenler bilir bu sesi  
Tahta oluklardan çağlamaz gayrı  
Gidenler dönerdi günün ertesi*

*Eğri duvarlarda birkaç pencere  
Kalındı kalaslar çatılar beyaz  
Evde yarma bekler tabak, tencere  
İçeri sımsıcak dışarı ayaz*

*Güç kuvvet akardı çağlayan arkıtan  
Buğdaylar, arpalar, mısırlar tabî  
Kocaman taşları döndüren çarkıtan  
Kayışlar şaklardı bir tokat gibi*

*Miller üzerinde tozlu kayışlar  
Habire gıcırdar değlip dönerken  
At, eşek, çınarın dibinde kışlar  
Salavat çekilir inip binerken*

*“Eski değirmenler” deyip geçilmez  
Öğütülen un’da mutlak hak olur  
Emekten, yemekten, işten kaçılmaz  
Ak saçlı dedenin alnı ak olur*

*Suların en soğuk öteklerinde  
Ah..! O değirmene gidenler kim di?  
Dağların en kuytu eteklerinde  
Şakıldağı dahi kalmadı şimdi*

*AZÂBİ’nin içi sızlar andıkça  
Çizip anlatmaya yetmez tuvaller  
Buğdaylar un oldu taşlar döndükçe  
Birbiri üstünde beyaz çuvallar*

# ÇİÇEKLER

*Andırın bir, çiçek yönünden eşsiz  
güzelliğe sahiptir. Her bitki bahar  
mevsiminde çiçeklerini açar.  
Kokusu, güzelliğiyle doğaya tarifsiz  
ikramlar sunar.  
Çiçekleri doğada resmeden Osman  
Gürlek'e teşekkür ederiz.*





## SAÇAKLI DEDE



Fotoğrafta da, kaş göz saçının uzunluğu surat hayatın sillesini yemiş, çok kar, kış, gün görmüş, ilim sahibi bir adam gibi. Buna bundan sonra Düldül dede diyelim olmaz mı saygı ve sevgilerimle. Çukur ovanın doğusundaki en yüksek dağdır. Kuzey dibinden Ceyhan nehri akar. Berke Barajı. Batısında Aslantaş barajı. Kara Tepe Müzesi.

*“Düldül Dağı” deyip de geçmeyin! Resmi iyi inceledim. Bakan ne gördüm. Sağ elini karnı üzerine uzatıp yatan, sakallı yaşlı bir dede. Fotoğrafi İnceleyen yorum yapabilir. Resim orijinal hâli. Kaş, göz, uzun saç, uzun sakal, burun ve bıyıkları çok net.*

Bu fotoğraf görünüm olarak çok anlam ifade ediyor. Eski tarihte büyük şahsiyetler sağ eli göbeği üzerinde yakın konumda çok resmi çizilmiş ve poz vermişlerdir. O bakımdan da bir mesaj niteliğindedir. Ben de gördüm sanki eli karnının üzerinde bir yerde gibi. Türk töresinde bilgeliği ve önemli bir şahsiyeti temsilen bir görüntüyü bizlere sunmaktadır Düldül dağı.



## DOĞADAN MEKTUP

### SEVGİLİ İNSAN

Doğaya yani bana gelince. Yani size hayat veren nimetler dünyasına gelince.

Bilelim ki, doğa beddua etmez, doğa insana benzemez.

Doğa bana acı demiyor, sadece sadece anla diyor. Doğanın duasına kulak verelim. Siz Ey insanoğlu! Acıdıkça yükleniyorsunuz bana. Sevgi adına kolumu kanadımı kırıyorsunuz. Korumak adına tabiatımı (hilkatimi) bozuyorsunuz. Kullanmak adına yok ediyorsunuz. Çölleştirdiğiniz tabiatta tabiatı terk edip göçüyor gidiyorsunuz. Ya ben. Kalıyorum öylece. Kolum kanadım kırık elim ayağım tutuk. Öyle bırakın arkaya bakmadan. Belki tabiatları benim gibi yapmaya gideresiniz.

Hiç doymaz mısınız ey insanoğlu. İmtihana geldiğin dünya sınavımı böyle mi kazanacaksınız. Ahrette bir bir şikâyetçi olacağım. Yaptıklarınızdan yıktıklarınızdan, yaktıklarınızdan, yok ettiklerinizden. Hem de sorgusuz sualsiz.

Cennetten kovulmanın hıncını mı alıyorsunuz? Yitik cennet burası değil. Cennet misali yerler burası. Yani ben. Ne olurdu cennet hatırına özlemlerle sevseydiniz beni. Her şeyimle size ait değil miyim? Yaradılışla emrinize verilmedim mi? Neden hor ve hakir kullanırsınız.

Emanet değil miydim? ‘Emaneti gözüünüz gibi koruyun’ kutlu öğütlerine neden uymuyorsunuz? Ben hep buradayım siz ise konup göçmektesiniz. Gelip gitmektesiniz. Nedir bu kadar yüklenmek? Kin nefret kıyım intikam yok ediş.

Yazık ediyorsunuz bana.

Düşünmüyorsunuz! Sizden sonra gelecek olanları, üzerimde yaşayacakları. Ben sizinle var sizinle yok olmayacağım ki. Sizin ömrünüz kısa benim ömrüm

kıyamete kadar. O da bilinmez. Kıyamete kadar yaşamayı garanti edin istediğiniz gibi kullanın. Zaten birbirinizle uğraşarak günah yüklü ayrılıyorsunuz. Bir de benim günahımı yüklenmeyin. Etmeyin eylemeyin.

Tabiatımı, yaratılışımı bozmayın. Hür ve özgür kaldıkça türlü türlü nimetler sunarım size. Yaşamamız dopdolu bereketli sürer gider. Sizi mutlu etmeye hazırım. Gelin bir sevgi dünyası kurun. Birlikte sevelim sevelelim. Kaderimiz birlikte yaşamak üzerine çizili. Ben yoksam sizde yoksunuz. Bana kıyanlara küserim, nimet sunmam. Nimetsiz kalan insanlık kendini yer.

Derim ki:

Beni Elsiz, dilsiz sessiz sanmayın. Bana acımayanlara acımam, kıyanlara kıyarım. Amansız karşılık veririm ve kendi halimce hilkatimce.

Sistem altında merhamet yüklü sese kulak verelim Bu ses:

- Bir ağaç uğultusu, bir rüzgâr
- Bir su sesi
- Bir çiçek kokusu
- Üzerine çiğ düşmüş yaprak
- Torak kokusu
- Yeşil yeşil çimenler
- Bir tomurcuk
- Dalında bir meyve
- Balta girmemiş ormanlar
- Ovaya çökmüş dumanlar
- Bir meltem
- Bir kurumuş yaprak
- Kuş civıltıları.
- Bahar esintileri
- Uçan kelebek

Olabilir.

Doğa olarak bekliyorum.



# Çevre

Üç boyutlu diye öğrettiler. İçinde yaşadığımız coğrafya. İnsanıktan bakınca dünya büsbütün çevre. Yetmez. Atmosferde çevremiz. Çevremize dönelim. 3 boyutta bakalım.

## Mekân

## Zaman

## Anlam

Mekân için güzel bir atasözümüz var. Herkes kapısının önünü temizlerse çevre temiz olur. Kapının önünü hem yaşadığımız mekan, hem de gücümüz yettiği saha. Bakın neler olur.

Herkes kapısının önünü temizleyince

Toplanan çöpler nasıl olur? (Nereye atılır)(Sitem)

Herkes aynı zamanda mı temizler? (Organizasyon)

Çöp temizleme eğitimi ve kültürü (Düzen)

Her yaratılan bir nimettir kabilinden çöpten fayda sağlama. (Ekonomi)

Bakın bir çöp nelere kadir. Çöpten hayat süren nice insanlar var. Çöpü külfet görenler, nimeti kullanırken düşünmeli değil mi?

Çevreyi çöpe, kirliliğe sıkıştırmak yanlış olur.

Çevreye yüklediğimiz anlamlara bakalım.

İnsan dünyaya gelmeden çevre vardı.

Yaratılmış çevre insanı beklemedeydi.

İnsana nimet olsun diye yaratıldı çevre.

Çevre tepe tepe kullan at değildi.

Ve insan gücünü çevreden çıkarıyor.

Çevre ve zaman münasebeti yaşanan insan nesline hitap eder. Son insan kalana kadar nimet olan çevreyi kullanmak onunda hakkı. Çevreden onunda payı var. Çevre kalıcı, insan geçici. Çevrede saklı nice canlıların hakkı var.

İnsan duy ve düşün. Çevre senin mülkiin değil. Sana emanet. Emanete ihanet etme.



# Doğal Bitkilerimiz



Andırın'ın içinde olduğu doğu toros kuşağında tabiat oldukça zengin ve cömerttir. Bitki örtüsü Akdeniz ikliminden dolayı dört mevsim, yıl boyunca yeşil, verimlidir.

Ağaç türleri olarak her çeşide sahiptir. Orman ağaçları, meyve ağaçları ve ismini sayamadığımız diğer türler ile karışık ağaç popülasyonu hâkimdir. Hatta rakımlara göre ağaç türleri değişir. Bu insanoğlunun faydasına olduğundan yaşam da her zamanda olagelmıştır.

Coğrafyada flora, fauna zenginliği tartışılmaz. Her mevsimin bitki ve çiçek türleri yaşar. Bunlar tarihten beri gelen geleneksel kullanımları yanında, bilimsel incelemelerle kullanımları ortaya çıktıkça önemi ve değeri daha da artar.

Toros kuşağının bu zenginliği övünülecek yanından çok acınacak yanı haline gelmektedir.

Tabiatta, doğal olarak ne bitiyorsa hepsini bir kullanımı, en azından çayları olduğundan, insanların hücumuna uğramaktadır. Özellikle yaz ve güz mevsiminde yaylacılar başta olmak üzere, yerliler, dışarıdan gelenler acımasızca doğal bitkilere saldırmaktadır. Esasen bu bitkiler koruma altında olup, kontrollü ve izinli, usulüne uygun toplanması gerektiği halde maalesef yapılamıyor, başıboş bırakılıyor. Bunu bilenler de doğaya saldırıyor.

Andırın dağlarında her gün araçlarla gelen, neredeyse her yede bitki toplayan insanlar görürsünüz. Bu bitkiler pazarda satıldığı, para ettiği için insanların iştahı daha da artıyor. Velhasıl sahipsiz ormanlarımızda bitkiler acımasızlığın kaderine terk ediliyor. Ne devlet, nede toplum zenginliğine sahip çıkamıyor.

Bitkiler umursamadan köklerinden koparılıyor. Sadece bitkiler mi? Ağaçların kozalakları daha berbat usullerle toplanıyor. Hâlbuki her bitinin bir toplanma usulü vardır.

Gelecek yıla biter mi, bitmez mi umursamadan bilinçsizce köklerinden koparılıyor. Daha olgunlaşmadan, yetişmeden yeşil/ gök toplanıyor. Aradan yıllar geçtikçe bitkilerin azaldığı veya yok olduğu sızlanmaları da cabası oluyor. Yani yazık ediyoruz.

Tabiatın alanca cömertliği talan edilerek yok ediliyor. Üstelik bu bitkilerin çoğu endemik türler. Yani sadece burada yetişen, buraya mahsus türler.

Çare kolay. Çare basit. Devlet, halkı bilinçlendirerek bu bitkilerin, ağaç kozalaklarını yaşamasını sağlamak. Onun için sıkı denetimler yaparak kontrollü toplanmaya izin verilmelidir. Hatta birkaç yıl bazı bölgelerde toplanma yasağı olmalıdır. Tıpkı avlanma yasağı gibi bitkilerin toplanma süresi ilan edilmelidir.

Andırın'ın gücü doğasından geliyor. Gücünün devamı da doğasının yaşamasına bağlıdır.

Bizden söyleseni.



## YEMLİK

**A**ndırın yöresinde adı yemlik. Yukarı bölgelerde Afşar dilinde adı Purçalık. Çocukken çayırarda, tarla kenarlarında, dağlardan çıkarıp zevkle yediğimiz doğadan bir bitki. Doyurmazdı elbette. Ama zevkle yedik. Yendiği için galiba yemlik adı verilmiş. Yemlik otu da deniyor.

Tadı oldukça güzel. Tuzlanarak, dürümle yenirse öğün olur.

Kökü yumru veya uzun olan türleri var.

Afşar yöresinde böyle tarif ediliyor.

“Kökgüçle çıkardığımız, toprak üstünde yayılmış kıvrıkcık yaprakları ve altında ise yumrusu olan, baharda toplayıp yumrusunu yediğimiz kır bitkisi. Zamanı geçmeye başlayınca, normalde beyaz olan yumruda sivilce gibi kızarıklıklar başlar; yenmez.”

Yemliğin daha sonra nadide bitki olduğu çeşitli hastalıklara şifa olduğu yazılıyor.

Ah doğa sen ne bereketlisin. Bağrında ne bitki varsa insana ait. İnsan için. İnsanoğlu keşfettikçe değeri daha da artıyor. Yemliğin faydaları, yararları üzerine

araştırmalar yapılıyor. Zaten doğa insana ne sunmuşsa yararlıdır.

Yemlik gibi doğadan kökgüçle çıkarılan, kökünde yumru olan bitkiler var. Yanlış bir kültür ve alışkanlık nedeniyle kökünden çıkarmalar bitkinin yaşamasını engelliyor. Geride kök kalmayınca yaşamıyor. Onun için doğada yaşayanların çok bilinçli olması gerekiyor. Doğada ne varsa onlarla ilgili okullara da dersler olmalı, yetişkinler eğitilmelidir.

Unutmayalım doğa emrimizde ama yaşaması ve yaşatılması da elimizde. Doğayı yok etmek üzere doğayı kullanamayız. Hem insan yaşayacak hem de doğa. Bu bilinci kazanmalıyız.



# YUFKA

**E**kmeklerimiz çeşit çeşit. En meşhuru yufka. Anadolu'nun kırsal dediğimiz, hayvancılığın yoğun yapıldığı otlak, yaylak yerlerin ekmeği. Yapılması kolay, taşınması kolay. Saklanması zahmetli olsa da uzun süre yaşar. Ondan olmalı ekmeğin yapımı yılda bir iki kere olur.

Anadolu da yufka ekmeğin yapımı tam bir ortak çalışmanın mahsulüdür. Yufka imece ile yapılır. Komşular toplanır, önce hamur yoğrulur. Yufka hamuru mayasız hazırlanır. Sıra pişirmeye gelir. Tahtalar, evreç, oklava, saç, sofrta. Yufka yapımının malzemeleridir.

Ocakta ateş yakılır. Yufka geniş ocaklarda pişer. Bu nedenle ocak darsa dışarıda hazırlanır. Zaten yufka iyi havalarda pişirilir. her bir kadın bir işe koyulur. İş bölümünün en verimlisi gerçekleşir. Her kişi en iyi yaptığı işe koyulur. Yufka açmak, saçta yufka çevirmek, sofrada biriktirmek ayrı ayrı işlerdendir.

Yufka yapıldığı gün bir telaş alır haneyi. O gün bayram günü gibi olur. Sıcak ekmeğin kokusunu yayınca yoldan geçenlere ikram edilir. İçine katık konup dürtülür sokum olur. O gün yufka yemek olur. Bereket günüdür.

Yufkanın son bezelerine sıra gelince, bazlama yapılır. Bazı yerlerde yağlı, şekerli, sade yapılır. İkramlarda bulunulur. Kokusu ulaşan komşulara gönderilir.

Hamur açılırken, ocak başında türküler, maniler, hikâyeler söylenir. Muhabbet, sohbet

Kırkla gider. Kinse işini aksatmaz. Elindeki işi bitirir. Yufka imeceyle yapılırken projeye benzer. Projede de başlangıç bitiş vardır.

Yufka yapıldıktan sonra hikâyesi bitmez. Evin müsait yerinde tutulur. Ne kadar alınacaksa bir sofraya aktarılır. Elle tek tek sulanarak sofrada bekletilir. Her keste ekmeğin sulayamaz. Yumuşayan yufkalar dürtülür, sofrada yerini alır.

Sofrada ekmeğin her yemekle yenir.. Yufkanın en kullanımını dürtüm olmasıdır. Dürtüm, damak tadı ve hazzı verir.

Yufka tarihimize tanıklık etmiştir. Kıtık yıllarında uzun ömürlü saklandı için açlığa bir çare olmuştur.

Şimdi şehirli olduk. Şehirler de yufka ortamı kalmadı. O da sanayi sektörüne katıldı. Ticari malzeme oldu.

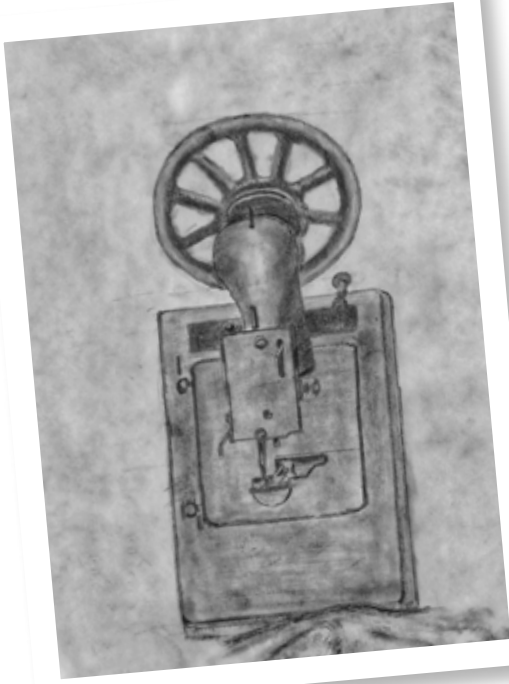
Yufka makineleri çıktı. Her yerde yapılıyor, satılıyor. Elle, odun ateşinde, sohbet- muhabbetle, imeceyle yapılan yufkaların yerini tutar mı?



RESİMLER: MENDERES ÖZAT

# “ ÇİZGİ ÇİZGİ KÜLTÜR ”

Ayhan Başdoğan'ın Kaleminden...





# KÖMBE ve ÇÖREK

Anadolu, Çukurova ve andırın kültür hayatında ocaklar önemli yer tutar. Sabit yerleşimlerde elverir başköşesinde ocaklar vardır. Göçebe hayatı, çadırlar ve yaylalarda hemen bir yer çevrilerek ocak yapılır. Ocak hayatı sürdürmenin bir parçası iken kültürümüzün de vazgeçilmez unsuru olur.

Ah o ocak başı hikâyeleri. Kışın etrafında toplanmalar. Yaz gelince ayrı tat, kışın ayrı tat.

İşte bu ocak başlarında pişen kömbeler, börekler, çörekler.

Ocak kültürümüzde; kömbe, çörek, börek, bazlama, yağlama gibi adlarla ocakta yapılan ekmek gurubu yiyecekler oldukça yaygındır. Bugünde ocak kültürümüz yaşıyor. Ocak kültürümüz ta orta Asya'dan beri gelir. Nerde konulsa hemen orda ocak yakılır, hamur yapılır, kömbe- çörek pişer.

Kömbe deyip geçmeyelim. Değirmende öğütülen un, doğal mayalı hamurla mayalanır. Odun ateşinde, taş tandır üzerinde pişirilir.

Bölgemizde; çörek- kömbe nerdeyse ocak olan her evde pişirilir. Ocak olmayanlarda fırınlı aygıtlarda, tavada pişirilir. Her sabah taze pişer sofraya gelir. Pikniklerde, hemen ocak çevrilir, ateş yakılır, hamur hazırlanır, taş tandırda veya sac üzerinde pişirilir

Hele bayram çörekleri. Andırında bayram gelmeden çörek telaşı başlar. Hamur mayası ile hamur yapılır. Mayalanmaya bırakılır. Eresi gün ateş yakılır. Ateş harlı olmamalı, kısık olmalıdır. Altta közlenmiş ateş, üste çalı çırpıdan ateş, arada sac, ortasında çörek.

Bayram çöreği yapımı tam bir sanat ister. Üzerine tahinli veya pekmezli bulamaç sürülür. Üzeri itinayla çizilir. Çizgiden şekil vermek yapanın sanatına kalmıştır. Her çöreğin üzerindeki çizgiler, bir dilek, bir hasreti resmeder.

Bayram çöreklerinin kismetini açıktır. En umulmadık ziyaretçiler, komşular gelir. Yakından, uzaktan. Gelene bayram çöreği ikram edilir. Yandında çay cabası.

Andırın çöreği evler de imece usulüyle yapılır. Ayrıca Fırınlarda da pişe. Hamur çörek şeklini alınca fırında odun ateşiyle pişer. Fırınlarda bayram dışında, sipariş üzerine pişiriliyor..

Kömbe ve çörek bir kültür. Kültür aidiyet demek. Memleketini özleyenler çöreğini, böreğini özler. Memlekettten dönerken götürür. Yabancıya memleketini bu yolla tanıtır.

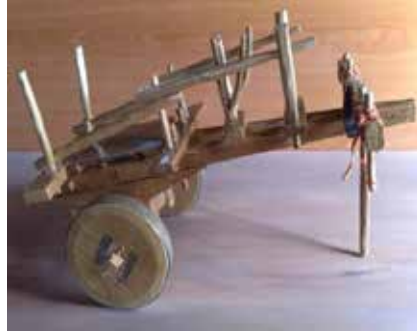
# KARATEPE KİLİMLERİ

*Kadiri'ye 30 km mesafede, Aslantaş barajı yakınında bulunan 'Karatepe kilim kooperatifi'neydi bugünkü seyr-ü seferim. Kilim dokuma atölyesi yöneticisi ve kilim satış işlerinin de sorumlusu olan değerli Ayşe Haksever hanımdan; burası, çalışmaları, satış-sipariş durumları, kaç senedir bu faaliyette buldukları ve ilk ne zaman kooperatifin faaliyete geçtiği gibi konularda ilk elden bilgiler edindim.*

*Burası mutlaka görülmesi gereken kadimden gelen ender folklorik ve kültürel ülkemiz değerlerinin ortaya çıktığı ve sergilendiği yerlerden. bugünden geriye kalan ter ü taze birkaç kareyle selamlıyorum sizleri değerli dostlar...*



# GEBENDE KÜLTÜR ARAÇLARI





# ÇAY SİMİT SOHBET

Çay, simit ol-  
duktan sonra  
geriye sohbet kalır.

Yurdumun insanları, komşuları, yakınları bir araya gelir. Misafirlik geleneğimizin canlı örneği çay ikram edilir. Ortaya demlik, çay bardakları. Çayı tek başına içmeye “kuru kuru çay” derler. Öyle ya kuru çay olur mu? Yanına ev ortamı ise börek, çörek. Değilse, kolaysa hemen simit gelir. Genelde simit şehir ve kasabalarda yaygındır. Her neyse kuru çay olmaz. Bizde, çay simit sohbet diyelim.

Çay simit felsefe kabilinden felsefi sohbet ve toplantılar yapıldığını biliriz. Bizimkisi daha dolu, daha samimi, daha bereketli, daha öğretici. Zira Anadolu insanı bir araya gelir, Anadolu irfanı ortaya çıkar. Her cümle dolu, her söz hikmetli, her ifade tartılı. Derken sohbet muhabbete, muhabbet koyuluğu ererde zaman nasıl geçer bilinmez. Sohbetin tadı damakta, gel sefer iple çekilir. Sohbet, muhabbet... Ötesi yok.

İnsanların bir araya geldiği sohbetler genelde bir mevzuyla başlamaz. Söz sözü açar, konudan konuya geçilir, daldan dala atlanır, uzar gider. Kim varsa söze girer. Konuşmasını kesmemek için bekler. Kesmek Gerekirse ‘lafını balla kestim’ diyerek incitmeden söz alır. Biri alır, ötekine verir. Konuşanlarda, dinleyenlerde sıkılmadan söz üstüne söz söylerler.

Yurdumun insanının sohbetleri koyu olur. Konuşan şivesince konuşurken, dinleyen sessizce dinler. Buna sohbet adabı derler. Hiç kimsede bunu öğretmez. Yaşayarak, görerek öğrenilir. Söz kaba-laşmaz, incitmez, kinayeleşmez. Edep dairesinde laf dolaşır durur.

Sohbetlerde şaka, nüktedanlık, atmalar, mavralar da eksik olmaz. Doğrusu her yiğidin bir toğurt yiyişi misali, herkeste bunu yapamaz. Yapanlar da hoşluk

içinde dinlenilir. Kimilerinin tekerlemeleri, başından geçen meşhur olayları askerlik hatıraları sohbetin kaynaklarındandır.

Sohbeti yeri ve zamanı olmasa da, alışkanlık haline gelen sohbetlere tanık oluruz. Bunlar daha çok komşu sohbetleri. Çayır sohbetleri, harman sohbetleri, kahve sohbetleri, köy odası sohbetleri, meydan sohbetleri, dulda sohbetleri, park sohbetleri, yol sohbetleri aklımıza gelenler. Sohbet eden her yerde eder. Sohbetin yeri ve mekanı katılanların elinde.

Anadolu da; fikir, görüş, duygu ve düşünce, haberleşme, bilgi edinme, kültür öğrenme g,b, ne varsa sohbet ortamlarında öğrenilir. Hatta övünme sebebi sayılır. Ben filan kesin sohbetinde bulundum denir. Sohbet. Bir mektep misali talim ve terbiye edicidir. Ne vakit sohbetlerin suyu çekilir oldu, irfan ve kültürümüz kısaldı, yozlaştı.

Sohbetler devam edelim. Köy ve kasabalar da bir yabancı gelse veya dışarıdan gelirse hemen etrafına toplanılır, sohbe başlanır. Köy odası sohbetleri okul gibidir. Öğretir, eğitir.

Nerde o eski sohbetler deyip nostaljiye ve uyukluğa sığınacağımıza inadına sohbetler katılmıyoruz. Sohbetlere davet etmeliyiz. Sohbetin verdiği hazzı, insanı insana yakınlaştırma hali nede olabilir? Evet, sohbetin düşmanları çok. Görsel, işitsel ne varsa, sosyal medya, sohbetin tuzaklarıdır. Bilmeliyiz ki, sohbet insana mahsustur. İnsanı sosyalleştiren, toplum adamı kılan sohbetlerdir. İddiayla söyleyelim. Sohbetten merhum kalan insan kısır kalır.

Gelin. Çay, simit ve sohbet. En ucuz sosyalleşme ve toplum adamı olma yolu. İnsanın insanı tanıma yolu. İnsanın insanı anlama yolu. Arayalım, davet edelim. Gerisi kolay. Gerisi gelir.



# EFİRAĞIZLI KÖYÜ

*Bu köy Andırın ilçemizin güney batısında, 20 km. uzaklığında dağlık, dağınık ve kalabalık bir yer olmasına rağmen düzlük alanları da bulunan bir köydür.*

*Bu köyün kesin kuruluş tarihi bilinmemekte olup, genelolarak Osmanlı Devletinin gerileme devirlerinde Efe isminde bir kişi giderek köyün merkezi olan Akpınar'a yerleşmiş ve burda bulunan küffarların kimini kovalamış, kimini ise öldürmüş, kendisi ise hiç yara dahi almadan kurtulmuş, bunu gören diğer Müslüman halk bu adamdan memnunkaldığı için bu köyün ismi Efe isminden dolayı EFİRAĞIZLI kalsın demişler, bundan böyle köyün adı tarihe EFİRAĞIZLI olarak geçmiştir.*

## ► EFİRAĞIZLI KÖYÜ'NÜN GEÇİM KAYNAKLARI

Efırağızlı köyü dağlık olduğu kadarda düzlük alanları da çoktur. Yörede genellikle her türlü ürünler yetişir. Köylü halkı ise geçimini arpa, buğday, mısır, yerfıstığı, soya fasulyesi, pamuk olup, ormancılıkta yine başta yer tutmaktadır. Bu köyde tarla ürünlerinden başka büyük baş ve küçük baş hayvancılıkta yaygındır. Seyrek de olsa dahi bazı yerlerde arıcılıklada geçimini sağlayanlarda bulunmaktadır.

## ► TARİHİ ESERLERİ ve TURİSTİK YERLERİ

Halen turistik yerleri bulunmamakta olup tarihi eserleri olarakda Dikili Taş adında bir tarihi eseri olup bu eserde Efırağızlı köyü Çatal İlkokulu'nun yanı başında bulunmaktadır.

3 tane ilkokulu ve bir tane camisi bulunmaktadır.

Obaları ise; Akpınar Obası, Sazak Obası, Kadirli Obası, Karaveliler Obası, Çıngırlı Obası ve bir de Nobiler Obası bulunmaktadır.

## ► YEMEK ÇEŞİTLERİ

Tırşık, pilav, sarma, dolma, tavuk çöreği, ekşili köfte, tarhana çorbası, nohut yemeği v.s. gibi.

## ► EFİRAĞIZLI KÖYÜNÜN İNCELENMESİ

Köyümüz yedi obadan ibaret olup köyümüzün kuruluşu hangi tarihte kurulduğu henüz belli değildir. Yalnız çok eskiden Çıngırlı Obası Bertiz'den geldiği söyleniyor. Diğer obalarda başka yerlerden gelmişler. Köyümüzün merkezi olan Akpınar'a gelmişler. Köyümüzdeki bulunan Akpınar ismini almıştır. Eskiden köyümüzün adı Akpınar ismi ile anılmıştır. Sonra sonra köyümüzde "İrfan Gazi" isminde bir şahıs varmış. O şahıs da ölünce belli bir kişi olduğu için köyümüzün ismini büyüklerimizden sorup işittiğimize göre İRFAN GAZİ'nin ismini Efırağızlı olarak koymuştur.

## ► KÖYÜMÜZÜN GEÇİM KAYNAKLARI

Buğday, arpa, yer fıstığı, soya fasulyesi, ormancılık, hayvancılık ve tarımla uğraşan

larda tarım işçiliği ile geçimini sağlarlar.

TARİHİ YERLER, dende olan köyümüzün birçok yerlerinde Küffar'lardan kalma kiliseler bulunmaktadır.

### ► **KÖYÜMÜZÜN YEMEK ÇEŞİTLERİ**

Lahana sarması, kuru fasulye, pilav, tarhana çorbası, tirşik, patlıcan pişmesi, güveç, tavuk çorbası, kabak dolması, taze fasulye pişmesi, biber, patlıcan dolması, bunlardan ibarettir.

### ► **KÖYÜMÜZÜN GELENEK ve GÖRENEKLERİ**

Gençler evlenmeden önce genellikle oğlan kız arasında anlaşılır ve büyükler kızı ister, eğer isteme işi olursa ki işimiz biter tatlı yenir, daha sonra nişan yapılır, sonra ise düğün yapılır. Gelini indirdikten sonra yengeler, toplanır gelini överler.

Kapıda söğüt gelinim  
Maraşta bastık gelinim  
Giydiğin atlas gelinim  
Bu sana övüt gelinim  
Kolların yastık gelinim  
İğneler batmaz gelinim  
Sevdiğin yiğit gelinim  
Yalnız yatmaz gelinim  
Yalnız yatmaz gelinim  
Sen safa geldin gelinim  
Sen safa geldin gelinim  
Sen safa geldin gelinim  
Dalında kiraz gelinim  
Sen safa geldin gelinim  
Buda bir muraz gelinim  
Sen hayırlı olasın gelinim.

### ► **TAVUK ÇÖREĞİ**

Tavuk kesilerek temizlenir. Eti ise keser ile kütük üzerinde dövülür ve kıyma haline getirilir. Diğer taraftan soğanlar ince ince kıyılarak hazırlanır, dövülen kıyma kısık ateşte az bir tuz ilave edilerek suyu çekesiye pişirilir, kıyılmış soğanlar ilave edilerek tam pişmesi sağlanır. Bunun içinde gerekli baharatlar ilave edilir, dinlenmeye bırakılarak diğer taraftan hamuru hazırlanır. Daha sonra ince yufkalar açılarak bir sini içine açılır ve içine kıyma ilave edilir. Pişmeye hazır olduğunda iki saç arasında pişirilerek servis yapılır.

Bayram günlerinde ise namaza gidilir. Namaz dönüşünde herkes evinde yemeğini yer ve konu komşularla bayramlaşarak daha sonra mezarlık ziyaretlerine gidilir.

### ► **DÜĞÜN GELENEKLERİ**

Köyde genellikle görücü usulüyle evlenildiği kadar da kız kaçırma olayları da yaygındır. Bu kaçırma olayı ise kız oğlan birbiri arasında anlaşılır ve oğlan tarafı kız evine düğürçü gönderir, eğer kız tarafı bu isteğe karşı çıktığı an oğlan tarafı kızı kaçırma kararı verir böyle kaçırma olayı gerçekleşmiş olur. Daha sonra ise oğlan tarafı ileri gelen adamlar bulularak kız tarafı ile oğlan evinin arasını bulur ve iki aileyi barıştırır. Neçede senelerce bu kaçırma olayından sonra barışmayan aileler mevcuttur.

# ÇARIK

Çarığı gördüm ama giymedim.  
Biliyorum.  
Yalnız kaç binyıldır bu coğrafyalarda giyildiğini,  
Nice yollar, beller aşıldığını,  
Dağlar bayırlar geçildiğini,  
Köyden köylere, beldelere, şehirlere yol alındığını,  
Giyilerek çift çubuk sürüldüğünü,  
Yün çorapla giyildiğini,  
Konaklamalarda yanı başında saklandığını,  
Düşmanlıklarının çok olduğunu,  
Kaybolunca ayağa sokulacak başka bir şey olmadığını,  
Kedi, köpek, yırtıcı hayvanların kokusuna geldiğini,  
Şehirlerde, meclislerde kaba mı kaba olduğunu,  
Elle dikildiğini, deri ve malzemesinin yerli olduğunu,  
Suya ıslanarak yumuşatıldığını,  
Büyük baş hayvan derisinden yapıldığını,  
Yıprandığında yama yapıldığını,  
Bir kaç yıl giyildiğini,  
Bağcıklarının deri sicimden olduğunu,  
Giymesini zor, çıkarmasının zor olduğunu,  
Bağcıklarının sıkı sıkıya bağlandığını,  
Ayağı kışın sıcak, yazın serin tuttuğunu,  
Ayağa göre kalıp alınarak yapıldığını,  
Yapılmamsın ustalık istemeyip kolay olduğunu,  
Camuz veya sığır derisinin makbul olduğunu,  
Ayağa rahat mı rahat geldiğini,  
Herkesin giydiğinin aynı şekilde olduğunu,  
Şalvarla birlikte giyildiğini,  
Birbirine benzediğini,  
Adına sadece çarık dendiğini,  
Kırsal kesim insanların çokça giydiğini,  
Fakirlik alameti olduğunu,  
Giyenlere çarıklı dendiğini,  
Giyenlerin sosyal tabaka olarak atlarda kalarak küçümsendiğini,  
Kendi kendine ayakta durmanın alameti olduğunu,  
Giyenlerin nice seferlere gittiğini, döndüğünü veya dönemediğini.  
Peki bunları nereden bilirim. İşte sözlü kültür. Sözlü kültür gördüklerini, bildiklerin, yaşadıklarını anlata anlata gelmektedir. Bizle de büyüklerin dizinin dibinde yaşayarak dünü, düne ait planları öğrenmişizdir.  
Çarık binlerce yıldır bizimle nice coğrafyalar, topraklar aşındırmıştır. Kendine yeten, kendi üreten milletin alame-tidir.



# ATIŞMALAR

*Atışmalar âşıklık geleneğinde bir mertebedir. Âşıklar ustalarından atışma icazeti alarak astlaşır. Atışmalar dönemin toplumsal, sosyal, kültürel, olay ve değerlerini yansıtır. Bu yönüyle dönemine ait belgesel veya derleme niteliği taşır.*

*(Atışmalar bölümler halinde yanlanacaktır)*

Yüzüme her dem gülen, şansımın süksesinde  
Umutla direndiğim, sabrımın sayesinde  
Zahmetlere endekslî rahmetin ötesinde  
Hatalı güzergâhtan kaymışım haberim yok!...  
Gülay

Kırk kapıyı tıkladım çare aradım durdum  
Allah'ın bir kulundan gelmedi gelmez yardım  
Vurgun vuran kayboldu yaramı kendim sardım  
Yarama hançer ucu sürmüşüm haberim yok!...  
Güleler

Dalgalarla boğuşup bitirdim ilk sürgünü  
Yerleştim kıyısına sırtlandım güneşini  
Ruhumu dinlendiren okyanus bilip seni  
Güvenli liman diye seçmişim haberim yok!...  
İzzet

Kendi muhtaç olanın, çilesini çekmedim  
Doğru olan dururken, yanlışlara bakmadım  
Vefasızlar uğruna gözyaşımı dökmedim  
Mutluluk formülünü, çözmüşüm haberim yok!...  
Nurseli

Taşların şarkısını yosunları besteler  
Dökülen yaprakları toprak ana desteler  
Bekleyip gelmeyince cemre yüklü postalar  
Bahardan ümidimi kesmişim haberim yok!...  
Şinel

Yoktur paranın dini cambaz yürütür gönü  
Beri durur hep yönü yüzünde çifte beni  
Aşk elinden çok çektim yerde bulmadım canı  
Can alan bir canana kanmışım haberim yok!...  
Veysel

## 8. TUR

Yüreğimde bir sızı, gönlümde elem dolu  
Gözümde aşk perdesi, görmezem sağı-solu  
Deli sevda uğrattı, geçitsiz dağa yolu  
Kaybolup aralıkta yitmişim haberim yok! ...  
Âşık Feymânî

Havada soluk alır oksijeni biliriz  
Yüzdelik oranı tam çok olsa yangın kriz  
Az olsa oksijensiz kalır ölüp gideriz  
Orman yanarken pimi çekmişim haberim yok! ...  
BEHLÜL

Gül dururken dikenden balımı almasam da  
Yüreğimin izine, hayrette kalmasam da  
Yazdığım şiirlerle farkında olmasam da  
Şeytanların aklını çelmişim haberim yok!...  
DELİBAL

Hüsrân sardı gönlümü, hasret narına yandım  
Feleğin hilesine bu kaçınıcı aldandım  
Ben kendimi biçare, acizi naçar sandım  
Envayi çeşit dertle lortmuşum haberim yok!...  
Fatma

Hoşgörü ve erdemle, anlayış gösterenin  
Yoluna girmek gerek, aşka göğüs gerenin  
Ezasında ecza var diyerek can verenin  
Sancısından mutluluk, duymuşum haberim yok!...  
Gülay

Her yanımda kan sızar sağlam yerim kalmadı  
Mutlu olmak istedim istediğim olmadı  
Deli fırsat vermedi akıllısı bulmadı  
Uçurum kenarında durmuşum haberim yok!...  
Güleler

İlden ile dolaştım ne garip haller gördüm  
Kaderimle bir olup kendime yollar ördüm

Nerdeyim bilmiyorum dökülür önüm ardım  
Bambaşka diyarlara göçmüşüm haberim yok!...  
İzzet

Harcîâlem gerçekler, acıtınca anladım  
Anladım ki ben benden her gün masal dinledim  
İlaç sandığım şeyin sancısıyla inledim  
Hayaller aleminde, yüzmüşüm haberim yok!...  
Nurseli

İsmail'in yerine kurban edilen koçun  
İbrahim'i ateşe fırlatan kaldıracın  
Nedenini sormadan Candan alınan baçın  
Çilekeş mabedime pusmuşum haberim yok!...  
Şinel

Kararan gözlerimin ferî de kalmayınca  
Ağlayıp sızlamanın yeri de olmayınca  
Ellerimden tutacak biri de gelmeyince  
Dönüp dönüp maziye anmışım haberim yok!...  
Veysel

## 9. TUR

Anka Kuşu'na sordum, Kaf Dağı'nın ardını  
Dedi ki bilmez misin âşıkların yurdunu  
Semendermiş öğrendim, o ateşbaz kurdunu  
Yusuçuk kuşu ile zıtmışım haberim yok! ...  
Âşık Feymânî

En temiz havalı yer biliriz orman içi  
Tüm yaban hayvanları hem de biliyor keçi  
Hain emeller için bulunuyor tetikçi  
Orman yakan hainden bıkmışım haberim yok! ...  
BEHLÜL

Akil insan gerçeğin, aslını araştırır  
Öğrendiğim hakikat, yüzümü buruşturur  
Yalan dünya rahmeti, zahmetle yarışırır  
Gam üreten darphane, almışım haberim yok!...  
DELİBAL

Sudaki balıkların piri arşa gittiler  
Semavat ehli onu kutlu davet ettiler  
Nemrut Hakk'a ok attı, o balığı tuttular  
Musa asasının yiyen kurtmuşum haberim yok!...  
Fatma

Gözlerim görünenin seyrine daldığında  
Geceleyin uykumu, gerçek aşk böldüğünde  
Ölmeden önce ölüm, kapımı çaldığında  
Yalan dünya aşkına doymuşum haberim yok!...

Gülay

Az çekmedim ey dostlar hal bilmezsin elinden  
Bir anlayan çıkmadı yüreğimin dilinden  
Yollarım keşişmedi geçmez aklıselimden  
Beyinsizlere akıl yormuşum haberim yok!...  
Güleler

Etrafımda dönüyor dünya âlem kâinat  
Benimdir sandım sonra sınırsız güç saltanat  
Doğruları söyleyen hakiki dosta inat  
Bir hayli yükseklerde uçmuşum haberim yok!...  
İzzet

Gönül denen kavramın tarifini yapan yok  
Bu dünyada gönlünün peşi sıra giden çok  
Kaf Dağı'nı yerle bir eyleyenin alını ak  
Aşkın sır olduğunu, sezmişim haberim yok!...  
Nurseli

Keşlerin masasında meze olan garibin  
Kaderin karşısında eli bağlı tabibin  
Zamanenin haline gönül koyan Habîb'in  
Hasletini temelden yasmışım haberim yok!...  
Şinel

Ak dedik kara çıktı yollar hep zora çıktı  
Bendeki talihe bak kör oğlu köre çıktı  
Ön safta yer beklerken sonuncu tura çıktı  
Çıkışa yönelirken inmişim haberim yok!...  
Veysel

## 10. TUR

Düşünce bilinirmiş, nerde Hanya'yla, Konya  
Evrenin hoş ziyeti, yıldız, güneş, ay, dünya  
Mississippi, Amazon, Nil, Aras, Amuderya  
Sakarya, Dicle, Fırat, şatmışım haberim yok! ...  
Âşık Feymânî

Öğretmedim öğrencim bütün yurda yayıldı  
Okumak eğitimde çok önemli sayıldı  
Nereden, niçin geldik? Cevaplandı ayıldı  
Şuurlu bilgileri ekmişim haberim yok! ...  
BEHLÜL

Ağlanacak halime, acı gülüşlerime  
Bahara hasret koyan, altmışlık kışlarıma  
Yaşanacak sandığım kelepirci düşlerime  
Üç İhlas bir Fatıha salmışım haberim yok!...  
DELİBAL

Bir kurumuş dal gibi kopup düştüm bedenden  
Kırk beş yılın adı var, uzak durdum ben benden  
Dünya varı bir misal, cennetten, cehennemden  
Tur Dağı sekisinde sırtmışım haberim yok!...  
Fatma

Çevirdiği dolapla, döndürtünce sefile  
Kısassa kısas için, demeden güle güle  
Gözlerini kırpmadan, canımı bile bile  
Üzenlerin altını oymuşum haberim yok!...  
Gülay

Sabahı çok bekledim saatleri sayarak  
Hayallere çok daldım uykulara kıyarak  
Muhabbeti düşledim tıka basa doyarak  
Duygularıma kalem kırmışım haberim yok!...  
Güleler

İnsandaki merhamet tükenmeyen bir maden  
Soru içinde soru kiminle nasıl neden  
Şer odağı zorbanın kirlettiği yerlerden  
Kötülüğü silecek güçmüşüm haberim yok!...  
İzzet

Ruhumun yoldaşını yıllar sonra bulunca  
Bahtiyarlar şahıydım, felekten gün çalınca  
Yüreğim tekler oldu, ondan ayrı kalınca  
Kalbimin ayarımı bozmuşum haberim yok!...  
Nurseli

Davul dertli çalarmış dengini bulmayınca  
Bulut huzur bulmazmış suyunu salmayınca  
Nasihat dinlemeyen tekdirden almayınca  
Köteği aratmayan sesmişim haberim yok!...  
Şinel

Yarama tuz bağladım oturup da ağladım  
Taktım ipi boynuma ilmeğini yağladım  
Düştüm halden bilmeze boşa gönül eğledim  
Aranan kurbanlık koç benmişim haberim yok!...  
Veysel

## 11.TUR

Emekledim, yürüdüm, çöktüm oturdum yere  
Bir uluca diyardan, geldim kutlu sefere  
İsyan etmedim amma, hayret ettim kadere  
Acizlenip feleğe çatmışım haberim yok! ...  
Âşık Feymânî

Kur'an bir mucizedir Cebrail aracıdır

Oruç nefsi terbiye namaz kul miracıdır  
İmanda zafiyetler mümin için acıdır  
Nefsin kalelerini yıkmışım haberim yok! ...  
BEHLÜL

Sellerimin altından sönmeyen bir kor geçti  
Takvimlerdeki yaşım, On altıyı bir geçti  
Bahar geçti, güz geçti, koca bir ömür geçti  
Bir ayağım çukurda olmuşum haberim yok!...  
DELİBAL

İnsanlığın ölçüsü, vicdan, merhamet ile  
Adaletsiz hünkârın, emekleri nafile  
Bizden önce ulaştı önde giden kafile  
Ben yüzümü yerlere sürtmüşüm haberim yok!...  
Fatma

Yıldızların yerinde, bir kararda kalınca  
Hakikatin bahrine delillerle dalınca  
Hesabını vermenin zorluğunu bilince  
Varlık sarhoşluğundan, aymışım haberim yok!...  
Gülay

Umudumu çaldılar koyamadım yerine  
Mirasımı devrettim birinden öbürüne  
Alıştırdılar beni soğuk ecel terine  
Yol alırken hedefe durmuşum haberim yok!...  
Güleler

Coşkun nehirler aşip öğrendim haberini  
Başka yerde aradım insanlık cevherini  
Beni bende var eden dostluğun değerini  
Yanlış terazi ile ölçmüşüm haberim yok!...  
İzzet

Beni benden edenin dümeninden çark ettim  
Ondan ayrı kalınca, hayaline park ettim  
Seher vakti tümünü söndürürken fark ettim  
Adını yıldızlara, yazmışım haberim yok!...  
Nurseli

Eşiklerin öldüğü, ocakların söndüğü  
Bağı kopan dizlerin eyvahlara kandığı  
Kuruların yanında yaşların da yandığı  
Samanmışım, otmuşum, kesmişim haberim yok!...  
Şinel

Olsam bir gün bahtiyar yarınımına kar yağar  
Bana karanlık gece ele parlak gün doğar  
Her bir yanım dört duvar serde biraz saflık var  
Herkesi kendim gibi sanmışım haberim yok!...  
Veysel

## 12. TUR Son)

Feymânî, ilim, irfan, daim rehber biz halcı  
İhtiyacım kalmadı, sana ey bire falcı  
İstikbal gemisiyle olduk kadere yolcu  
İkbalin girdabında batmışım haberim yok! ...  
Âşık Feymânî

Rabbim sensin Allah'ım, Muhammed resulündür  
Haram ile helalin eciri var usulündür  
Ana, baba, candan çok sevmekse vusulündür  
Behlül'üm huzurda diz bükmüşüm haberim yok! ...  
BEHLÜL

Gökyüzünün rengini boyar iken sarıya  
Karşının karşıyla kaldım karşı karşıya  
Delibal neler yazmış, dostlarım yukarıya  
Kendimle konuşmaya dalmışım haberim yok!...  
DELİBAL

Fatma, ömür kervanı bir menzilde eylenir  
Uzun, kısa can ipi zeval bulur düylenir  
Mahşer günü inşallah ismim şöyle söylenir  
Nefsime namert değil mertmişim haberim yok!...  
Fatma

Kullandığım zamanlar, şiirimde kafiye  
Duygular arasında dolaşırım devriye  
Yazdığım şiirlerde, mahlası Gülay diye  
İsmimin sol yanına koymuşum haberim yok!...  
Gülay

Güleser'i taşımaz benim diyen her yiğit  
Sevda sebili oldum dağıt ha babam dağıt  
Deli gönlüm dinlemez ne nasihat, ne öğüt  
Silahımla kendimi vurmuşum haberim yok!...  
Güleser

Terk ettiğin değerler kalmaz eski yerinde  
En esaslı yaralar saklanır en derinde  
İzzet'im dolaşırım mana âlemlerinde  
Âşıklık bâdesini içmişim haberim yok!...  
İzzet

Emrinde geçirmişim bütün ömrü beynimin  
Toz kondurmam adına, Nursel SEÇER Hanım'ın  
Senelerdir kızsam da çipil gözlü canımın  
Cemaline methiye düzmüşüm haberim yok!...  
Nurseli

Seyret Şinel sen seni kaderin aynasında  
İz bıraksın parmağın insanlık kurnasında  
Hiçliğe özenirken varla yok arasında  
Etmişim, kemikmişim, kasmışım haberim yok!...  
Şinel

Veysel' im geldim sona doğrudan oldum yana  
Çattık kara bir güne bekledek devir döne  
Sarayda yer umarken takılıp kaldık hana  
Bir deli divaneye dönmüşüm haberim yok!...  
Veysel

ATIŞMACILAR: (KULLANDIKLARI MAHLAS  
SIRASINA GÖRE ALFABETİK)

Âşık Feymânî: Osman TAŞKAYA  
BEHLÜL: Mustafa ZINCİRKIRAN  
DELİBAL: Celil ÇINKIR  
FATMA: Fatma TAŞKAYA  
GÜLAY: Gülay ALCAR

GÜLESER: Güleser YORULMAZ  
İZZET: İzzet IRMAK

NURSELİ: Nursel SEÇER

ŞİNEL: Döndü ŞİNEL

VEYSEL: Veysel TÜYSÜZ

Değerli dostlar merhaba.

Aşağıdaki atışma, Celil ÇINKIR tarafından verilen  
ayak üzerine yapılmıştır.

Âşık Feymânî ve eşi Fatma TAŞKAYA aynı ayağı  
kullanarak kendi aralarında birlikte atışma yapmış-  
lardır.

Fatma TAŞKAYA'nın dörtlükleri de genel atışma  
içinde yer almıştır.

Atışmaya toplam 10 kişi katılmış olup atışma 12 tur  
sürmüştür.

Bazen şairlerin kalemlerinin frenleri tutmuyor. Bu  
atışma da öyle oldu.

Bu atışmaya katılan gönül dostlarına teşekkür edi-  
yorum. Sizlere atışma dörtlükleriyle baş başa bırakı-  
yoruz. Saygılarımızla,

## AYDINLI OMARIN HİKÂYESİ

Aslında aydınlı Omarın hikâyesi bir ağıt olarak yakılmış diller destan olmuştur.

Çukurova'da Ömer e Omar dereler. Bir de, her yiğidin lakabı olur. Yiğit namıyla, lakabıyla anılır.

Çukurova'da Yörüklerle, son zamanlara kadar kalan konan göçen Yörüklerle aydınlı denir. Bu isim aydınlı yörüğü gibi anlaşılrsa da, içinde, karakeçili, sarı geçili ve başka Yörük oymakları var. Yani halkın koyduğu anonim bir isimdir. kışın sahil dediğimiz Çukurovanın akdenize yakın kısımlarında, yamaçlarında kalırlar. Ağıllar, ahırlar kurarlar. Köylerde yerleşik hayatları olur. Bahar gelip yaza dayanınca, karacaoğlanın deyişleriyle, yaz gelip beş aylar başlayınca süürleri yaylalara şgürerler. Yazın yaylalarda konaklarlar.

Çukurovasdan yaylara uzanan yollara göç yolu denir. Yörükler hangi yaylalara çıkacaksa asırlardır sürdüğü göç yolu vardır. Her Yörük aşiretinin hangi yalalara çıkacağı ta atalarından beri bellidir. Bu yalaları terk etmezler. Hem Yörükler, hem taylanın insanları bunubilir. Gidiş ,dönüş, kalış, sürülerin yanında kültürü de taşır. Her yıl tekrarlanan tekrarlara artıki, kültür harmanı oluşur. Çukurova kültürünü yaylalara, göç yoluna, buraların kültürü de çukurovaya iner. Kültür harmanı bu toprakları yoğurur, bir ve bütün kılar.

Yörük aileleri ile yerleşik aileler tanışır, bilişir, kaynaşır. Komşuluk yapar, alışveriş yapar. Mesala, Yörükler peynir yaparlar. Hayvanların satarlar. Yün satarlar. Onlarda yerlilerden gıda, yiyecek alırlar. Yaylacılar, geleneksel olarak her Cuma köyler kasabalara inerler. Cuma kılınır. Evlerde misafır edilirlere. Gelirken, görüşürken hediyeleşirler. Kaynaşmalar, dostlaşmalar, söyleşmeler.

İşte aydınlı aşiretlerinden karakeçili kolundan ece beyin obası. Her yıl andırın üzerinden meyremçilden sarıza, bin boğalara, kırkgeçit yaylasına giderler. Gitmeden konalgalarda kısa günler kalırlar. Halbürdan, meyremçile yokuşa doğru çıkılınca, düzlükte konaklanır. Sonra Göksun. Karacaoğlan kalıp göç yoluna rılır sazı ele der ya. İşte öyle.

Eke beyin aşiretinde yakışıklı, bıyıklı yeni terlemiş adı Ömer (ama Omar derler)olan yağız delikanlı var. Kanı kaynar, yerinde duramaz, kıpır kıpır. Hem gürbüz, hem heybetli, hem civanmert, hem de yiğit. Omar ne yapsa göze batar. Omzunda keçe, boynuna takılı kırmızı, beline sokulu kavalı koyun sürüsünü güder. Kavalı üflereken koyunlar mest olur. Duyanlar durur dinler.

Omar öteki obalara, diller destan olur. Komşu aydınlı kara Osman obasından güzeller güzeli, gökçek, yetişip gelmiş aydınlı kızı ece obanın gülü imiş. Görenler hayran kalırmış. Duyanlar mestan olmuştur. Obanın delikanlıları, alayı meyledermiş. Oba beyinin oğlu, karaca eceye âşıkmiş. Aşkından obalar duyar olmuştur. Gel gör ki ece bundan habersizmiş. Ece yakınlarıyla subaşına giderken karşı yamaçlardan bir kaval sesi gelir. Yollarına yakınlaştıkça bakarlar ki bir çoban sürülerine kaval çalıyor. Adını sorarlar. Omar der. Ekelerin obasından. Omar Cerene bakar, Ceren Omara bakar. İkisinin de kalbine sızı düşer. Uzaklaşan kafileye Omar bakar kalır. Cereren de göz ucuyla belli etmeden urun urun gerilere bakar. Acep bir daha görülebilir miyim der. Omar da aynı duyguları taşır. Neyse ki Cerenin oymağını, nerede konalgadıklarını öğrenmiştir.

Omar sürülerini Ceren gilin tarafına sürer. Bir daha görme umudu kabarı durur. Ceren yine su almaya gitme bahanesiyle Omara kavuşur. Dillerinler, dile gelirler. Omar

mahcup, Ceren mahcup. Az konuşurlar, çok anlaşılır. İkisinin de sinesine ateş, gönlüne kor düşer.

Çok zaman geçmez oba beyinin oğlunun Cerene aşkı ortalara yayılır. Ceren huzursuz olur. Ailesi pek de memnun kalır. Oba beyinin oğlundan iyisi mi olur derler. Bunu duyan Ceren her an Omarı hayallerken birden belanın ortasına düşer. Bir bahaneyle kara çadırlardan ayrılır Omarı sürüsünün başında bulur. Derdini döker. Gönlünü açar. Çare ister. Gelip isteseler ailesi istemez, hele oba beyi kıyamet koparır. Omar çaresiz. Ceren çaresiz. Ayrılırlar.

İş iyice ayyuka çıkar. Oba beyi gelir Cereni oğluna ister. Ceren şaşkın ve çaresiz. ya Omara koşacak, Ya da kendine kıyacak. Yine fırsat bulur Omar la buluşur. Vaziyeti anlatır. Son çare. Kaçış yok. Omar ya Cerenden olacak, ya da gönlünün dediğini yapıp Cerene kavuşacak. Ceren kaçır beni der. Kaval kurarlar Cereni kaçırr. Göksun taraflarında dayılarının konalgadıkları obasına gelirler.

Cerenin kaçtığı duyulunca kızılca kıyamet kopar. Omarın obasını basarlar. Omar yok. Kötülük-ler olur. Oba dayanamaz göçer. Çukurova yakınlarına ta sisse ile karga çayırı arasında kara yuvalı mevkisine gelirler. Burası güzün çukur ovaya dönerken kaldıkları yurtlarıdır. Bu yazı burada geçirelim, gerisi Allah kerim derler. Kara yuvalının yoncalı mevkisine konarlar. Bunu haberini alan Omar da, Cerenle yoncalının yolunu tutar.

Kara Osmanlı obası duru mu gençler durur mu? Hele oba beyinin oğlu? Bir kafile olup Omar la Cereni ararlar. İz süre süre kara yuvalıya gelirler. Günlerce ardıc ağaçlarının arasında obayı gözlerler. Omar da Cerenle yoncalının oluğuna su almaya giderler. Pusu kuryan kara Osman obasını n adamları Omarı vurular. Cereni de yakalayıp kaçırrlar.

Omar yaralı. Oba silah sesleriyle ayaklanır. Koşarlar Omar kan içinde. Omarın arkasından bu ağıt yakılır. Yayla kollarında Omara açışan kalmaz. Düşünlerde Omar ağıdı söylenir. Davul zurna eşliğinde halay olur.

*Yoncalıdan yol yan gidiyor*

*Çiğirimden kan gidiyor*

*Yetişin doktor beyler*

*Omarımdan can gidiyor*

*Yoncalının kara taşı*

*Yandı çiğirim başı*

*Nasıl kıydın gâvur düşman*

*Sektiz bacının gardaşı*

*Yoncalıdan yol aşıyor*

*Aşa aşağı kavuşuyor*

*Şu Omarı vuran zalım*

*Eli sallayıp savuşuyor*

*Yüce dağın gıcısıyım*

*Mor koyunun sucusuyum*

*Bana kara yakışır mı?*

*Ben Omarın bacısıyım*

NOT. Ömerin ağıdı dillere destan olunca çok rivayetlerle söyleneğelmıştır. Yayla köylerinde söylenen ağıt esas alınmıştır. Ömer in ağıdının bir başka versiyonu İsmail Aslantaş in ağıtlar kitabında mevcuttur.



# SADIK ÇALIKOĞLU



Wikipedi de Çiftçi, yiyecek ya da hammadde elde etmek için hayvan yetiştiren veya tarımla uğraşan kişidir. Terim genellikle tarla bitkileri, meyve bahçeleri, üzüm bağları, kümes hayvanları ya da diğer çiftlik hayvanları alanlarının bazı kombinasyonlarını birlikte yapan kişiler için kullanılır.

İnsan Yetiştiren İnsanlar ne denir? Öğretmen denir. Mesleği öğretmen olmayan çiftçiler var. Bunlar içinde İnsan yetiştiren öyle öğretmen rolündeki çiftçiler

varki, 100 tane öğretmen bir araya gelse böyle insan yetiştiren bir çiftçi olamaz. Sadık Çalikoğlu'na biri sorsa; "ne iş yapıyorsun amca" deseler çiftçiyim evladım der. Ne yetiştirisin amca deseler "İnsan Yetiştiririm" derse çoğu kişi bu nasıl bir meslek derler.

Sadık çalikoğlu; ömrünü insan yetiştirmeye adanmış bir çiftçi;bana deseler ki bu adam kimdir. yetiştirildiği her bir insan ülkesini seven, ülkesine değer katan, taşıyla toprağı ile bilgisini ve ilmini bu ülke için feda eden bir adam. Öncelikle eğitimin önceliğini sözde değil özde kabul etmiş, bilginin değerinin ve kıymetini bilen bir adamdı. Bu ülkeyi sevmek demek bu ülkeye insana fayda sağlayan bireylerin yetişmesini sağlamaktan geçtiğini bilen bir adam.

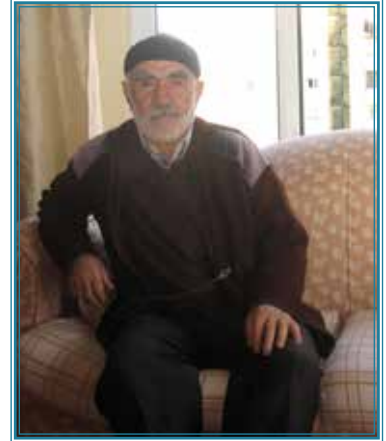
Andırında görev yaptığım yıllarda çok sık Andırın'a gelirdi. Okulumuz şehir merkezinde olduğundan yanıma uğrardı. Siz burada ne yapıyorsunuz dedi. Bende okul gezdirdim, daha sonra da Mobilya atölyesine ve fidanlık merkezine ziyaret'e götürdüm. Bana



dedki Cumali hoca daha çok iş yapmalısınız, bunlar çok az şeyler, bu kadar genç gelmiş bunları boş göndermeyin demişti. Çok vizyoner bir çiftçiydi. Köyün ileri gelenlerinden, sözü dinlenen bir kaç ailesindendi.

Her köye gidişimde mutlaka uğramaya çalışırdım. Fidan yetiştirme konusunda örnek çiftçi seçmiştik. Sağolsun tüm fidancılık ile ilgili tüm faaliyetleri desteklerdi. Alternatif Tarım konusunda epey kafa yormuştu. Susuz tarım fikrini çok beğenmişti. İnancı bir insan olduğundan kanat etmeyi çok iyi bilirdi .Milliyetçi ve Muhafazakar bir kimliği vardı. Bundan hiç ödün vermezdi. Ama inandığı gibi yaşayan, inandığı değerleriyle bütünlüklük bir adamdı.

Yetiştirdiği insanlar içinde oğlu Yusuf Çalikoğlu (Allah Rahmet eylesin) benim ve köyümüz gençlerinin idol'lerindedir. Ahmed abi gönül insanıdır. Biz bir yerde kendimizi tanıtırken Yusuf Çalikoğlu bizim köyündendir diyorum. Yetiştirdiği iki değerli fidan rahmeti rahmana kavuştu.



Sadık dayımız Rahmeti Rahman'a kavuştu. Yetiştirdiği insan kıymetleri onun ebedi olarak arkasından dua edecektir. Ne güzel bir yaşam'dır. Ne güzel bir ölümdür.





# NURİ SESİGÜZEL

*Kara kaş gözlerin elmas  
Bu güzellik sende de kalmaz  
Pişman olun, kimseler almaz  
Aynaya bak gör halini*

Bizim çocukluğumuzda renkli televizyonlar yoktu. Şimdiki gibi dev ekranlı tv'ler de yoktu. Küçük ekran siyah beyaz televizyonlar vardı. O da koca bir mahallede bir-iki kişinin evinde...

O zamanlar bizim mahallede Muş Memmet, Gopçuk Memmet ve Postacı Bayram Emmilerin evinde televizyon vardı sadece. Yiğit lakabıyla anılır denir bizim oralarda. Şimdi bunların üçü de en az otuz yıl evvel rahmetli oldular.

Dedim ya televizyonun olmadığı dönemlerdi o vakitler.

Ama her evde bir radyo ya da teyp bulunurdu. Radyo kültürü vardı.

Ajanstan muhakkak günlük ana haberleri dinlerdik. Babam rahmetli bize de aşılamaştı haber dinlemeyi.

Bir evde mutlaka en az bir kişi günlük haber dinlemeli. Yoksa vatanımızı düşman işgal etse ruhunuz duymaz mazaallah derdi.

Bizim en büyük eğlencemizdi radyo dinlemek. Radyo dinleyerek dışlık geçirirdik.( Sıkılmadan vakit geçirmek)

Neler yoktu ki radyoda.

Arkası Yarınlar

Radyo Tiyatroları

Çocuk bahçesi

Yurttan Sesler

Solistler Geçidi

Fasıllar

Akşam Sefaları

İstekleriniz- Seçtiklerimiz

Bir roman bir yazar

Ve daha nice güzel programlar.

'Tüfek icat oldu mertlik bozuldu' hesabı televizyon çıkıp bir de klip mlip devreye girince görsellik ön plana geçti. Hele günümüzde teknolojinin de ilerlemesiyle hiç sesi olmayanlar bile fiziğini, dansını sergileyerek olmayan sesini teknolojik son model ses sistemi cihazları ile ite kalka sözde sanatçı oluyorlar.

Görüntü olmadan, dans olmadan asla dinlemezsiniz.

Oysa bizim çocukluğumuzdaki ve gençliğimizdeki radyo sanatçıları öylemiydi?

Onlar seleriyle ve yorumları ile ön plandalardı.

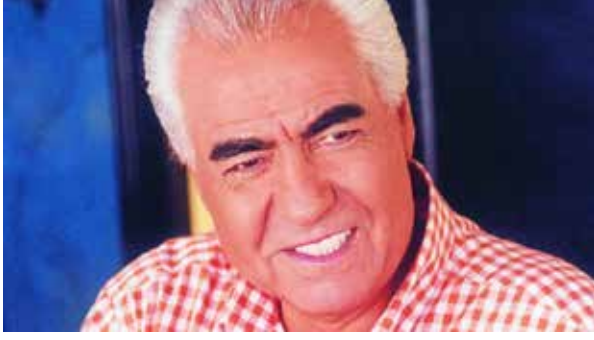
Evde televizyonumuz da olmadığından fiziksel yönden hiç tanımadık ama seslerinden tanırdık hepsini.

Gürül gürül akan bir çağlayan gibi idi sesleri.

Zaten bu yüzden de takma soyisimleri

Güzelses, Gürses, Tatlıses, Gülses, Sesigüzel, Şenses vs olurdu.

Soyadlarının hakkını da verirlerdi amma.



İşte bu yanık sesli bir Türkücülerimizden biri de bugün vefat eden rahmetli Nuri Sesigüzel'dir.

Onun türküleri ile büyüydük desem yeridir.

Mesela ilkokul öğretmenimin bize ilk öğrettiği türkü 'Kara Tren gelmez'mola idi.

Türkünün nakarat kısmında utanır, tövbe tövbee der, bazen de kıkırdaşırdık kızlarla. Acayibimize giderdi. Çocuktuk işte.

*Allı gelin al olasın  
Selvilere dal olasın  
Kocan öle dul kalasın  
Sen de bana yâr olasın.*

Son iki satırı söylerken tövbe çekerdik.

Yine çocukken evimizde söylediğimiz ve rahmetli Nuri Sesigüzel'den öğrendiğimiz

çok sevdiğimiz bir türkü vardı.

Hâlâ çok sever ve zaman zaman efkârlanıp söylerim.

*Bir yiğit gurbete gitse  
Gör başına neler gelir  
Garip silayı andıkça  
Yaş gözüne dolar gelir  
Bağrına bastığım taşlar  
Akıttım gözümden yaşlar  
Yavrusun yitiren kuşlar  
Yuvasına döner gelir*

Bir de söyledikçe anamı hatırladığım bir türküsü vardır ki tam otuz senedir hemen hemen her bayram gözlerim nemlenerek söylerim.

#### 'Geceler yârim oldu'

*Bayram gelmiş neyime anam anam garibem  
Kan damlar yüreğime anam anam garibem  
Eller güllüp oynuyor anam anam garibem  
Benim gülmek neyime anam anam garibem.*

Gurbetlik olunca, hasretlik olunca bir de benim gibi memleket sevdalısı biri olunca böyle oluyor işte.

Elbette ne kadar ömrümüz kaldığını ancak Allah bilir. Ama hani hep 'Allah sıralı ölüm versin' de denilir ya

Şimdi düşünüyorum da artık bizim kuşak potadayız galiba.

Düşünsenize;

Çocukluğumuzun ve gençliğimizin hatta yetişkinliğimizin siyasetçileri

Başbuğ Alparslan Türkeş

Necmettin Erbakan Hoca

Binaenaleyh Süleyman Demirel

Karaoğlan Bülent Ecevit

Merhum Erdal İnönü

Merhum Turgut Özal

Merhum Mesut Yılmaz

Ve Merhum Muhsin Yazıcıoğlu Başkan.

Bir dönemin devlet ve siyaset adamları hepsi de git-tiler.

Sonra Yeşilçam'ın ünlülerinden onların filmleri ile güldüğümüz ağladığımız

Ayhan Işık  
Kartal Tibet  
Cüneyt Arkın  
Tarık Akan  
Kemal Sunal  
Zeki Alasya  
Hulusi Kentmen  
Kadir Savun

Erol Taş  
Halit Akçatepe  
Münir Özkul  
Adile Naşit  
Belgin Doruk  
Fatma Girik

Zeki Müren ve daha niceleri. Bir devir de öyle ka-pandı.  
Gelelim kendi eksenimizdekilere.

Babamı, anamı kaybettim.

Babama 28 yıl oldu anacığım 7 yıl olacak.

Emmilerim gitti. Teyzelerim gitti. Dayılarım gitti (çok şükür bir tek dayım var) bibim de gitti.

Sıralı ölüme göre artık sıra bize geldi galiba.

Rabbim ömrün de ölümün de hayırlısını versin in-şallah.

Yakın zamanda memleketimde yaşanan büyük deprem felaketinden sonra bunu bir kez daha anladık.

İnsanın bir mezarının olması, kefenlenmesi, abdest-leşmesi, hatiminin yapılması, mezar taşının olması dahi bir nimetmiş.

Bugün rahmetli Nuri Sesi güzel'in ölüm haberi beni çok duygulandırdı. Geçmişimize dair, çocukluğumuza dair ne varsa ölüp gittiğini fark ettim.

# ABDAL TEHSİN'İN ÖLÜM HİKAYESİ

*Çukurova'da abdal obaları yaşamaktadır. Her şehirde görülen abdallar sosyal ve kültürel hayatımızın gücü ve renkleridir. Obabaşlarına, ağalar, beyler denir. Bunlar meşhur olmuş toplumun gönlünde yer etmişlerdir. İşte Osmaniye'nin sevilen sayılan meşhur abdal beyi Tahsin ağanın hikâyesi buna güzel bir misaldir.*



- Ağam; Osmaniye'de gosu yerinde oturuyodug (top sahasında) needdig needmedig Tehsin'imi küsdürüverdig, Tehsin'im küstünce; haniminide algeddi Gadirli sehrine,

- Ağam daha bir ay bes ay geçmeden, acı habar tez yetisir demis atalarımız, bir de duyduk ki; sizden irag ola Ağam, Tehsin'im hastalanıvermis, Ağam; hasda olduğunu duyança'a ana yüre'e kele bunun burası dayanırmı? yüre'emin bası cass!...eddi,

- Galan birde bagdımdı bizim güceeseg böörümün basında yem yeeliyodu, beriden öte nice derde hüllenirde adlarsam, bizim güceeseen semerinin gaslarından dudmusssum Ağam, galan elime gırbacı aldım amma, vururkan vururkan Arablı, Yeeköy derken Hemitiye varmışım Ağam, Hemite körpüsünün üsdünden geçerken birde bagdımdı; bizim güceeseen partacımın araları yaar olmus köpürmüş, gededemez oldug Ağam, bu demde güneş sööle süzölmüş baddım batacaam diyo Ağam, galan orda Hemite körpüsünün dire'enin debeninde yornug verdig, saba'aça dünegledig Ağam, galan saba'anan erkenden yekindig güneşin annacıyınan barabarı Gadirli sehrine yetisdig ki; abavv....

- Yetisdig amma bir de ne göresin Ağam; o da'agımı Tehsin'im sararmış solmuus, sonbahar yaprakları'ımı olmus, hayıfımı almag uçun önce geline çıkısdım;

- Bire olusbu; bu Tehsin'ime heç mi biset yedirmediñ ? Heç mi bagmadın ? öldürmüssün guzumu, gâvır evraacı gımı edmissin, Allah'dan gorgmadıñ sen ? bu yabdın Allah'dan iravamı ? dediidim, gelin ne dese beenin Ağam;

- "Aeee anamada bag, vallaa ana yalvardım yalkaldım bir hafdadır bir lokmacıg olsun sokmadı", deep eteenin altını ışarat ediyo olusbu, "ana sen anasının bir de sen yalvar yakar hele bir biset yemiyecimi ? dedi.

- Galan ben yalvardım yakardım, üsdüne höördüm;

- Yavrum Teesinim, ne yen, ne içen, esgi esgi sefteli olsa yenmi guzum ? dediidim,

- Hae ana esgi esgi sefteli olsa belki yerim, dedi.

- Galan güceesee bindim, Gadirli sehrinin halına vardıydım ne göresin Ağam, hahah her sefteli sööle sööle zumzug gumu, galan eesinden bir gasa sefteli secdim, güceeseen semerinin ortasına yerlesdirdim, Teesinimin önüne getirib guydumudu, Teesinim yekiniverdi, gabıyınan barabar daha yumadan yemiye basladı,

- Su sefteli senin, su sefteli benim derken Ağam; seftelileri tüülü tüülü culg...culg...yuddu, tem 39 sefteliyi yedi de gırkıncı sefteliye gelinci Tehsin'im veeeg eddi, isdifaa eddi, yediinin alıyanı çıkardı, bir mefe görmedi guzum, guluncunun üsdüne geddi, gözleri Hak'a dikildi,

- Yüream aazıma geldi, titirim diz diz eddi.

- Yaddı yerden aarı;

- “Anooo ana!” diyereg yalvarmıya başladı;
- Ana ben bu derdden ölmüye ölürüm, ıdıamlıg makumların bile son dilee gabıl olur, bu Atatürk’ün hasdalından haralda ana, dedi.
- Baribenzer hasdalaada sahab çıkmıyo Ağam,
- “Baari ben ölmeden su Gadirli’nin sokaklarını bir gezdirin, yo’osa gözlerim açık geder ana” dedi,
- Galan “vay yarvım Teesininim dedim amma, geline;
- “Dud gız olusbu su Teesininim ganadından”
- Bir ganadından o duddu, bir ganadından ben duddum, güceesseen semerinin ortasına yerlesdirdik,
- Usul usul, su sokak senin, bu sokak benim, su sokak senin bu sokak benim, derken Ağam; Teesinimi gezdiriyodug, aae bir de ne göresin;
- Aziriyel dedii meere; bizim Tekerek Halil Efendinin pempe gonaanın arkasında pusuduyamıs Ağam,
- Esseen üstünden aarı, eziriyel; nice derde pençesiyinen Teesininim omuzunun basına goduydu, yerdee kömec otlarını üfeleddiriverdi keleş...
- Ağam gulaamızı verdig, birde bagdıg ki; Teesininimde ses solug galmamıs, esseen üstünden assaa sıypındı yere yıldı, Birden meftee oldu. Meftee olduunu annıyan bir feryat figaninan vıykırıyo...
- Gadirli’de bir gıyamad gobdu Ağam,
- Gardası Necibe çırdım galan,
- Neciiib..... Necib.....
- Bu ceneziye kim galdıracaag ? Ne gamuyon var ne de cib, dedim,
- Acı habarı duyan seerddi, duyan seerddi, cenezinin basına.
- Herkes telesli telesli....
- Darabalar çekildi...
- (E-5) Ee bes garayolu zankada’a durdu...
- Iradoolar birden ceneze marsına basladı...
- Aeee birde bagdımdı göön yüzüne; bizim Cumhur İreyisi; yanına Basbakanıda almıs, ali-

godderinen bizzat tavziyetlerini bildirmek uçun Gadirli sehrine yetismisler.

- Gadirli Gaymakamı; “Bu Millet telesli telesli neriye sökün edib gediyo bööle ? darabalar nediin çekildi “ deenci,
- Hemen biri telesli telesli; “Aeee Gaymakam bee duymadın mı ? Abdal Teesin size ömür mefaat eddi taman” deenci;
- Gadirli Gaymakamının elindee dolma galem tarpadaa betona düsdü girıldı Ağam,
- Gaymakam bee de; “acımız böög ne gerekiyorsa yapılınsın” deen teelimet verdi. Gırg gün gırg gece aadlar yagdı, acışdı.
- Ağam; Teesinimi tenesirin üsdüne gudular ki; hahah;
- Her golları var sabdaamı up-uzun, çam berdi-siimi,
- Göösündeeki gıllar ot tutamımı,
- Hele bir burnu var; tahra guvanımı,
- Boynunun uzunnuunu demiye heç gerek yok, dört zırzırı çıbı gelir.
- Ağam Cenaar Allah’ın cennedlig gulların bööle olurumus zaar, Teesininim yundugca da aarıyo, (6 aydan bu yana yıykanmamış, kir loğlanırmış)
- Ağam; Teesininim beribenzer Eziriyeye gulay gulay can vermezidi amma, eziriyel onu Tekerek Halil Efendinin pempe gonaanın arkasında pusnuunan avladı. diyo.
- Bu olayı bir düğünde kirvelerin yanında çimin üstünde anlattığımda, beni pürdikkat dinlediler, edelerden biri;
- Yanındakinin dizine bir dürttü;
- “Bu bizden mi leyn...” dedi, o da;
- “Yok leyn...” sonra laf bitip yanımdan geçerken; bana cinaslı cinaslı bakarag;
- “Ağam bayaada zehen verip öğrenmissin ha...” dedi.

# İKİ RESİM İZİNDE Andırın'a İlk Yolculuk



Bizim dünyaya açılışımız Andırınla başlar. Andırına gidiş sadece gidiş- dönüş hikâyesi değildir. Bir daha bu topraklara dönemeyişin hikâyesidir. Hani derler ya. Gidiş o gidiş. Böyle bir şey. Bizim kuşağın insanlarına en uzak yer Andırındı. Andırına ilk gidiş başka memleketlere atılan ilk adımdı. Ne gariptir ki, büyükler de gitmemizi isterlerdi. Bu toprakların doyurmaya-çağın biliyorlardı. Harplar, yokluklar, kıtlıklar çekerek dışıyla, tırnağıyla tutunmaya çalıştığı bu topraklarda evlatlarını, bu topraklardan gönderiyorlardı. Gitsin, okusun, başını kurtarsın derlerken, gidenin geri dönmeyeceğini de bilirlerdi. Acı da olsa bağrına taş basıp, gözlerimizin içine bakıp ayrılığın yakınlığını seyreder gibiydiler.

Öyle ya. Çocuğunu büyüt, gurbete yolla. Hem de dönmemesine ve bunu biliş. Buna kader deyiş. Anadolu'nun kaderi hep öyle değil mi? Tarih, bu topraklarda, köyünden kasabasından ayrılıp dönemeyişlerin hikâyesi değil mi? Ayrılık, gurbet, hasret vuslat bu coğrafyanın ta tarihten getirdiği kaderiydi. Seferberlik, yemen, Çanakkale, Filistin, Sarıkamış hikâyeleri dinlerken hepsi, gidip de dönmeyişlerin hikâyesi değil miydi? Bu hikâyelerini dinler ürerirken, kaderin bizleri nerelere sürükleyeceğini nasıl kestirebilirdik çocuk aklıyla.

Evet, hakikat gelip çatmıştı. Yeni hayatlar kurmak için köyünü terk edecek, okuyacak, adam olacak. Buralarda adam olmak demezler. Başını kurtarmak derler. Ve biz okuyacak başımızı kurtaracaktık. Yani, başka bir hayata merhaba diyecektik.

Ayrılışın duygusal yanından daha çok acı gerçeğin kabulüydü bu hal. Ayrılık, büyüklerin yüreği yana yana kabullendiği kopuş iken, bizlere bilinmez ve kestirilemez bir yolculuktu.

Bu yolculuk küçük adımlarla başlıyordu.

Azılar hazırlandı. Yıkanmış elbise giyildi. Ayakta kara lastik. Sırtta çanta. Bir mayıs sonu gününde sabahleyin erkenden talebeler, başlarında büyükler Andırına yola çıkıldı. Köyden ayrılış bir olaydı. Herkesin haberi vardı. Diploma için Nüfus cüzdanı alınacak, resim çekilecek.

Uğurlamada tam bir tören hası vardı. Her evde öğrenciler uğurlandı. On bir öğrenci ve büyükler ile onbeş kişiydik. Başımızda öğretmenimiz Muharrem Özdemir de vardı. Köyün çıkışında buluşuldu. Sisne ye varıldı. Oradan da katılan oldu. Geben yoluna ulaştık. Önümüzde kocaman bir yokuş vardı. Adını duyardık. Camuz yokuşu. (Şimdi sade ismi var). Öyle yokuş ki kağınları öküzler çekemezmiş. Sadece camuzlar yüklü kağınları çekermiş. Ondan dolayı camuz yokuşu denmiş. Çıkışı zor. Bu yolculukta sonra anladım ki. Hayat yolunda da yokuşlar olacak.

Zorlansan da çıkacaksın.

İlerde solda Kaleboynunun toprak evleri göründü. Evleri bacalarından tüten dumanlarla seçiliyordu. Kale boynu, Kargaçayırına bağlıydı. Ama köy gibiydi. Bahçeleri hele elma bahçeleri ile bilirdik. Aile dostlarımız vardı kaleboynundan. Şaban amca en bildiğim idi. Güz zamanı elma getirilerdi. Yolda Kaleboynunu bize tanıttılar. Üreten bir köydü. Demek ki üreten her yerde makbuldür. Bunu ileriki yaşlarda anlarken, görevimizin üretmek olduğunu, üretimi teşvik olduğunu ta o zaman zihin dünyama yerleşmiştir.

Vadi de, ormanların arasından geçilerek Kargaçayırını yol ayrımına gelindi. Dediler ki, Kargaçayırını buraya göre daha kestirme. İleriki gidiş gelişlerde Kargaçayırını yolunu seçerdik. Anladım ki, milletimiz kestirmeyi daha çok seviyor. Kestirme kültürü ilerde plansızlık kültürüne döndüğünü ta bu hatıralardan ilhamla anlayacaktım.

Halbur düzüne gelindi. Düzlüğe çıkarken hemen sağda tepenin üzerinde bir ardıc vardı. Şükür hala yaşıyor. Ardıcın dibinde az soluklanıldı. Acıkıştıktık. İleride çeşme başında yeriz denildi. Halbur düzlüğü, etrafı çevrili dağlarıyla, bir seneni andırıyordu. Yani tabak. Biraz ilerde sağ istikamette dağlardan inen bir dere. Üzerindeki taşlara basarak geçerken biz talebeler atlayarak geçtik. Aradaki farkı, ileride şöyle anlayacaktım. Gençlik çağlarında ölçmeden biçmeden engeller geçilmeye çalışılırken, olgunluk yaşlarında hayata daha temkinli yaklaşıyor.

Dereyi geçince çimenlik içinde yolun sağ kıyısında bir mezar taşı vardı. Yassı mezar taşının üzerinde tabanca resmi oyulmuştu. Çoban kâhya aşağı Andırından, oba/kabile beyi, namlı, şanlı biriymiş. Aşağılar sıcak olunca, insanlar hayvanlarıyla yaylalara göçerler. Bizim burada, Meyremçil, Kurksu, Se, Bey pınarı, Cemalönü, Elmadağı, Ahmet öldüren, Gümüşoluk, Geben çayırı, Kısık, Kara yuvalı meşhurdur. Her memleketin yaylacısı da kendi yurduna konar. Hatta köy, sülale, oba adıyla anılır yaylalar.

Çoban kâhyanın anılası dinlerken sıra eşkıyalara geldi. Dedemin halburun belinde eşkıyaların oturduğu, geleni, gideni soyduğu hikâyeler aklıma geldi. Buradan Koca Ahmet de geçmiş. Eşkıyalığın her haneye ne acımasız iz ve hatıralar bıraktığını büyüklemeden masal gibi dinler, hem kızar, hem de sonunu merak ederdik. Duyduğumuza göre, eşkıyaların bir kısmı kader kurbanı, bir kısmı merhametli, bir kısmı da acımasız zalimmiş. Hepsinin akıbeti acı olmuş.

Çoban kâhyanın mezarı başında kimilerimiz acaba tabanca

nereye gömülü derken, bendeniz devlet denen kudretle yüz yüze gelmişim. Kim ne olursa olsun devletle yüzleşiyordu. Biz bile devlet istediği için nüfus cüzdanı almaya kazaya girmiyor muyduk? Zaten derslerde gördüğümüz devletleri, Selçuklu, Osmanlı, Cumhuriyeti, kuruluşları, mücadeleleri, yıkılışları nerdeyse ezbere bilecek kadar öğrenmiş, içimize sindirmemiş miydik? Devlet ve millet birlikte payidar olacak kanaati çocukluğumuzda zihin dünyamızda taşa kazılır gibi kazılmıştı. Tıpkı çoban kâhyanın mezar taşına tabanca resmi kazılmış gibi.

İlerde halbur çeşmesine vardık. Azıklar açıldı. Kimin annesi ne koymuşsa ortaya serildi. Yer sofrası zengindi. Çökelek, peynir, tereyağı, kömbe, çörek, soğan, yumurta... Herkes istediğinden aldı. Tam bir imece. Tam bir bölüşüm. Tam bir kader birliği. İleride bu günü hatırlarken diyecektim ki, bu ülkenin davası, zenginlik olduğu kadar o nispette bölüşümdür. Ülkenin üretimi tıpkı bu sofraya nimetleri gibi eşit ve adil bölüşülürse, az bulsak da birliğimiz, dirliğimiz bozulmaz.

Halbur bir gedikti. Buradan nice kervanlar, göçler geçmiş. Şu çeşme başında konaklamış, şu düzlükte atlar koşurulmuş, yiğitler güreşmiş. Nice komutanlar, erler fethetmiş, fetihten yenilgilerden dönmüş. Kuvayı milliyeci Tufan Paşa buradan geçmiş. Karacaoğlan buradan geçerek sazını tellendirmiş. Nice âşıklar. Nice ozanlar. Nice yaylacılar. Kervanlar. Aydınlılar. Köylüler. Eşkıyalar. Askerler. Burayı tutan civarı tutarmış. Buraya hükmeden civara hükmedermiş. Bu şuuraltı, ileride kritik yerler, geçitler, sektörlerin devlet ve millet hayatında nasıl vazgeçilmez olduğunu hep göstermiştir. Yani köşe başlarını tutanlar hep kazanmıştır. Ülkemizde dünyada geçit değil mi? Öyleyse hem hakkını verelim hem de kıymetini bilelim. Halbur un bunu öğrettini hakkıyla teslim ederim. Halbur stratejiyi öğretiyordu.

Halbur zirveydi. İlerisi aşağıya doğruydı. Yokuşu çıkmış, sıra inişe gelmişti. İniş kolaydı. Hayatta öyle değil mi? Halbur boğazından geçiyorduk. Az aşağıda sağır kayaya geldik. Sağır kaya meşhurdu. İsminden de anlaşacağı gibi, kayanın bir tarafında ses öte tarafta duyulmazmış. Buradan geçenler soluklanırlar. Kayanın dibinde kaynayan gözden kana kana içerlermiş. Bizde öyle yaptık. Sağır kaya şakasına da kimse korkusundan yanaşmadı.

Vadi alabildiğine vahşiydi. İnişte sol yamaçta, kayalık dağlar. Köknar, çam, ardıç, sedir/kamalak ağaçları. Sol tarafta meşe, kayın ağaçları, yapraklı türler. Akdeniz ikliminin zenginliği karşımızdaydı. Hala buralardan geçenler bu tabiat ve orman zenginliğine hemen tanık olurlar. İleri de bostan dereye vardık. Yol alabildiğine çamurdu. Buraların toprakları yapışkan olduğundan ayaklarımızda çamur taşıyorduk. bostandere bağlık bahçelik, yeşillik kaplı, bahçelerin içinde tek tük damlar. Bu defa damlar ahşaptandı. Hemen dikkatimizi çekmişti. Adından da anlaşılacağı gibi, dereleri zorlana zorlana geçerek yokuştan düzlüğe ulaştık.

Aşağıda ilerilerde enginlerde kalan dağlar. Dağların üzerine çöken bulutlar. Andırın ta ötelere dediler. Aykırı olukta soluklandık. Yol boyunca avuçla içtiğimiz dere suları, Pınaralardan avuçla su içmeler. Şimdi aykırı oluk. Tahta bir oluktan güre, şırıltılı, sesli su sesi. Yorulmak yoktu, heyecanlıydık. Andırın ta uzaklardaydı. Büyüklerimiz yorulmuştu. Onlar soluklanalım dediler. Sular içildi. El yüz yıkandı. Uzanıldı.

Yeri gelmişken oluklardan bahsedelim yol boylarında. Vadi-lerde. Yaylaklarda, otlaklarda, ağaçtan oluk oyularak çeşmeler yapılırdı. Bunlara oluk denir. Her oluğun bir adı var. Elbette o ismin arkasında bir de hikâyesi olmalıdır. Ayriyeten su çıkakları, gözleri vardı. Bunlar yerden kaynar. Etrafi temizlenir, insanlar, hayvanlar içerdi. O zamanlar memleketimiz daha betonla tanışmamıştı. Yani betondan çeşmeler yapılmamıştı. Hayat sade, her

şey doğaldı. İnsanoğlu tabiata saldırmamıştı. Beton belki şehirlerde vardı.

Yolculuk kolaylaştı. Aşağı doğru gidiyorduk. Bir gediğe gelindi. Burada aşağıda Azgıt var dediler. Karşıda Azgıt kalesi. Tam heybetiyle karşımızda. Biz yolculara gözcülük ediyor gibi. Bir zamanlar buralara hükmeden krallıklar Azgıt kalesi gibi kaleler yaparak asayiş sağlamışlar. Yani devlet olmuşlar. Devlet olmak için kaleleri sağlam tutmak gerektiğini öğreniyorduk. Azgıt kalesi bir tarih kadar hayatımızda yer eden bir vakaydı. Kale öylesine ihtişamlı, o kadar da heybetli, o kadar da yeşil doku ile kaleyi kimselere vermem der gibi sarmış, sarmalamış.

Yamaçtan koşarak düzlüğe geldik. Yine bir çeşme. Suyundan içildi. Azgıtın düzlüğünde ilerlerken etrafımızdaki dağlar hem küçülüyor, hem de ormanlar meşeliğe, yeşil örtülü ismini bilmediğimiz başka ağaçlara dönüyordu. Gür ve sık, insan giremez dağlar, tepeler vardı.

Azgıtın düzlüğü bir kısıkla geçildi. Yine bir oluk. Dediler ki, her oluğun/çeşmenin suyunun tadı, şifası ayrıdır. Mutlaka içilmeli. O tembihten midir, hatıraları yaşama isteğinden midir, her neyse, nerde bir çeşme görsem durur, suyunu tatmak isterim.

Yol devam ediyordu. İlerde bir kısık var. Oda geçilince Kurucova diye düzlük gelir. Oradan yürüyerek Mağarabaşına varırız dediler. Yaklaştık ama adırın daha görünmüyordu. Bu sefer kaza merakı sardı. Nasıldı? Ne şekildeydi? Fazla fikrimiz yoktu. Mağarabaşına gelmeden bir kısık daha geçildi.

Bu yolculukta iki şeyi net öğrendim. Yol üzeri çeşmeler. Akan sular. Su hayat. Su varsa yerleşim oluyor. Kısıklar. Kısıkları tutan memlekete hâkim oluyor. Her kısık geçilirken bir eşkıya hikâyesi anlatıldı. Demek ki buraları tutmuşlar. Dedemin anlattığı soyulma hikâyeleri buralarda geçmiş. Bir taraftan eşkıyalara kızarken, bir taraftan da devletin yokluğuna hayıflanmalar. O günün kısık izleri, ileriki yaşlarda adı strateji olacak. Ulaşamadığım yer senin değil olacak. Kısıkların ne güçlü strateji olduğunu ileriki yaşlarda anlayacaktım.

Mağara başı na varınca yol iyice belli oldu. Evet şehre yaklaşıyorduk. Daha sonra gördüm ki, şehirleri tanıtan yollar imiş. Yani şehre girerken yollar size şehir imajı veriyor. Bubu hep gördüm. Şehir giriş yolları düzgün ve imarlı ise, etrafi canlı ise, şehirde öyle oluyor. Mağarabaşında yolun altında bir çeşme vardı. Oluklu. Gürül gürül akardı. Dediler ki, şehre böyle çamurla girilmez. Ayak temizlenir. Üzerindeki çamurlar silinir. El yüz yıkanır. Şehrin adamları temiz ve bakımlı. Şehir temizlik ister. Şehirde olmak için temiz olmalıyız. Öylede yaptık. Temizlik nedeniyle biraz eğlendik. Andırına doğru yürüdük.

Yol boyunca evler göründü. Yol kum dökülüydü. Yani çamurlu yol değildi. Biraz ilerleyince evler sıklaştı. Birden yol taş kaplı oluverdi. İlk defa taş döşeli yol görüyordum. Dedikleri gibi şehir temiz olmalıydı. Yoldan hemen anladık. Acaba insanları nasıl giyinirdi. Öğretmenimizin anlattığına göre Andırında memur çokmuş. Memurlarda öğretmenimiz gibi kravatlı, takım elbiseli imişler. Derken yokuştan aşağı doğru caddeye yaklaştık. Her tarafta sıralı, tek katlı, ahşaptan, taştan dükkânlar. Yamaçlarda, tek veya iki katlı evler. Şehir evler, dükkânlar ile doluydu. İnsanlar caddede yürüyordu. Dükkânlara girenler, çıkanlar. cascanlı hal vardı. Şehir canlıydı. İnsanlar yürürken salımlaşıyorlar, ayaküstü konuşuyorlar, ağır ağır yürüyorlardı.

Büyükler, ilk iş berbere gittiler. Bizde kışla bahçesine gittik. Kışla bahçesi dev çınar ağaçları vardı. Gürül gürül esiyor, üşütüyordu. Buluşuldu. Yapılacak işler vardı. Fotoğraf çekilecek, nüfus dairesine gidilecek nüfus cüzdanı alınacak. Andırında o gece otelde kalındı. Yarın işlerimiz vardı.

## ŞEHİTLER AğIDI

*Altmış dokuz Şehit resmin asmuŐlar  
Terörüsler önlerine pıŐmuŐlar  
Kimini vurmuŐlar kimini kesmiŐler  
Şehit yakınları bakıp ağlıyor*

*Kadirliden andırından Şehitler  
Hocalar teselli eder öğütler  
Kimi ağlar kimi söyler beyitler  
Şehit yakınları bakıp ağlıyor*

*Yakınları geliyor resme bakmıya  
Haydı gözlerinden yaşlar akmıya  
Gedller mezara icek dikmiye  
Şehit yakınları bakıp ağlıyor*

*Calalım burada bitmiyor söziim  
Şehit yakınıyım yanıyor öziim  
Ana kuzuları bizim hepsi  
Şehit yakınları bakıp ağlıyor*

*Resmini 12 Agustos 2009 tarihinde Andırın ilçesi belediye çay bahçesi girişi Kadirliden Andırından toplam 69 Őehidin resmini asılı olarak gördüm. Duysusallığıma dayanamayarak Şu beyitleri yazdım ;*



# TATARLININ BEYLERİ

Birer birer göçüyorlar elinden  
Tatarlının koca koca beyleri  
Kara toprak bilir mola halinden  
Tatarlının koca koca beyleri

Bir zamanlar kaçan kuşu tutardı  
Misafire güzel ikram yapardı  
Kendi yemez aileye saklardı  
Tatarlının koca koca beyleri

El bilirdi el içinde yiğidi  
Gelene gidene derdi öğüdü  
Yıkılmazdı yıkılmayan döğüdü  
Tatarlının koca koca beyleri

Terk ettiler eli sessiz sedasız  
Kaldı evleri barkları Babasız  
Allah kimseyi etmesin tebaasız  
Tatarlının koca koca beyleri

Rabbim ayırmasın dinden imandan  
Dua bekliyorlar geri kalandan  
Padişahali der bu bir imtihan  
Tatarlının koca koca beyleri

***Koca Mehmet ve Duran onbaşı emmilerin ölümü vesilesiyle  
Bu köyden ahirete intikal eden küçük büyük tüm insanlarımızı  
rahmetle anıyorum mekanları cennet olsun inşallah.***

# Ahmet Abim

## (Vefatı Üzerine)

*Hakka hizmet ettin fani dünyada  
Hakikate göçüp gittin be abim  
Meleklerden müjde aldın cenneti  
Kuşlar gibi uçup gittin be abim.*

*şiar ettin doğrulugun huyunu  
Nur kaplasın kabir denen kuyunu  
Azrail'den abu hayat suyunu  
Alır almaz içip gittin be abim.*

*Bilirim kimseye yoktur minnetin  
Kalbimizde sonsuz senin kıymetin  
Yeşil ırmağına nurlu cennetin  
Yelkenleri açıp gittin be abim.*

*Sen babadan kalan büyük direktin  
Abiydin, babaydın, koca yürektin  
Altın kalbinle sanki melektin  
Bizleri bırakıp göçtün be abim.*

*Sen gidince artık boş kaldı köyüm,  
Sadık'ın emaneti huzunlu evim  
Bu emanete sahip çıkan Sadık Ahmet'im  
Bizi boynu bükük koydun be abim.*

*Mekanını cennet etsin yaradan  
Yollarını nur kaplasın oradan  
KOCATÜRK'üm dua eder buradan  
Sen sıratı geçip gittin be abim.*

# Köy Güzellemeleri

## Andırın Destanı

Okuyun bacılar okuyun beyler  
Bir Garip Andırın Destanı söyler  
Gücü yettiğince methini eyler  
Toros'lar da yayla Bizim Andırın

Önce köylerinden başlamak gerek  
Sonra coğrafyayı tuşlamak gerek  
Kültürü özenle işlemek gerek  
Nakledecek çok var Sözüm Andırın

Akçakoyunlu'da hurma tatmalı  
Üç şirin obaya hayat katmalı  
Bekirler Kındallı bir de Fatmalı  
Şairlik yolunda Tez'im Andırın

Akgümüş; sahiptir doğa hasına  
Çadırlar kurulur Seğ yaylasına  
Tüm köylü süt verir Mandırasına  
Ürünlere Pazarsızım Andırın

Akifiyem; senin yarın talebe  
Çerkezler elinde tarım galebe  
Adana'dan bize olmuşsun hibe  
Konduramam sana Toz'im Andırın

Alameşe; suyun oldukça fakir  
Dört obası var da merkezi Çukur  
Bozalan Ateşler Kayrak çok okur  
Gökçe yüreğimde Sızı'm Andırın

Alanlı demişler Orçan köyüne  
Narlıkuşla onun ile öğüne  
Hasret kaldım senin üzüm bağına  
Dereyeri benim Cüz'im Andırın

Alınoluk; benim Ana diyarım  
Obam Fakılar'dan gurur duyurum  
Ayrılamam senden seninle varım  
Sensiz bu âlem de Az'im Andırın

Altınboğa; Çerkez köyü bilinir  
Evler bir arada Toplu bulunur  
Meydan Çeşmesi'nde Güzel salınır  
Dağında meleşir Kuzu'm Andırın

Altınyayla; derler kocaçukura  
Mısır unu ekmek pasta fakire

Sakın aldanmayın boynunda kire  
Çalışmaktan böyle Gözüm Andırın

Anacık; beş oba, yurt turunçgüle  
Bağrında bulunur, Bizans'tan kale  
Aslantaş barajı, benziyor göle  
Burada çok geniş Düz'im Andırın

Arikların aslı Tatarlar Torlar  
Kıraç tabiatı hayatı zorlar  
Sulu değirmeni durmadan gürler  
Uygurluk yolunda Uz'im Andırın

Ayşepınarı'nın topraktan yolu  
Kerimli Bayramlı Ahmetli kolu  
Aynacı Şabanlı bir başka dalı  
Hepsi birden sana Lazım Andırın

Başdoğan köyünde tepe höyükli  
Haçağaç obası yaşça büyüklü  
İnekçiler birde sarıbyıklı  
Senden hizmet bekler Öz'im Andırın

Bektaşlı köyünün ormanı yoktur  
İnsanı aydıncı öğretmen çoktur  
Şayet hasta olsa bulunmaz doktor  
Dertli dertli çalar Sazım Andırın

Beşbucak derler de dokuz obadan  
Büyükbaş hayvanlar kalmış babadan  
Kurtulalı yıllar oldu yabadan  
Tarımı çok zengin Yazı'm Andırın

Boğazören köyü doksan beş hane  
Kurulalı olmuş yüz seksen sene  
Belli ki çok eski her yan virane  
Bugüne şavk verir Mazım Andırın

Bostanlı köyümüz bahçeli bağlı  
Büssek'ten başka üç oba bağlı  
Demirciler, Yanalak, Gökağarlı  
Gurbette kaybolur izim Andırın

Boynuyoğunlu'muz Teciker idi  
İnsanı Maraş'ın köylerden geldi  
Sulak araziye memleket bildi  
Kıyamete kadar Arz'im Andırın

Boztopraklı köyü doğa büyüü  
Çit ile dört tane oba sayısı  
Karahudur, Küstük, Armutkuyusu  
Bağrında yaşamak Arzum Andırın

Bulgurkaya köyü leçelik yurtlu  
Depremden herkesin yüreği kurtlu  
Dileğim hiç bir kul olmasın dertli  
Her dem yürekte Niyaz'im Andırın

Camuzluk köyü yemyeşil yazın  
Dere kenarında alırsın Haz'ın  
Elbistan Göksun Düziçi öz'ün  
Her köyde bulunur Kazım Andırın

Canbaz; üç oba muhteşem leylli  
Gedik, Kızıloluk ve Güzelbeyli  
Tırl'da Ağaçlar çok uzun boylu  
Balyozum çekiç'im Örs'im Andırın

Çiçekli; dört oba biri Kafalı  
İspirli Yalmanlı Karahamzalı  
Yozgat'ın Çiçekdağ Muhtemel Aşlı  
Her tarakta bulunur Bez'im Andırın

Çığsar'ın Kirazı Getirir Mangır  
Mağarası meşhur adı da Zingir  
Bahar aylarında Diz boyu kenger  
Sanki bir gelinlik Kız'im Andırın

Çokak köyü hava'n şirin mi şirin  
Çampınarı mevki en güzel yerin  
Toros'un zirvede oldukça serin  
Sevenin sevdası Naz'im Andırın

Çuhadarlı köyü Maraş yolunda  
Köyün gençleri hep gurbet elinde  
Elvan çiçek vardır senin balında  
Çok meşhur pekmezlik Üzüm Andırın

En eski köylerden Darıovası  
Reyhan sümbül kekik kokar havası  
Topraktan damları mutlu yuvası  
Sanki benim hayat Şarz'im Andırın

Atamın yurdudur Efiragızlı  
Mert olur insanı karayağızlı

Sanki genetiktir hepsi feyizli  
Her türlü dertlere Çözüm Andırın

Mitil'den etmişler göç Emirler'e  
Kıraç ve engebe hâkim her yere  
Ne şirin obadır şu Bostandere  
Varlığım her şeyim Koz'um Andırın

Dırdıbtılı idi Erenler önce  
Kaderi değişti baraj gelince  
Yalancı bir cennet her yeri bence  
Dillere destandır Mazı'm Andırın

Geben kasabası şirin mi şirin  
Çok nam salmış Yaban Orkidelerin  
Muhteşemdir Kırksu mesire yerin  
Ruhumda İlahi Giz'im Andırın

Gökahmetli; senin Göksun'dan aslın  
Tam yedi oba'nda yaşıyor neslin  
Kâinat durdukça bitmez göç faslın  
Sıla bensiz, ben sensizim Andırın

Gökçeli; antiksin lakin yok suyun  
Anlamak ne mümkün çok farklı huyun  
Babası oğluyla oynuyor oyun  
Gene de ederim Hazım Andırın

Gökgedik; yıpranmış toprağı kısır  
Tarihi çok eski tam sekiz asır  
Beş obastıyla şahsına münhasır  
Seninle artıyor Hız'um Andırın

Haciveliuşağı; yener zoru  
Allah yardım etsin Dereler kuru  
Dört gözle beklerler rahmet zopuru  
Sana duamda Titizim Andırın

Kabaklar; insanı gurbete çıkar  
Fakirlik diz boyu hayattan bıkar  
İki bilek dokuz nüfusa bakar  
Vuslatın düşümde Köz'üm Andırın

Karapınar köyü çok derin vadi  
Tırl Çatal Acar afakın sardı  
Altmış beş hane garipler yurdu  
Gördükçe kırılır Diz'im Andırın

Kargaçayırı'muz karlı boranlı  
Anteptir kökeni mazisi şanlı  
Sıtmalı, Kaleboynu ve Varyanlı  
Adını hep anar Ağzım Andırın

Kıyıkçı'dan Aslantaşı görürüm  
Balıkları Zıpkın ile vururum  
Sana yan bakamı yerde süürüm  
Namusum ayalım Irz'um Andırın

Kızık köyü senin aslın dadaştır  
Dadaşı Türkmən'i hepsi gardaştır  
Hepsi birbirine candan sırdaştır  
Duruşun gururlu Poz'um Andırın

Köklü köyde mevsim bahar olunca  
Gençlerde bir telaş kendi halınca  
Gurbet elde melul mahzun kalınca  
Ruhumda sigortam Faz'um Andırın

Köleli; şartların uymaz asıra  
Dokuz obastıyla benzer esire  
Buna sebep olan kalman kusura  
Sensiz bu dünyada Yoz'um Andırın

Kumarlı; yedi oba hepsi şirin  
Stadı andırır doğal çimlerin  
Turnuva düzenler komşu köylerin  
Değerlerin hayat Tarz'um Andırın

Kuzgun köyü orman kaplı her yanda  
Yeşiline doyum olmaz her tonda  
Yalnız, brakamam seni zor günde  
Var güçle dayarım Omzum Andırın

Orhaniye köyü havası güzel  
Kır çiçekleriyle doğası güzel  
Lezizdir yemeği sofrası güzel  
Baharat biberim Tuz'um Andırın

Osmancık köyü'de yaylacı yurdu  
Yeşilin her tonu her yanı sardı  
Dağında dolaşır çakalı kurdu  
Hedefte arpacak Gez'im Andırın

Rifatiye; alabalık diyarı  
Yaylacılar mesken tutar civarı  
Çok temizdir yosun tutmaz suları  
Seni Candan sevmek Farz'um Andırın

Sumaklı deyince sumak ekşisi  
Genci gurbet elde yaşlı bekçisi  
Gurbette gencinden gelir akçesi  
Hicrinle başlıyor Güz'üm Andırın

Torlar; aslın Çukurova'dan gelir  
En güzel mutluluk Duadan gelir

Birlik beraberlik mayadan gelir  
Başka bir şeye Yok Lüzum Andırın

Torun köyü; topraktan çok taşları  
Sanki pancar tarlasıdır döşleri  
Üç öğün'de tirşik yerler kışları  
Tirşiğin enerjim Gaz'um Andırın

Yeniköy; tarıma uygun düzümüz  
Azgıt kalesinde saklı gizimiz  
Düşmanın topuna bedel cüzümüz  
Kalkanım Topuzum Gürz'üm Andırın

Yeşilova; belde oldu yürüdü  
Komşu köyler etrafını büriüdü  
Barajlar toprağa rahmet küriüdü  
Memleketim Güzel Yazı'm Andırın

Yeşiltepe; Çerkezlerin yurdudur  
Dağlar eteğinde yokluk derdidür  
Celil tek başına hazır ordudur  
İhtiyaç duyarsan Tez'im Andırın

Yeşilyurt; Kayseri Kozan'dır aslın  
Yığıtlık destanı yazandır neslin  
Çınargeçidi'nde yapmazsam faslın  
Sana dökmem asla Yüz'üm Andırın

#### Celil Çınkar

### Andırın Güzellemesi

Göksun'dan çıkınca Andırın diye  
Meyremçil belinin beli çok güzel  
Kıvrılan yollardan indiğin zaman  
Geben'in düzüünün yolu çok güzel

Geben de ekerler mısır darısı  
Çiçek eker Sisne'linin yarısı  
Mandırma kurmuşta orda birisi  
Akgümüüş Bunduğ'un gölü çok güzel

Gebenin yazısı kırksuyun gözü  
Yaylalar yaylası yaylanın özü  
Çığışarın kirazı güldürür yüzü  
Salkımları dizi dizi görünüür

Meyremçil belide göksuna yakın  
Geben kalesini unutma sakın  
Virajı dönerken sol yana bakın  
Kaya da kralın kızı görünüür

Halbur yaylasına çıktığın zaman  
Yönünü göksuna döndüğün zaman

Camız yokuşuna indiğin zaman  
Önünde ince bir yazı görünüür

Bostan deresinin deresi güzel  
Geç katın altına teresi güzel  
Halbura çıkarsın orası güzel  
Doğusu güneyi kozu görünüür

Karga çayırına Kargalar konar  
Barajın suyu da engine iner  
Emirler Köyünün çarkları döner  
Işığı ceyranı teli çok güzel

Keşkahlı Gök Gedik İnsanı  
Çok güzel akallı çoktur hüneri  
Sandım İskenderiye deniz feneri  
Mavisi yeşil alı çok güzel

Torlar'a çıkarsın gidilmez kardan  
Arıklar köyüne inersin oradan  
Gökçeli köyünün geçimi hardan  
Defnesi yaprağı dalı çok güzel

Çuhadarlı Köyü kaldı geride  
Kabakesme Köyü biraz beride  
Alanlı Köyü'nün tuzu kuru da  
Karı bahçesinin seli çok güzel

Kışla bahçesinin suyu çok güzel  
Kesikte barajın kıyı çok güzel  
Altın boğa azgıt köyü çok güzel  
Avcının ardında tazı görünüür

Merkezin Kavaklı Darovası  
Su yötürür kollarında kovası  
Bostanlı Köklü'nün serin havası  
Eser acı poyraz yeli çok güzel

Efrazlı dersen içinde suyu  
Yeşile büriünmüş Camuzluk Köyü  
Boğazören Köyü bellidir soyu  
Daloğlu bahçesi güllü çok güzel

Boynuyogunlu'nun yoğun mu boynu  
Kuzgun Köyünün şivesi aynı  
Sumakı Köyünün çalırşır beyni  
Sadaka verenin eli çok güzel

İndim Köleli'ye kölesi yoktur  
Erenler Köyünün kalesi yoktur  
Anacık Köyünün çilesi yoktur  
Arıcı Halil'in balı çok güzel

Kızık köyünün de hepsi mi kızık  
Vallahi üstüne çekemem çizik  
Dediler Araplar Türkçesi bozuk  
Türkçesi Lehçesi dili çok güzel

Akçakoyunlu'dan Yeşil Ovaya  
Yağmur yüklü bulut çöktü havaya  
Ötüşen kargalar girdi yuvaya  
Temizledi sağı solu çok güzel

Kesişin suyunu geçtiğin zaman  
Barajı ördeği kazı görünüür  
Kıyıkçı sırtına çıkınca hemen  
Bakınca ANDIRIN düzü görünüür

Yeşil ova derler ovası güzel  
Kastala çıkınca havası güzel  
Haştırının balık tavası güzel  
Orada tarihin izi görünüür

OSMAN'ın diyor ki her söze kanma  
Değersiz adamın adını anma  
ANDIRIN merkezi unuttu sanma  
Hep bütün KÖYLERİ, İLİ çok güzel

Osman Çevik

### Andırın ve 52 Köyü

Yolum düştü Andırın'ın eline  
Bir bir güzelleri seçeyim dedim  
Kapıldım Kesiş'in azgın seline  
Sınır köprüsünden geçeyim dedim

Kumarlı, Bektaşlı, Yeşilova'dan  
Kıyıkçı erkenden kalkmış yuvadan  
Gökahmetli sıcak nemli havadan  
Akçakoyunlu'ya uçayım dedim

Beşbucak, Kızık'tan, Anacık derken  
Erenler yurduna ulaştım erken  
Üzücek, Köleli beni beklerken  
Sohbetin ağzını açayım dedim

Aslantaş Barajı kesti önümü  
Kaya-önü akşam etti günümü  
Sumaklı, Kuzgun'a döndüm yönümü  
Soğuk pınarlardan içeyim dedim

Hov Çınar'da mola verip dinlenip  
Kızılçova, Taraklık'ta giünlenip  
Boynuyogunlu'da güllü şenlenip  
Bostanlı, Senir'e kaçayım dedim

Boğazören, Köklü, Camuzluk bekler  
Efirağzılı'da motorum tekler

Darovası, Alanlı'ya itekler  
Kabaklar'a tohum saçayım dedim

Çuhadar, Gökgedik, Ayşepınarı  
Gökçeli, Arıklar, Torlar kenarı  
Emirler ve Kaleboynu Çınarı  
Torunlar'da ekin biçeyim dedim

Çıktı önümüze Kargaçayırı  
Kocaçukur, Â Pınar'ın bayırı  
Altınyayla düşe yorsun hayırı  
Akğümüüş, Geben'e geçeyim dedim

Çığşar, Çokak, geçilmiyor kirazdan  
Akıfiye, Orhaniye, birazdan  
Altınboğa üşütüyor ayazdan  
Halbur'a bir çadır açayım dedim

Yeniköy'le Yeşiltepe sırada  
Cambaz, Rıfatıye, kalmaz arada  
Karapınar, Yeşilyurt'tan sonra da  
Andırın'da bir çay içeyim dedim

Ata yurdu derler güzel Aştırın  
Tâze balık servis, meşhur taşfırın  
Gözümün Bebeği Şirin Andırın  
Sana surlarımı açayım dedim

Kışla Bahçesi'nde içerim çayı  
Manzara harika, gevşettim yayı  
Dostlarla beraber bölüşüp payı  
Kendime düşeni saçayım dedim

Çiçekli, Boztoprak, Bulgurkayası  
Başdoğan'da mis'dir kömbe mayası  
Altınoluk, Torun, doğa rüyâsı  
Boşa geçmiş ömrüm heçeyim dedim

Beğlik Tokmak'lunun içine dalmış  
Göçmen'ler, Haşimler, barajda kalmış  
Cinkaralar dostu gurbete salmış  
Bende bu sılanın içiyim dedim

Kastal'dan yukarı Maraş yol çatı  
Andırın göründü dikmişler katı  
İnekçiler tuttu bağladı atı  
Bende başınızın tâciyim dedim

Yol çatında, Haciveliuşağı  
Alameşe derler sürdüm aşığ  
Kabağağaç, Kesiş, civar kuşağı  
Rengârenk çiçekler saçayım dedim

AZÂBİ'nin derdi sığmaz asıra  
Aman Mahalleler bakman kusura  
Bir köyde de gönliim kaldı bu sıra  
Varımdan, yoğunundan geçeyim dedim

Hacı Musa Tuncer

## Kışla Bahçesi / 1986

Geniş yaprakları, her yaprağı ayrı ayrı hareketle kıpırdayan, ayrı ritimle ses çıkartan topyekûn muazzam senfoni sesiyle coşan koca kavakların altında düşünmeye zorlanıyorum.

Bir çocuk aynı ağaçlarda çatalıyla kuş avlıyor. Yan yanayız. Sen zamanı yersin zaman seni yer.

## Bu Bayram / 1986

Bu bayram dostlardan mektup alamadım. Bayram mektupları kadar samimi yazılanı yoktur. Selamın merhabalaştığı gibi, mektuplar karta dönüştü. Biri göl, biri balçık suyu. Birinde balıklar, birinde haşereler/böcekler yaşar.

Bereket her gün hayatımızdan suyunu çekiyor. Mektuplarda da öyle. Bayramlarda bereketi bulamıyoruz.

Andırın'da Koca caminin koca avlusunda bütün insanlarla bayramlaşmak istiyorum. Kollar yorulsun, yorulsun.

## Andırın'a Ne Oluyor? / 1990

Yanağınız titrer, kendinizden geçersiniz bir dostu görüverdiğinizde. İşte bu duygularla sokakta yürüyorum. Sokakla beraber yürüyorum.

Baş sallamalar.  
Kuru kuru merhabalar.  
Ayaküstü hoş şgeldinler.  
Uzaktan bakıp sıvışmalar.  
Öylece bakmalar.

Andırına neler oluyor?  
Yok! Yok! Bize neler oluyor?

## Halil Yol Ayrımında / 2006

Halili toros dağlarında soğuk suyla oynarken bulduğumuzda önünde iki yol olduğunu bastan biliyorduk. Halil büyüyecek ve zorunlu eğitimini tamamlayacak. Halil'in önüne iki yol çıkacak.

1. Halil okuyacak eğitilmiş olacak. İş ve meslek sahibi olacak. Hem kendini, hem çevresine, hem de ülkesine faydalı olacak
2. Halil okumayacak sahibi olmayacak. Andırından görecektir, kentlerin varoşlarında hayat sürecektir. Ne kendine, ne çevresine, ne de ülkesine faydalı olacak.

Halil'in önündeki yol aslında Andırında her gencin önündeki yoldur. Bu yollarını her Andırınlı yaşadı. Halil de yaşayacak. Haksızlık etmeyelim. Buna kararı o çocuk yaşında Halil mi verecek? Hayır? Ailesi, çevresi ve Andırın.

Ve gelip dayandığımız nokta şu. Andırın gibi toros kuşağında cevher olup elinden tutulmayan küllerin arasında sönüp giden nice çocuklar var. Toplum yani biz büyükler çocuklarımızın ellerinden tutmalıyız. Mesulüz. Vebal altındayız.

Ümitliyiz Halil okuyacak. Kara yağız genç delikanlı olacak. İş, mesleği olacak. Faydalı, üreten, hayırlı insan olacak.

Bu bizim bildiğimiz, bulduğumuz Halil. Ya öteki Haliller.

Ne dediğimi anlıyorsunuz. Var mısınız?

## her yerde

Şehrin ortasından ırmak akmalı  
Bir güneş doğmalı dağın üstünden  
Pencereye hafif ışık vurmali  
Çizilir göklerde yıldızlı desen  
Her yerde sen varsın yalnız sen tek sen

Tur Dağından çöle atladi atım  
Adını andıkça daha rahatım  
Sensiz geçen hayat öksüz ve yetim  
Parıltılı ışık her yeri sarsın  
Gerçek olan sensin yalnız sen varsın

Şiir söylemeli ağıt yakmalı  
Hakikat değişmez bilsen bilmesen  
Göklerin sesine dönüp bakmalı  
Bir rüzgâr çıkmalı baharda esen  
Her yerde sen varsın yalnız sen tek sen

Bir ırmak akmalı suları berrak  
Şehrin ışıkları kırmızı ve ak  
Gece uzun sürmez güneş doğacak  
Âlem bin bir çeşit sen teksin birsin  
Gerçek olan sensin yalnız sen varsın

## gel

İnce uzun köprülerden geçte gel.  
Yaz gelirken yeni sayfa açta gel.  
Yollar uzun zaman kısa bekleme.  
Kanat takın kuşlar gibi uçta gel.

Siyaha siyah de beyaza beyaz.  
Duruşun tam olsun ne fazla ne az.  
Eğriyi doğruyu anla da biraz.  
O kapının kilidini açta gel.

Eşin dostun senden uzak kalsa da  
Sevdiklerin defterinden silse de  
Bütün malın mülkün talan olsa da  
Makamlardan mevkilerden düşte gel

## Halk Kültürü Nedir?

Uzun zamandır düşlediğim, yazmak isteyip te yazmadığım. Halk bilimi nedir sorusunun cevabını kendimce aramaya çalıştım.

Türk toplumun da halk kültürü mirası çok çeşitli olduğu gibi aynı zamanda çokta zengindir. Uzun bir tarih geçmişi, üç kıtanın ortasında bulunan bu toplumunun kültür değerlerini geçmişten günümüze ele alıp araştırıp bulmak en çokta akademisyenleri ilgilendirir de birkaç gönüllü kalem emekçileri bu kültür varlıklarını gün yüzüne çıkarmayı amaç edinmesi övgüye layık, insanlardır dersek sanırım abartı olmaz. Yaşadığımız Anadolu toprakları, dilleri, dinleri, ırkları ayrı birçok ulusa ev sahipliği yapmıştır. Halkın duygu ve düşüncelerini dile getiren, sözlü halk kültürünün çoğu sahibi belli olmayan eserlerden oluşmaktadır.

Sözlü kültür bu topraklar da kulaktan kulağa aktararak anonim eserlere dönüşmüştür.

Halk kültürlerinden; atasözü, masal, fıkra, hikâye, efsane gibi anlatı örnekleri olduğu gibi, mani, tekerleme, ninni, manzum yazı örnekleri de kullanılmıştır. Halk biliminin önemli bir dalını da “âşık” edebiyatı teşkil etmektedir. Bunları icra edenlere “âşık” denilmesinden bu adı almıştır. Bazı zamanda âşık kelimesinin yerine halk ozanı dendiği de olmuştur. Bu ozanların söyledikleri hece ölçüsünde olup, saz, kaval, davul zurna, gibi müzik aletleri eşliğinde icra edilir. Söylenen bu ezgilere de topluca “türkü” denir. Bu söyleme şekilleri sesin tınısına göre; ninni, ağıt, destan, deyiş gibi adlarla isimleri anılır.

## Düziçi Yöresi Eski Hava Tahminleri

### Günlük hava tahmini

Yaşlı ve bilgili kişiler; hayvanlara ve bitkilere bakarak havanın ve mevsimin nasıl geçeceğini tahmin edebiliyorlardı. Tarımla uğraşan bilgili bir çiftçi rüzgârın yönünü yağmur yağıp yağmayacağını tahmin edebilir işlerini ona göre ayarlardı.

Hangi rüzgârın yağmur getireceğini, hangi rüzgârın harman savurmaya elverişli olduğunu bilirlerdi. Ay ve güneşin rengine ve çevresinde çember gibi bir şeyin görülmesi de yağmur yağacağını işaretidir.

Mesela:

Solucanların toprağı yukarı itelemeleri. Sineklerin kapalı alanlara dolması veya insanı ısırması, eşeğin

sık sık kulağını sallaması, karıncaların yuvalarına çekilmesi, tavukların bitlenmesi, kurbağaların koro halinde bağırması yağmur geleceğinin habercisidir.

Yağmur yağacağı zaman insanlar sinirli olur, siyatiklerinin ağrısı artar. Açık kaplarda tuzlar erir.

### Kışın nasıl geçeceğinin tahmini

Sonbahar rüzgârlarının ağaçların tepedeki yaprakları dökmesi, ayva meyveyi çok vermesi kermes meşesi pelitlerinin uça ve çok pelit olması, yazın sıcak günlerde öğle üzeri koyunların birbirlerine çok yaklaşımları. Kış uykusuna yatan porsuk, ayı gibi hayvanların inine erken çekilmesi. Yaz mevsiminin çok sıcak ve kurak geçmesi kışın şiddetli geçeceğinin habercisidir.

## Kitaplık

Benim çocukluğumda yani 1965 lerde babam evimizin ağaç direğine iki raflı bir kitaplık yapmıştı orası evimizin özel adresiydi kimliklerimiz paramızı oraya koyardık.

.....

Kitaplığımızda

Karacaoğlan Köroğlu Hz. Ali Cenk kitapları olurdu.

Ben bu kitap aşkını bir sevdaya dönüştürdüm.

Şimdi 3000 kitaba sahibim. Okumak isteyen buyursun

## Türk Dili

4 Mayıs 1278 de, Karamanoğlu Mehmet Bey tarafından Türkçe, devletin resmi dili olarak kabul ve ilan edildi.

742. Yılı kutlu olsun.

4 Mayıs 1278 Karaman oğlu Mehmet Bey, “Bugünden sonra hiç kimse sarayda, divanda, meclislerde ve seyranda Türk dilinden başka bir dil kullanmaya” diyerek Türkçeyi, devletin resmi dili olarak ilan etti.

Cumhuriyetin ilanından sonra yapılan çalışmalar ve Türk Dil Kurumu’nun da kurulmasıyla Türkçe, dünya dilleri arasındaki saygın yerini de almış oldu. Türkçeyi devletin resmi dili olarak kabul eden karaman oğlu Mehmet beye selam olsun!

Dili bu topraklardan silmek isteyenler tarihin çöp tenekesinde iken dil ve dilin sahibi Türkler dimdik ayakta. Dil bir milletin kimliğidir, kimliğinize sahip çıkın.



## Kızık Köyü

*Dinle mezarından köyün halini,  
Asvaltsız yol-sokak kalmadı emmi.  
Beton yaptı torun ahşap evini,  
Ardıç kiriş-direk kalmadı emmi.*

*Yandı ocaklarda dirgenle yaba,  
Köşelerden kalktı teneke soba,  
Herkesin altında son model araba,  
At-merkepten binek kalmadı emmi.*

*Müslümanlık kaldı sadece lafta,  
Camiide üç-bes ihtiyar safta,  
Kur 'an açılmıyor, bekliyor rafta,  
Hadise hiç gerek kalmadı emmi.*

*Yağ-peynir marketten, ekmek fırından,  
Emekliyiz, endişe yok yarından,  
Erkekler korkuyor kadınlarından,  
Mutfakta un- elek kalmadı emmi.*

*Traktörler eker, aletler söker,  
Pekmezin yerini aldı çay-şeker,  
Afgan, Suriyeli kaldı ter döker,  
Saban tutan bilek kalmadı emmi.*

*Köyler şehir oldu, şehir köy oldu,  
Çobanlar, çıraklar şimdi bey oldu,  
Eski görenekler bilmem ney oldu,  
Sizler gibi örnek kalmadı emmi.*

*Tohum melez oldu, oynandı geni,  
Sebzeler, meyveler diyor albeni,  
Şişirdi göbeği, ağarttı teni,  
Hormonsuz bir yemek kalmadı emmi.*

*Kimimiz tansiyon, kimimiz şeker,  
Yürümek yok artık, herkeste teker,  
Kız-oğlan otuz beş yaşında bekar,  
Eski düğün dernek kalmadı emmi.*

*Seherde horozdan başkası kalkmaz,  
Eski anneler yok ocağı yakmaz,  
Sabah ondan önce kahvaltı yapmaz,  
Erken çıkan erkek kalmadı emmi.*

*Hasılı eski köy yeniye döndü,  
O eski evlerin ışığı söndü,  
Göçelim, şehirler çok rahat dendi,  
Kadir kıymet, emek kalmadı emmi.*

# YAZ'A DOĞRU

Kesme ve Andız ağaçlarının altına sığındığımız soğuk ve yağışlı günler yavaş yavaş gerilerde kalmıştı. Kuz yerlerde hala kar yığınları vardı. Yamaçlardan aşağıya akıyormuş gibi görünürdü bu karlar. Karsambaç yapmak için bu karların temiz topraksız yerlerinden alınır.

Görmediğimiz Cemreler sırasıyla havaya, suya ve toprağa düşerdi. Cemreler Kıştan çıkışın habercileri idi. Bazen Mart dokuzunda, dokuz karış kar yağarmış. Bazen de April (Nisan) yedisinden sakınmak gerekiyormuş.. Babam :”Sakin April in kışından, camızı (Manda) ayırır eşinden” derdi. Karların erimesi ve yağmurlarla oluşan kaynak suları yamaçlardan akarken dereler çağıldardı. Doğa sanki açık bir gümüşü bir renk alırdı. Eğreti, Demirçik, Tespi, Cilbirti vb ağaçlarda purçlar domurmaya başlardı. Baharın bu ilk aylarında, Pıtık, Andız, Çam ve Gamalak ağaçları da canlanmaya başlardı. Güney yerlerdeki çalılıarın altında otlar yavaş yavaş canlandırdı. Oğlaklar ve kuzula için kuzuluk denilen küçük ağullar anarılırdı. Kuşların sesi, derelerin çağılması, rüzgârın sesi bir uyum içinde Bahar ın gelişini haber verirdi. Navruz Çiçekleri de bu mevsimde çiçek açarlardı.

Sıcaklar yavaş yavaş artarken dağlar, yamaçlar, dereler yeşillenmeye başlardı. Her türlü ot, çiçek topraktan fıskırırcasına yeryüzüne koşar ve etrafı bir renk cümbüşü kaplardı. Gelincikler, Papatyalar, Mantıvarlar, Ayı gülleri ve adını bilmediğimiz çeşit çeşit ot ve çiçekler. Eşek arıları, sinekler, çekkeler, sinekler ve daha nice böceğin sesi birbirine karışır ve o doğanın eşsiz sesini oluştururdu.

Her ağacın yaprağı farklı bir yeşil renkte olduğu için, güneş ışığı altında her biri yeşilin farklı bir tonunu yansıtarak doğanın rengine renk katarlardı.

Bizler, bildiğimiz, tanıdığımız yenilebilen otların peşinden koşardık. Tekesakalı, Gacek, Çiğdem, Dedengil, gibi otları aradık. Ekşimen tuz ile yenirdi. Gıngılık denilen yaprakları sert ve dikenli, kırmızı meyveli ormanaltı meyvesi fazla bulunmazdı. Boynu bükük zarif menekşeleri dikenli çalılıarın altından özenle koparırdık. Menekşe nin asil mor rengi iğne oyasına renk ve şekil olarak yansır ve Toros Dağlarının eteklerinde yaşayan Türkmen kızlarının başını süsler.

Akçadağ a Çirişe ve Kengere gidilirse dönüşde Sümbül ve oğlakların otukması için Mezde pürü getirilirdi. Yoğuttan tereyağ çıkarılır. Tarhana için katık biriktirirdi. Çam ve Gamalak ağaçlarından Gusgok ve Güvercin sesleri gelirdi. Kırmızı başlı İbik kuşu bir görünür bir öter ve sonra da yeşillikler arasında kaybolurdu.

Sıcak ve yumuşak toprağa Dometes tohumları üfürülür. Zibiller kağnılarla tarlalara götürülürdü. Sonra uzak tarla ve bahçelere mısır, fasulye ve Patates ekilmeye gidilirdi. Dometes çetileri bahçelere dikilirdi. Gökyüzü gözlenir ve hava durumu bu geleneksel yöntemle tahmin edilirdi. Saat yoktu Güneş in gökyüzündeki görünüşüne göre zaman belirlenirdi. Horozlar günün belli zamanlarını her zaman haber verirdi. Gökyüzü bu mevsimde hep aydınlık ve masmavi görünürdü. Kat kat beyaz bulutlar bazen yağmur getirir, bazen de poyraz ile dağılır giderlerdi. Bulutların gölgesi bazen kırdı bayırda üstümüze düşerdi. Fakat fazla uzun sürmezdi bu durum. Bulut hareket eder ve Güneş tekrar görünürdü.

Güzün ekin ekilecek tarlalar felhan edilir. Öküzler ekin aralarında otlatılırdı. Tarlaların çevresi çalılıardan yapılmış ağullarla çevriliydi. Bahardan Yaz ' a doğru zaman ilerlerken akşamüstleri yağmurlar yağardı. Sonra Gün batımına doğru poyraz çıkar ve gökyüzü çinke ayaza keserdi. Geceleri bütün yıldızlar sanki bizim damların üzerine düşerdi. Karanlık gecelerde Samanyolu ve yıldız kümeleri hep tepemizde dururlardı sanki. Onlarla konuşu gibiydik, çünkü yanbaşımızdaydılar.

Ertesi gün yıkanmış tabiat tertemiz görünürdü. Etraf toprak ve ot kokardı. Akşamları erken yatılırdı. Bazen misafir veya komşular oturmaya geldiğinde ise geç yatılırdı. Kısaca “köy halkı tavuklarla yatıp, horozlarla kalkardı” Evcil hayvanların bakımı ve ekili tarlardaki ürünlerin elde hasadı buralardaki yaşamı yönlendirirdi.

Rüzgar ekin tarlalarını dalgalandırırken başaklar tane tutar ve ağırlaşırlandı. Sineklerin ve kağnıların sesi geçmişin bilinmeyen zamanlarından gelirdi sanki.

Günler iyice uzamıştı artık. Sıcaklar bastırırken sığırları bügelek tutar kaçacak yer ararlardı. Ekinler yeşilden sarıya doğru renk değiştirirken Çavdar başakları ateşde ütölmeye başlanırdı. Ekin biçimi ile uzun bir yaz başlardı.

# KARACAOĞLAN'DAN ŞİİRLER

## MİSAFİR

Nebilerden miras ümmetlerine  
Ahvali hatırını sorup misafirin  
Uğramak istersen himmetlerine  
Hizmet et gözüne gir misafirin

İnsan kaderince çalışır elden  
Konuk memnun olmaz şekerden  
Kalbi nazik olur kırılır telden  
Gönlüne girmesi zor misafirin

Misafirden evvel atna bakın  
Saklama arpayı kar etmen sakın  
Maazallah uğrarsın hışmına hakkın  
Eyleme kalbini dar misafirin

Der Karacaoğlan odanı döşe  
Geçirme ömrünü dünyada boşa  
İstersen cennetten bir güzel köşe  
Değneğini eline ver misafirin

## YALAN DÜNYA

Boşa gururlanma hey yalan dünya  
Bir gün olur senin sonun gelmez mi?  
Bizden evvel gelen insanlar nerde  
Ölen ölmüş kalan sağlar ölmez mi?

Yalan dünyanın ötesi yalan  
Var mıdır dünyanın sonuna kalan  
Dünya varlığının hamalı olan  
Mal mülk sahibi ağalar ölmez mi?

Yaşını sorsam kimse bilmez yaşından  
Yaklaşmaz boranından kışından  
Duman eksik olmaz bir gün başından  
Başından yol aşan dağlar ölmez mi?

Bunca padişahlar sultanlar nerde  
Hepsi toprakta yatıyor yerde  
Gün olur düşersin onulmaz derde  
Azraili başucuna salmaz mı?

Bir gün yok olusun ben varım deme  
Sakın hakkın emrini geride koma  
Dünyanın malına malım var deme  
Sen gidersen malın burada kalmaz mı?

Yeter artık Karacaoğlan söyleme  
Sen kendin düşün eli neyleme  
El eleştirip gıybet eyleme  
Emri ilahi bir gün sana gelmez mi?

# Mahalle

Bizim mahalle.....

Mahallemiz diyerek sahiplendiğimiz, içinde yaşadığımız, birbirimizi tanıdığımız ve acı tatlı günlerde ortak olduğumuz “bizim mahalle” vardı. Kentleşmeyi mi yanlış uyguladı bu toplum; Batılılaşma denilen hastalığa kırk derece ateşle mi yakalandı, yoksa her türlü araçla dayatılan karma ve bozuk kültürü kendi öz kültürüne mi tercih etti, bilmem; ama maalesef aileden sonra toplumun en önemli temel taşı olan mahalleyi göz göre göre; kaybettik. Ne mahalleli, kaldı ne mahallenin namusu, ne mahalle büyüğü ne de mahalle delisi...

Mahallelimizi tanırdık.....

Herkes herkesi tanırdı mahallede; ninesinden toruna, torununun torunundan dayısına, amcasına kadar yedi sülalesini tanır, sayar, hangi işi yaptığını, tahsilini, nerede yaşadığını, kiminle evli olduğunu, huyunu suyunu, içkisini, kumarını bilirdi. Varsa hatalı, işlenen bir ayıp ‘kol kırılır yen içinde kalır’ dendiği gibi mahallenin sınırlarını taşmazdı kolaylıkla. Dini bayramlarda bayram namazı kılanlar içinde mahalleli olmayanlar, cami çıkışında yalnız bırakılmaz, ille birileri koluna girerek “Bayram yemeğinde soframızı şereflendirir misiniz” türü gönül alıcı bir ifadeyle davet edilip evine götürürdü.

Mahallelimizin adamı vardı.....

Mahalleli anlayışı vardı. Şu sokaktan, bu avludan geçen mahalleden biriye “Haa yabancı değilmiş” gözüyle bakılır; ama mahalleli olmayan biri geçerse öyle bir “teh düşülürdü” ki ilk hatasında, ilk yan bakışında mahallenin namusu zedelenir korkusuyla mahallenin kabadayısı, mahallenin ileri gelenlerinden biri makul bir şekilde ikaz eder, uzaklaştırır; eğer hatasında ısrar ederse bir güzel mahalle dayığı yiyebilirdi...

Mahallelimiz akrabadan da öteydi.....

Bu mahalle anlayışı kendiliğinden bir komşuluk doğururdu. Akraba olmasa da akraba kadar, hatta bazıları akrabadan da öte dost, arkadaş ve güvenilir insan olan komşuluğu. Cenaze olur koşarlar; sofralı gelirler, taziye boyunca her türlü yardımı yaparlar. Düğün dernek olur eğlenenin de önündedir, zahmetinin de. Kurban kesilince, diğ hediği kaynatılınca, peynir basılırken, kavurma yapılırken, ekmek edilirken, bulgur kaynatılırken ille hepsinden de konu komşuya dağıtılır, tattırılır onların “Bereketli olsun, Allah kabul etsin” gibi bir duası alınır.

Mahalleyi yitirdik.....

Dededen, babadan itibaren birbirinin iliğine kadar tanıdığı, oynadığı, okuduğu, şakalaştığı, sevdiği, dövüştüğü, hısım-akraba olduğu, acı tatlı günlerinde ortaklaştığı, güreştiği, sayısız maddi manevi derdi veya mutluluğu paylaştığı; birlikte kar küredığı, mahalleyi savunduğu, mahallelisine yardım ettiği insanların komşuluğu nere, daha dün birbirini görüp yan yana veya alt alta oturunca ‘komşu gibi olma’ nere? Dedik ya mahalleyi yitirdik diye. Mahalle ili birlikte nice değerimizi, kültürümüzü hatta insani duygularımızı bile yitirmişiz de henüz haberimiz yok...”

*Düşmek de Var*

*Düşünmeden atlarız da,  
Ateşlerde pişmek de var.  
En kötüsü olacağın,  
El diline düşmek de var.*

*Güller gibi kokuyorken,  
Gözler dönmüş bakıyorken,  
Yatağında akıyorken,  
Kabarıp da taşmak da var.*

*Boğazına durur yeme,  
Gitmeyelim sonra güme,  
Tam adresi buldum deme,  
Düz ovada şaşmak da var.*

*Bey sanırsın ben bir garip,  
Affetmezler senle görüp,  
Kim vurduya geliverip,  
Tenha yerde şişmek de var.*

*Verelim şu aşka mola,  
Girmeyelim çıkmaz yola,  
Sıkışmaya bir gör hele,  
Dik yokuşta koşmak da var.*

*Ne çekersen dillerinle,  
Baş başasın bellerinle,  
DURANOĞLU ellerinle,  
Mezarını eşmek de var.*

*Kalır Mola*

*Ela gözlü nazlı güzel,  
El eylesem gelir mola?  
Söyle şirin sözlü güzel;  
Seni saran ölüir mola?*

*Bileninden yol bellerim,  
Nasır tutar şu ellerim,  
Kurducağım hayallerim,  
Bir gün gerçek olur mola?*

*Kurban sana kuru canım,  
Meydan meydan yarışanım,  
Rakibiyle vuruşanım,  
Bu halimi bilir mola?*

*Antep,Maraş eli ile,  
Gelen yeni yılı ile,  
Sabah seher yeli ile,  
Selam salsam alır mola?*

*DURANOĞLU çok özellik,  
Kaçma benden fellik fellik,  
Övündüğün o güzellik,  
Daim sende kalır mola?*

*Karacaoğlanca*

*Görüince vuruldum ela gözüne,  
Hasretim dilinden bir çift sözüne,  
Karacaoğlan'ın Kara Kızı'na,  
Oturup destanlar yazasım gelir.*

*Nerede eğlenir,kimlerle gezer?  
Kimi sever kimin bağrını ezer?  
Kimlerin kadrine fermanlar yazar?  
Kuş olup yüceden süzesim gelir.*

*Gönlimün çiçeği seherde açan,  
Dilimin dediği içimden geçen,  
Dağların maralı önümden kaçan,  
Yoluna inciler dizesim gelir.*

*DURANOĞLU durmam,dinlemem rakip,  
Ceyhan Nehri gibi bulanık akıp,  
Aşiret Kızını koluma takıp,  
Maraş, Antep,Urfa gezesim gelir.*

# Çoban Çocuk

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, gel zaman, git zaman, zamanın beherinde, bir yerde devler ülkesi, varmış. Devler ülkesi yerin yedi kat altındaymış. Yeryüzüne kapısı da bir kuyu imiş. Bu kuyudan her gün su çekilir doya doya içilirmiş. Suyu öylesine tatlıymış ki, dillere destan olmuş, uğramayanlar uğramış, yolcular yollarını buradan geçirmişler. Kervanlar başlarına konarmış. Kurtlar, kuşlar, uçanlar, kaçanlar gelir su içermiş.

Oralara sürülerini otlatan bir çoban çocuk varmış. Her gün sürüsünü otlattıktan sonra kuyu-ya getirir bakraçla çektiği sularla koyunlarını sularmış. Kuyudan kovayla su çekenler kuyuya bakmazlarmış su çekenlere de sıkı sıkıya tembih ederlermiş. Çoban çocuğa da tembih üstüne tembih etmişler. Ettiler ama çocuk, merakından bakmadan duramıyormuş.. Şimdiye kadar bu tembihe uymuş ama kendine hâkim olmuyormuş. Derlerdi ki, kuyuya bakan, kuyunun içinde bekleyen bir dev varmış. Dev kuyuya bakını hemen kaparmış.

Çıban çocuk kuyudan aşağıya bakmadan sularını çekmiş. Koyunlarını sulamış. Merakından duramamış, dayanamamış, tecessüsünden edememiş, kendine hâkim olmamış, uyarıları unutmuş aşağıya kuyuya bakmış. Bakma o bakma olmuş. Kuyuda bekleyen dev çoban çocuğu kapıvermiş. Almış götürmüş devler ülkesine.

Çocuk korkmuşta korkmuş. Yaptığı na pişman olmuş. Ne yapacağını şaşırılmış. Birde bakmış ki kendisi gibi meraklı çocuklar orada. Toplu duruyorlar. Dev işte yerin. Devlerin kralına ökurban edileceksiniz. Her gün birinizi yiyecek. İster aranızda seçin. İsterseniz devler kralı seçsin.

Çocuklar kendi arlarına konuşmuşlar. Tartışmışlar, çaresiz beklemekteydiler. Hiç biri deve kurban olmak istemiyor. Tir tir titiyorlardı. Ağlamak, eli kolu bağlı beklemek nafi. bir şeyler yapmalıyız? Böyle çaresiz bekleyemeyiz dedi, çoban çocuk. Anlaşılan en cesaretlisi oydu. Unutmayın bizler insanız, aklımız var. Devlerden daha akıllıyız. Devler tuzak kurarsa bizde düşünüp tuzak kurmalıyız. Hep bir ağızdan, devlerin ülkesindeyiz. Devlerin esiriyiz. Ne yapa biliriz. Kaderimize razı olmalıyız. Çoban çocuk itiraz etti. Yanlış düşünüyorsunuz. Ümitsizliğe kapılmayın. Vardır bir çaresi. Önce kendimize güvenelim.

Buraya gözleri bağlı getirmişler. Neresi olduğunu bilmiyorlar. Yedi kat yerin altı diye duymuşlar. Her katı kapısı, her kapıda yedi dev varmış. Devlerin kralı da yedi kat yerin altında yaşarmış. Buradan kurtuluş nasıl olacak derken, çoban çocuk aklımızı kullanacağız demiş. Nasıl demişler. Plan yapacağız demiş. Yeter ki banma inanın, bana güvenin. Çocuklar tamam demişler.

Devlerden biri gelmiş. Hanginiz kurban olacaksınız? Karar verdiniz mi? demiş. Çoban çocuk söze başlamış. Bize bir gün süre verin, karar vereceğiz demiş. Dev tamam demiş. Ertesi gün gelince çoban çocuk hariç ötekiler baygın halde yatıyorlarmış. Koca dev ne oldu diye sormuş. Çoban çocuk. Kuyunun suyu zehirliymiş, içmişler hepsi ölmüşler. Eğer bura kalırsa zehri yayılır bütün devleri öldürür. Ne yapalım o zaman demiş. Bunları hemen kuyunun dışına dünyaya atın. Size zarar vermeden hemen yapın. demiş. Çocukları alıp kuyunun dışına, toprağa atmışlar. Çocuklar uyanıp kurtulmuş.

Çoban çocuk durur mu çare aramaya başlamış. Devlerin kralına beni yeme, sana asker olayım demiş. Kral devde bunu kabul etmiş. Çocuk devlerin zayıf yanlarını iyice öğrenmiş. Zamanı gelince harekete geçmiş.

Devlerin uyuduğunda hemen uyanmadığını görmüş. Devlerin kralı uykudayken yanındaki uyku otunu koklatarak uyutmuş.. Devler kralın uyanmadığını görünce çoban çocuk çaresi var mıdır, bilir misin demişler. Çoban da yeryüzünde bunu ilacı olan bir bitki var. Adı hayat otu. İnsanlar uykudan uyamayınca bu bitkinin çayını içerler uyanırlar. Nasıl yapalım demişler. Beni yeryüzüne çıkarın bu hayat otunu alıp size getireyim.

Çoban çocuğu kuyudan dışarı atmışlar. Çoban çocuk devleri kandırmış. Kuyuya bakıp el sallamış. “Bizde akıl oldukça siz daha çok uyursunuz” demiş.

# Zemherim

*Yanmış kar kristalleri gözlerin  
Sözlerin közlenir yüreğimin od'unda  
İsli bir gaz lambasında  
Titrek bir alevdir varlığın.  
Başımda yüksek dağın karı  
Üstünden yol açıp gidenimsin  
Nergisler açarken zemherinde  
Yüreğinle yüreğimi titretirsin  
Avuçların sıcak, ıslak kirpiklerinle  
Gamzelerinde söylenir türküler  
Mavimsi topraklarda demlenir çayımız  
Kılıçlı bir peygamber çiçeği yarınımız  
Havası baharları müjdeleyen  
Zemherinde büyüttük sevdamız  
Varsın büyüsün vatanımızda  
Üstünde kabeden bir örtü  
İslansın rahmetle toprağımızda  
Kokusu ve sacı sevgiliden yavrularla  
Sen varsın yanımda  
İyi ki sen zemherim*

## TAVŞAN ile KAPLUMBAĞA

*Bir gün doğanın kendi âleminde Tavşan ormanda dolaşırken Kaplumbağa ya rastlar. Derken bunlar kendi aralarında derin bir sohbe dalarlar. gel zaman git zaman bu sohbet dönüp dolaşp yarışma fobisine dönüşür. Kaplumbağa tavşana döner gel seninle yarışalım mı der. tavşan bu duruma çok şaşar. Sen dalgamı geçiyorsun, sen ne demek istiyorsun, neyine güveniyorsun? Der. Kaplumboga çok ciddiym der.*

*Tabi kaplumbağa da özgüven tam. Kendi kendine hani der yarışı kazanamasam da en azından kendimi sınar onurumu kurtarırım diye düşünür. ve tavşanla şiddetli bir yarışa girişirler.tabi Kaplumbağanın Tavşan karşısında hiç bir şansının olmadığını bile bile daha yol almadan tıs tıs tıslamaya başla., tavşan çoktan yol almıştır.*

*Tam bu arada önlerine Kirpi çıkar. Hayırdır Kaplumbağa kardeş yolculuk nereye? Diye sorar. O da kirpiyi, aklımca tavşanla yarışa girip şansımı bir deneyim diye cevap verir. Tabi bu duruma kirpi çok şaşırır. Kıs kıs güllere dalga geçercesine, sende kendini nimetten mi sayıyorsun diye söylenir. Yarışma kim sen kimsin diye de onu itham eder. Bıyğunun altından güllere, hani ben olsam neyse demekten kendini alamaz kirpi.*

*Tabi bu durum karşısında mahcubiyetini gizleyemez kaplumbağa. bu arada tavşan çoktan dağları aşmıştır bile. Sonra tekrar geriden geriye döner. Kablumbağın yanına gelir. ya gördün mü kaplumbağa kardeş der. Ne oldu su'mu kaydattın diyerek dalgasını da geçer ve ona bir daha da haddini bileceksin deyip, oradan ayrılır. Herkes kendi yoluna gider...*

*Doğru yolu yürüsin canlar,kendi bildiği yolda...*

*Başarıya giden yolu, katetsinler herhalde...*

## ÜRKEK ve KÜKREK (ASLAN VE CEYLAN)...!

*Bir gün Kükrek ve Ürkek bakıcılığı eşliğinde ormanda yolculuk etmeye karar verirler.*

*biri bakıcının sağında biri solunda kardeş kardeş koyu bir sohbe dalarak yolda yürürümeye devam ederler, yolda Ürkek korkarak da olsa Kükreğe sorar, Kükrek kardeş der, siz niçin kükreksiniz,Kükrek de cevap verir tabiki kükrek olacağım, çünkü ben ormanların Kraliyim der, bu sefer de Kükrek ururmu ürkeğe sorar peki der siz neden ürkeksiniz diye,ürkekde ne yapayım Allah da beni böyle yaratmış, sonra yolculuğa devam ederler .*

*Birden karşlarına Çakal çıkar bunu gören bakıcı çakala işaret ederek peşimize takıl der,oda arka kenardan kenardan ormanda yürürler,yolculuk devam ederken,her nedense ilerleyen zamanda aç olan çakal aklından geçen sinsi planını devreye koymaya karar verir ve bakıcıya rağmen birden ürkeğe saldırır,bunu gören Kükrek dururmu çakalı parçalamak üzere onun üzerine atlar ona gereke cevabı verir ve onu perişan eder,neyseki bakıcı devreye girerek ortamı yatıştırır, ve ürkeği çakaldan kurtarırlar.*

*Yolun sonuna doğru yaklaştıklarında aslan bir ara kükrekler durur. Aslan kükrekçe ceylan titrer. Çakalda duraksar. Nihayet yolun sonuna geldiklerinde, sohbet muhabbet derken ceylan yine durmaz, tabi çakalda arkadan takip eder. Hemen yine aslana dönerek aslan sen niye bu kadar cesursun kükreklerin diyerek soruyu yapıştırırverir. Aslan önce çakala bakar, sonrada ceylana dönerek, ceylan kardeşi ben cesur olmasaydım da meydan çakallara mı kalsaydı. Diyerekten hafif bir tebessümle ceylana cevap verir. Böylece yolculukta sona erer ve herkes kendi yoluna döner ve barınağına çekilir. Tabi çakal da bakakalır.*

*Her şey normale dönünce bakıcı olaya el koyar ve kendi kontrolünde herkesi kendi yoluna gitmek üzere doğaya salar, senaryonun sonunda bu şekilde ormanda devam eden yolculuk son bulur. Herkes kendi yoluna gider.*





## Bulutlarda Sen

*Eski zamanlardan bir damla düştü gözlerime*

*Bilmem nedeni sen miydin?*

*Bir yokuşta bir akasya gölgesinde*

*Dinlenmek kadar sade idi yaşam*

*Şimdi parmaklarımın ucunda onca anılar*

*Ne söylesem bilemeyecek kadar cahilim*

*Silinir diye korkuyorum tüm anılarım*

*Çoğu zaman sözcükleri unutuyorum*

*Şarkılarda kalıyor incelikler*

*Kabullenemiyorum*

*Daha sade yazmak istiyorum*

*Ama beceremiyorum*

*Aşk aşk demek yetmiyor artık*

*İnan ki ifade edemiyorum*

*Bal bal demekle ballanmıyor ki dudak*

*Seni, doğayı, insanoğlunu*

*Ve yeryüzünde hayatı çok seviyorum*

*Uzayda yaşam ne gün bulunacak*

*Heyecanla o günü bekliyorum*

*Uzaya bakıyorum uzayda sen*

*Bulutlarda sen*

*Aşktan korkmuyorum*

*Seni bulut umut seviyorum...*

## Kaplumbağanın Yaşı

Kaplumbağa niye bu kadar uzun yaşıyor diye bütün havanlar merak ediyorlarmış. Aralarında tartışmalarda naïfile. Bir karara varamamışlar. Demişler ki, içimiz de en akıllı tilki kardeş varıp ona soralım. Bize bir akıl versin. Kaplumbağanın uzun yaşamasının sırrını öğrenelim. Hem o çoğu zamanını kaplumbağa ile arkadaşlık ediyor. İyi niyetlimi kötü niyetle mi top gibi oynayıp duruyor. Yuvarladıkça da zıplayıp duruyor. Setri de güzel. Hoş. Her halde uzun ömrün sırrını kaplumbağadan sormuşturlar.

Toplanıp tilkiyi ininde ziyaret etmişler. Hal hatır. Hoş beş. Havadan sudan konuşmuşlar. Tilki kurnaz tabi. Söze başlamış. Hayvan kardeşlerim. Sizde bilirsiniz ki dost köyüne bahanesiz gidilmez. Ne vesileyle hanemi şereflendiriyorsunuz. Bir hizmetiniz mi var? Anlatın da bilelim. Merakta kalmayalım.

Daha önce kavil kurdıkları gibi sözcü seçtikleri tavşan söze başlamış.

Tilki kardeş yüziine söylemeye gerek var mı bilemeyiz. Ormanda içimizde en akıllı olan sensin. Akıl, fikrin, muhakemen, bilgin, görgün, yaşın, çoğumuzdan ileri. Biz bizi bildik bileli de ormandasın. Her müşkülü olan sana gelir. Mişküllüne yol gösterirsin. Bilmediğimizi bilirsin. Her konuda fikir yürütürsün.

Bu girizgâh tilkiyi gururlandırırken, mevzunun ağır geleceğini kestirmesi zor olmamış. Piir dikkat tavşanın merama gelmesini beklemiş. Misafir hayvanlar da sükül kesilmişler.

Şey merak ettikte. Aramızda hayli münakaşa ettikte bir türlü karar veremedik demiş. Tilki de hangi mevzuda deyince. Tavşan. Şey şu kaplumbağa var ya arkadaşın

kaplumbağa. Eee demiş tilki. Tavşan cümlesini zor tamamlamış. Kaplumbağanın yaşını merak ediyoruz. Sen bilirsın dedik. Yanına geldik.

Ben de sizin gibi merak etmedim değilim. Ta atalarından beri gelen duyduğum "ala kaplumbağa"yı bende gördüm. Malum hayvanın yaşını sormak damdan düşer gibi olur. Bir yolunu bulup sormaya çalıştım. Tilki başlatmış anlatmaya.

Bir gün Kaplumbağa ile karşılaşmış. Zaten fırsat atıyormuş. Hoş beş etmişler. Eski günlerden, devirlerden bahsetmişler. Sohbet uzayınca dayanamayıp yaşını sormuş. O da ona yaşını sormuş. Tikli de yaşını söylemekten çekinmiş. Onun yanında bebek yaşında kalacaktım biliyorum. Demiş

Sonunda Kaplumbağa akıllılık edip:

"Söyle bakalım tilki kardeş ,Nuh'un Tufanında kaç yaşındaydın?" deyivermiş..

Tilki de:

"Altı yaşında küçücük bir çocuktum" demiş.

Bunu duyan Kaplumbağa, hüingür hüingür ağlamaya başlamış.

Tilki, züllfiyare dokunduğunu anlamış. Neden ağladığını sormuş:

"O zamanlar, senin yaşında bir yavrum vardı. Küçükken öldü de, hatırladım ağlıyorum" demiş.

Tilki gülümsemiş.

"Seni gidi seni!" demiş; "Hele boynunun kırışıklığından, çok yaşlı olduğunu tahmin etmişim zaten " demiş.

## Kel Karga

Şu bizim kel karga. Besle kargayı oysun gözünü dediğimiz karga giller den. Siyah tiylü, iri bacaklı, azgın bakışlı, ürkek huylu avaz sesli.

Köy yerinde dar ikindi vakti. Ortalık sesiz. Birden kargalar peydahlanır. Bağırtilar, çağırtilar. Çocuklar karga alayı geçiyor derler. Başlarını yukarı kaldırıp sere dalarlar.

Kargalar gelir kızlar pınarı konarlar. Kızlar pınarı diye huderellez günlerinde kızlar bu pınarın etrafında toplanır dernek kurarlarmış. Akşam eve bakraçlar la su götürürlermiş.

Kargalar tedirgin ve de ürkek değiller. Zurba halindeler. Çocuklar taş atsa hemen havalanırlar. Çeşmeye konmaktan maksatta sulanmalarınımış. Üstelik kondukları yerde gak gak sesleri köyün her yerinden duyuluyormuş. Konakladıkları yerlere hacet bırakmışlar. Ortalık hem kokar, hem de pislenir olmuş. Sulandıktan sonra uçup gitmişler.

Gecenin karanlığını severler ya şu sözüm onalar. Karga bokunun kokusuna gelmişler. İyice düştüğü yerleri burunlarıyla kazmışlar. Tarla sürer gibi sürmüşler. Karga şeyleri de toprağa, toprağın derinliklerine karışmış. Sonra da sulanıp kaçmışlar. Köyün içinden köpekler havlayıp pınara akın ettikleri sırada.

Kazılan, âdete sürülen yerde kargaların yuttuğu ve atık bıraktığı yerde bir tohum toprakta çatlayadurmuş. Gün gelmiş filizlenip yeryüzüne çıkmışlar. Yavaş yavaş bitymişler. Kimseler de koparmamış. Sulanan hayvanlarda yememiş.

Gün dönmüş, devran dönmüş pınar başında koca koca incir ağaçları olmuş. Derken karıncalar sardı ağacı. Sonra sinekler, sonra börtü böcekler. En sonra da kuşlar. Filizlerini yediler, meyvelerini yediler. Kargalar uğrar oldular. İncirleri bol bol yediler. Hayvanlar uğrayıp çatı sıcakta gölgelenmişler. İnsanlar uğramış, el yüz yıkamış, uzanmış, dinlenmişler.

Pınarbaşı şenlenmiş kalmış. Bu halden bütün hayvanların payı varmış. Varmuşta, bilememişler, bilmeden yapmışlar yapacaklarını.

Bir insan çıkmış aniden. İncirleri ben yemeliyim demiş. Etrafı çevirmiş. Eline çakaralmaz almış. Gelene güm güm sıkır olmuş. Kurt kuşta, börtü böcekte uğramaz olmuş.

Derken ağacı sinekler sarmış. Dallar kurumuş, meyve vermez olmuş. Baş edememiş hırsından incir ağaçlarını kesmiş. Derler ki, o gündün sonra pınar da küsmüş, suyu akmaz.



## Adam Vardır

Adam vardır adam gibi  
Yiğidine canım Kurban  
Adam vardır madam gibi  
Yiğidine canım Kurban

Adam vardır arı bilir  
Adam vardır narı bilir  
Adam vardır yarı bilir  
Yiğidine canım Kurban

Adam vardır eli bilir  
Adam vardır beli bilir  
Adam vardır dili bilir  
Yiğidine canım Kurban

Adam vardır Elham bilir  
Adam vardır kelam bilir  
Adam vardır selam bilir  
Yiğidine canım Kurban

Adam vardır yılan bilir  
Adam vardır yalan bilir  
Adam vardır plan bilir  
Yiğidine canım Kurban

Adam vardır cini bilir  
Adam vardır kini bilir  
Adam vardır dini bilir  
Yiğidine canım Kurban

Adam vardır gelen bilir  
Adam vardır ölen bilir  
Adam vardır bölen bilir  
Yiğidine canım Kurban

Adam vardır eri bilir  
Adam vardır seri bilir  
Adam vardır yeri bilir  
Yiğidine canım Kurban

Adam vardır dara bilir  
Adam vardır yara bilir  
Adam vardır para bilir  
Yiğidine canım Kurban

Adam vardır ünü bilir  
Adam vardır dünü bilir  
Adam vardır yönü bilir  
Yiğidine canım Kurban

Adam vardır alı bilir  
Adam vardır balı bilir  
Adam vardır yalı bilir  
Yiğidine canım Kurban

Adam vardır üre bilir  
Adam vardır yöre bilir  
Adam vardır töre bilir  
Yiğidine canım Kurban

Adam var tasayı bilir  
Adam var yasayı bilir  
Adam var kasayı bilir  
Yiğidine canım Kurban

Adam vardır toyu bilir  
Adam vardır boyu bilir  
Adam vardır soyu bilir  
Yiğidine canım Kurban

Adam vardır yoldaş bilir  
Adam vardır sırdaş bilir  
Adam vardır gardaş bilir  
Yiğidine canım kurban

Adam vardır az konuşur  
Adam vardır öz konuşur  
Cengiz gibi söz konuşur  
Yiğidine canım Kurban



## Anlatsın

İlgıt ılgıt esen seher yelleri  
Seni bana beni sana anlatsın  
Türkmen obaları Avşar elleri  
Seni bana beni sana anlatsın

Yârim sen gideli çoğaldı aklar  
Gönül bu gamını içinde saklar  
Hazanda savrulan kuru yapraklar  
Seni bana beni sana anlatsın

Kadirli'den Andırın'a geçenler  
Soğuk pınarlardan sular içenler  
Bizim yaylalara konup göçenler  
Seni bana beni sana anlatsın

Hiç bitmiyor işven ile nazların  
Karanlıkta aya benzer yüzlerin  
Hilalce kaşların kömür gözlerin  
Seni bana beni sana anlatsın

Kerem gibi elden ele düşenler  
Asırlar geçsede dile düşenler  
Dağları delenler çöle düşenler  
Seni bana beni sana anlatsın

Cengiz'in elinde Nergiz ıtrılar  
Yiğit olan sevdiğini hatırlar  
Kalemler kağıtlar bunca satırlar  
Seni bana beni sana anlatsın

## HARUN REŞİT

Dedem anlatırdı.

Harun reşit çok sevdiği hikmet sohbetlerinin birinde, bir derviş “Allah dilerse biri bin yapar, bini bir yapar” diyen dervişi hayretle karşılaşmış. Dervişte Harun Reşidi, soğuk ama durgun, bereketli ama sükûnetli sularına Dicle nin kıyısına davet etmiş.

Dicle nin kıyısına geldiklerinde Harun Reşit merakla bekliyormuş. Derviş ne yapacak, neler söyleyecek. Derviş Harun reşide sormuş.

Ne görüyorsun

Dicle nehri

Kaç tane

Bir tane

Peki tek olan Diclecin suyunda kaç damla var

Sayısız demiş Harun Reşit

Derviş der.

Binlerce damla bir su ediyor.

Bilirsin ki her insan bir gönül. Senin hükmün altında su damlaları misali nice gönüller var. onlar bir olup senin tek olan gönlüne girerlerse bir olmaz mı? Bütün gönüller bir olsun.

İşte böyle. Allah dilerse biri bin, bini bir eder.

Harun Reşit dervişe karşı mahcup. “Haklısın der. Öyle olmalıym ki gönüller gönlüme girmeli. Bin, bir olmalı. Bir bin olmalı”

## YORGUN AT

Adamın biri bir gün bir ata rast gelir. Çayırdaki yorgun, kocamış, ıskartaya çıkış atı görünce gözüne küheylan gibi gelir. Derler ya, beleş ucuzdan iyidir. Beleş mal kıymete biner. Beleşin sevinci mum yakmak gibidir. Karanlıktansa mum ışığı iyi evladır. Ona nispet, adam sevinmişte sevinmiş.

Olsun kötürüm olsun bir atım oldu ya demiş. Demiş, kendi de inanmış. Uları bile yokmuş atın yelesinden tutup eve götürmeye kalkışmış. Binesi gelmemiş. Binersem küheylan koşar gider, görenler kıskanır nazara gelirim. En iyisi yaya süreyim demiş. Yol alırken at yalpalayarak yürüyormuş. Olsun demiş. Hiç yoktansa bir kötürüm at daha iyidir.

Eve gelmiş. Hanımına bağırılmış. Bağırma değil sanki sevinç çılgınlığıymış. Hanımı alışıktan seste bir tuhaflık sezmiş. Hayırdır demeden edememiş. Ata görünce şaşırılmış kalmış. At ama demiş ötesini diyememiş. Doğrusu ne diyeceğini bilememiş. At olmasına at ama. Olsun demiş. Tövbe tövbe demiş. At olurda kötüsü olur mu demiş. Hep demiş.

Koca hanıma işte atımız. Bizim atımız. Demiş. Kadında pek memnun olmuş.

Kadında adamda memnun ama içlerine bir korku da düşmemiş değil. Ya sahibi varsa, ya gelir elimizden alırsa. İkisinin aklını kurcalamış. İkisi de atı küheylan görüp kötürümlüğüne toz kondurmak istemediklerinden düşüncelerini birbirlerine açmamışlar. İkisi de yağız at fikrine varmışlar.

Hanım ata biner babam gile giderim demiş.

Adam ata biner düğünlere gider koştururum demiş.

İkisi de daha neler demiş. Demişler demesine amma at kötürüm ayakta zor duruyormuş. Hanımın hayalleşmesini, heveslenmesini hayra alamet görmemiş. Ve demiş

Kötürüm ata binilir mi?

Hanım alta kalır mı kocasına demiş.

Kötürüm at koşturulur mu?

İkisi de gerçeği görmüşler. Adam atı götürüp çayıra salmış.

## Bu Topraklarda

*Elleri nasırlı, iri yapılı  
Ne adamlar gördük bu topraklarda  
Kırarak taşları kıylı-kıpılı  
Ne duvarlar ördük bu topraklarda*

*Yiğit yâd-edilir kendi yâd-ıyla  
Kimi lâkabıyla kimi adıyla  
Oturup beraber ağız tadıyla  
Ne sofralar serdik bu topraklarda*

*Kimi garip, yoksul, kimi varlıklı  
Kimisi çarıklı, kimi sarıklı  
Gödelek karınlı, burma bıyıklı  
Ne yiğitler verdik topraklarda*

*Parmaklar ellikli, orak yürekli  
Tarlada kök söker güçlü bilekli  
Kızlar deste çeker saçlar belikli  
Ne mahsüller derdik bu topraklarda*

*Dilinde türküsü, içinde ağıt  
Söylenir ezberden yakılan nağıt  
Hasta olsa nâçar, yoktur vesait  
Ne risklere girdik bu topraklarda*

*Çalışır, didinir hâkim hırsına  
Meteliğe kurşun sıkar her sene  
İşler sarpa sarar döner tersine  
Ne sınırlar gerdik bu topraklarda*

*AZÂBİ, şükürle geçer zor günler  
Bismillahsız yenmez konan öğünler  
Davulsuz, zurnasız olmaz düğünler  
Ne murâda erdik bu topraklarda*



## PEK MUHTEREM KENDİM

(Kendime kerelerce kendin ol dercesine yazmış, kendimle hasbihal etmişimdir.)

1

Durmadan yazıyorsun niye? Adandığını söylüyorsun. O sayılı nefeslerinden sayısızca tüketirken neye, adandığını sanıyorsun.

Herkesin taşa çizilmiş hayatına iz mi bırakacaksın. Amansız rüzgârların koparamadığı kırıntıları vehimli nefesinle mi?

Sahi bir dünya vardı senin. Durmadan insanları çağırıyordun ona da sordum. O dünyanı bana mı getireceksin, beni dünyana mı götüreceksin. Bağışla beni.

2

Bu sefer de bir adamı özlüyorum diyorsun. Ve sisli düşüncelerime berraklık getirecek, güneş gibi doğarak o tutsak vadinin fecri olacak öyle mi?

Umutlanıyorum sana. “Kara bulutlar ona yaklaştıkça kirliliklerinden arınıyorlar, demekle demek; kurtarıncınla haşır neşir oluyorsun. Kuşların kanat çırpışlarındaki berraklık onun ışıklarına mı işaret yani?

Prangalar yurdu yeni bir hayatın ilk adımları artık. Görünen köyün kılavuzu, boşuna arama bulunur elbet.

Derler ki, özlemin hikâyesi uzun. Bu mekânda koşuyorlarsa insanlar, onun sırrından bir parça nasip edin de, şu uzunca yolculuğun hikmetini bir iki kelamla insanlara fısıldayiver.

Güçlük çektiğim mektubuna güçlük çekerek yolladığım cevabı mazur gördünüz. Esirgerseniz duanız bana yeter.

3

Saz bir sihir. Anadolu insanı sazı ve sözü hala aşamadı. Duygu istismarcıları sazı ve sözü avucunda tutuyorlar. Bu ucuzculuk pahalıya mal olacak.

Türkülerin kaynağı nereden geliyor? Bu nefsin kendini bir çeşit masum göstermesi değil mi? Radyoda kuran ve türkü yan yana. Hangisini tercih edeceğiz. İçimizi burkan ve titreten hangisi?

Baştanbaşa muzdarip insanlık. Türküler içimizdeki hangi boşlukları dolduracak. Bağışlayın...

4

Kadından konuşuyor ve hoşlanıyoruz. Ya topraktan, toprak meselesinden. Havanda su dövmek mi olacak

işimiz. İnsan ve toprak; tarihimizi özetleyen cümle.

Eksik kalmış şiirleri yorumlamayı çok severim. Hatırlanamayan mısralarda hayatın sırlarını sezerim. Eksik kalmış şiirde yaşanmış ama erişilememiş hayat gibidir. (tır bence) Bakın:

Şu halinle donmuş gibisin.

Ne soran sormuş, ne yanan olmuş.

Ellerin böyle bomboş kalmış.

Bu eksik mısra bana sırlarımı hatırlatıyor, seriyor.

5

İnsanın hayatında içine düştüğü boşluklar vardır. Her şey anlamını yitirir. Kavranacak yeninin sancıları çekilir.

Nedir yaşamak?

İnsan niçin yaşıyor?

Bizi hayata bağlayan ne?

Çevremdekiler ve ben?

Alabildiğine kıyasın peşindedir adam. Sorular üşüşürler. Duygu his anlamsızdır artık. Sezilen yabancılaşma. Benim olanlar uzaklaşırlar benden.

Bu boşlukta ne umut ne kaygı vardır. Deri bir ahın boşluğu. Güzel olanlar gülünç. Çirkin ürpertisiz. İnsanlık feryat ediyormuş bana ne. Dünya nicelerini yutuyor umurumda mı?

Öyle dona kalış ne işe yarayacak. Zaman, ona ne kadar acır insan. İlk defa kendine acıyordu adam. Kendine acıyan adamı tasvir hangi kaleme, hangi kelimelere nasip olacak. Belki o gün zaman sırrı çözülmüş olacak.

Yunus der ki, buradan gelip göçenler bu sırrı çözemediler. Yeltenenler de garip başını sevdaya saldı kaldılar.

6

Adam nefsinin kendine yettiğini bilseydi hep yalnız yaşardı.

Nefis, neden ağır gelir? Bunu soranlar suyun yokuşa sürülmesini hiç düşünmemişler.

İnsan hiç onulmaz anda nefesine dönerse, ya yalan yanlışlara döner veya içine batar bir sızı.

Nefsi onu uçurumlara sürükledi. Bu acının dayanılmaz anında adam kitaplar karıştırdı. Soru soruşturdu. Zayıflıktan açıyor güçlüğü istiyordu. Neyi düşünse içinde bir ses onu alayla yalanlıyordu.

## ÇINKO ÇATILI EVİMİZ

Ne kadar da severdik,  
 Çinko Çatılı Evimizi.  
 Hele yağmur yağdığı zaman;  
 Üstümüzde savrulan rüzgârın ıslığını...  
 Parmak irisi kadar yağın,  
 gıcılı yağmur çingılarından çıkan,  
 çinko seslerini...  
 Yatardık sıra sıra,  
 sobasız tek göz odada.  
 Çekerdik kasıklarımıza kadar bacaklarımızı,  
 Sokardık nefes alacak kadar,  
 pamuklu yorganların altına başlarımızı.  
 Gaz kokusu yakarken bir taraftan genzimizi,  
 Soluklarımızla ısıtırdık kendi kendimizi.  
 Sanki kulaklarımızın içine düşerdi yıldırımlar.  
 Işığımız olurdu,  
 Göz bebeklerimize çakan şimşekler.  
 Bir uğursuz girecek deyip pencereden,  
 Birbirimizi korkuturduk duvarlara vuran,  
 kendi gölgelerimizden.  
 Üşürdük... Lakin,  
 Yarışırıldık birbirimizin bacakları arasına sokmak için,  
 buz kesmiş ayaklarımızı.  
 Fizik nedir, kimya nedir bilmezdik amma,  
 Sürtünmeyle ısınmayı,  
 o zamanlardan bilirdik biz.  
 Bir de kardeşliğin ne olduğunu.  
 Heyhat!...  
 Bir de olmayaydı çinkoların,  
 çivi deliklerinden sızıp,  
 Ayırık tavan tahtalarından  
 bir uçtan bir uca  
 yılan başı gibi süzülerek,  
 şıp şıp yer çullarına,  
 yorganlarımızın üstüne  
 dökülen yağmur damlaları...  
 Bir de olmayaydı gece yarısı ve  
 ta sabahlara kadar,  
 anneciğim perişan.  
 Bir evimiz vardı bizim.  
 Gün boyunca birimiz orada,  
 Birimiz şurada nasip arayan bizleri  
 bir araya toplayan...  
 Aynı tepsiye kaşık salladığımız,  
 Aynı tasta su içtiğimiz.  
 Bizi birbirimize sarmalatan...  
 Bizi bir aile yapan evimiz.  
 Hem de çok sevdiğimiz;  
 Çinko Çatılı.

## MUHTAÇ

Benim de yüzüm temiz,  
 Hem de taralı saçım.  
 Okumak istiyorum.  
 Bir kaleme muhtacım.

Ayaklarım da çıplak,  
 Doyamadım hem açım.  
 Ellerimden tutacak,  
 Pak ellere muhtacım.

Olmak suç mu?Yoksulum,  
 Açlık mı benim suçum?  
 Olsun başa başbuğum,  
 İnsanlığa muhtacım.

Ayrılmasın nedir soyum,  
 Mezheb,meşrep,hem boyum.  
 Çocuktur benim huyum,  
 Bir şefkâte muhtacım.

Acizim,sevgiye aç,  
 Hakirlik bir darağaç,  
 Aç bana vicdanın aç,  
 Merhamete muhtacım.

Bir kere bakman yeter,  
 Seversin sen de canım,  
 Ekmek değil ki keder,  
 Hakikate muhtacım.

Ah..Ah.. Küçücük çocuk,  
 Değilsin utanacak,  
 Yüz karamı silecek,  
 Ben de sana muhtacım.

## KEL HASAN

Akşam olmak üzereydi.

İnsanlar nasıl da güneşten kaçmasını biliyorlar. Duvarlar yükseltmişler. Hem isyanlarını doğurdıkları, hem isyandan korundukları duvarlar. Işığı hatırlarım. Çocukluğumdan bana doğru uzanan ışığı. Zaman hayale dalmak için hazırlanan sahibi ortam.

Güneşin yüzünde şimdi yılları sayıyorum. Keçilerin boynuz yaşlarından daha kolay geliyor. Meğer isterse her şey eğilirmiş. Her şey... Sanki dışımdan içime doluyor güneş. Kavga tatlılıkla tatlılığı tadamayış arasında.

Şimdi cebimde küçük güneş var.

Duyularını böyle koşuşturdu Hasan. Efendisinden aldığı maaşla şimdi güneş gibiydi. Tadı içinden emzirmek istiyordu. Kimselere ihtiyaç hissetmediğini hareketleriyle belli etmek istemişti. Şilik ve tatlımsı hatıralar yaşadığı mıydı? Yeni bir hayat dümenine oturması nedendi? Doğrusu, o toplum içinde hangi belirleyicilerin dürtüsüyle bu hale gelmişti?

Nihayet Ankara... Ve Maltepe... Ve Yeşim Apartmanının şımarık çirkin gölgesini tadıcılık.

El emeği bu...

Ağa paşa düzeninden efendi-bey'e geçiş. Ya değişen? Vazifelerini hatırladı Kel Hasan -köyde ona Kel Hasan derlerdi, acaba onun için mi uzaklaştı da buralara geldi- "Sabahleyin... Sabahleyin kalkmak -ama zor iş- el yüz yıkamaya zaman var mı? Nerde? Rezillik benim için. Dert benim için. Kader benim için... Ah kaderim ben de şu dünyada...

Kömürlüğe koşmak -mevsim kıştı, hiç alışmadığı işt-i kocaman kazanı ateşleyeceksin, kömür işlerini yüzün gözünle okşayacaksın. Terleyeceksin.. Terleyeceksin...

Ve koşturup bakkala... Sepet elde. Taş ekmekleri.

Kapıdan nazikçe vur

Affedersiniz

Özür dilerim

Lütfen

Yok zakkumun dibi. İnsanın insandan aşağılamasını simgeliyor bu kent. Ya bu duvarları yıkmalı. Yahut topyekun insanları öldürmeli.

Affedersiniz diyebilsem bari. "Affedersen" zor diyebiliyorum.

Hele ekmekler yanıkça, pişmemişse. Tam yüz yirmi dört lira ekmek parası ödedim. "Beğenmezler efendi, ekmeği beğenmezler". Ben olsam ekmeğe aşık ederim onları.

Sana ne Hasan. Sanki dünyaya ikinci kere gelecektim gibi bazı şeyleri halletmeden bırakıyorum. Yoksa burası son hesaplaşma yeri değil mi? Ne bileyim hiçbir şey öğretmediler bize. Ahhh babam "Gavur babam" gene yaralarımı deştin. Kurtulamadık aşağılanmadan. Köyde ağanın atının seyisliği, şehirde efendilerin köleliği... Boğazıma köle damgası takacağım artık... Caddelerde dolaşacağım.

Ya insanlar beni defterlerinden sıyerler yahut insansam o defteri yeni baştan düzlerler.

Ne diyeyim yine de bilemeyeişimin eseri...

Merdivenler silinecekmiş. Küçük çocukları avutmak için anaların "haydi kapıcıya bakın biraz eğlenin" demeleri. O sesler kulağımı cırmalıyor da cırmalıyor. İnsan amma da dayanıklı olurmuş. Cehennem hakkında çok bilgim oldu, çünkü hayatım cehennem olmaya azimli.

İnsan doğduğu gibi gider burada. Rahmetli dedem: "Katır kuyruğuna döndürdüler bizi, ne uzuyor ne kısalıyoruz" derdi. Ah eskiler bugünleri de yaşamış insanlar.

Anşa karı eve geldi. "Oğul Hasan duydum kapıcı olacaktımsın, ne acep bu kapıcılık. El kapusunu ne kapuuu bu. Vay bahtı karalı oğul! Ey kapusu yaman olur yaman" yamanmış el kapısı Anşa karı.

Bizim Hatça ulaştırıvermiş punara. Zaafı tutuşturmuşlar. Sonra da nızaha kalmışlar. Bir türlü çözemediler "şehirlerde kapıcılar ne iş görür diye".

Nerden bilsinler. İnsanın dünyası bildiği kadar.

Rahmetli muhacir İsa, "sakalı kötü sözle ağartım" derdi. Yahu eller bu kadar insana diş bilemediği için mi eller.

Hep Koca Mehmedi düşünürüm Fatma'ya bakarsam. "Avradın ne önünden git ne arkasından -ya tepesinden mi gidilmeli- avradın öyle yola git ki nasıl gittiğiniz bilinmesin" kız Fatma şu homurtulu şehirde ben senin nerenden gideyim.

Fatma Hanım'ın kapısını çaldım. Dostlarıyla oturmuş şarkı söylüyordu "Yaşamak ne güzel". Bence yaşamak en çirkin.

Devlet dairesinde çalışan Mustafa Beyin hanımı kızmışta kızmış. Camı kıracaktı.

Kapıya çıktım.

\_\_ Ayol utanmaz herif nerdesin be

Boynum büküktü

\_\_ Efendim abla

\_\_ Böyle kapıcılık olmaz

\_\_ Emredin abla

\_\_ Misafirim var. Çabuk filtrel bir sigara.

Maltepeden Samsundan ne olursa

Para suratıma çarpılır gibi önüme düştü

\_\_ Abla biraz sonra getirsem

\_\_ Misafirim var be

\_\_ Abla benim de misafirim var

\_\_ Kapıcının misafiri olur mu be

Celil hasta olmasın mı -oğluydu beş yaşlarında- arabamız devrilmmişti nasihat eden bile yoktu. İbrahim Efendiye koştum, oğlu çıktı.

"Kapıcı seni istiyor baba" demiş

O da: "Boş ver" demiş

Yalvarmaya dayanamayıp çıktı.

Divan huzurunda elim bağı. Yakardım, derdimi anlattım. Yumuşadı adam. Bizim oralarda askerlik yapmış... Doğu duygusunu bilirim dedi. "Balığı karadan gezdirir" sizin adamlar.

Karısı ne var diye kapıya gelivermesin mi -o sıra çöpçüler greve gitmiş sinekler şehre konaklamıştı. Umduğunu da bulduğunu da yiyorlardı- yandaki süptürgeyi kapana kadar içeri giren sineğe müdahale etti. "Ayol kara sinek! İçeri giriyor! Nerden çıktı bu pis kapıcı! Hala beslediğim umudumu kapının suratıma kapamasıyla kemirmeye başladım.

Sinek ayrımımıza Bağdat'ın hatırası

Sinek kutsal gecelerimizin yoldaşı bizim

Sinek düşüncelerimizin vızıltsı

Sinek sanata çağrı

Bunlar ya sineği bilmiyorlar yahut da buraya yabancı geliyorlar

Kapıcılık yüz karası efendi. Kolay amma dünyası başka olanlara. Bizim ellerde insanlar hep denk atarlar beş taş, bataklıklara.

İnsan toprağı görmezse hırçınlaşıveriyor. Hırçınlaşmak için toprağı örtmüşler durmadan. Ne büyük anlaşma. Kendi kendini kemiren kurt insanlar.

Kapıcılar sokakta giderken başını yere eğermiş. Öyle dedi kırmızı apartmanın kapıcısı. Niye diyemedim. Herhalde; veli geçince görmesinler, deli geçince bilmesinler diye.

Kazanmak çok kolay; Bir düzen tutturmuş kazanıyoruz. Hele harcamak. Bozukluğun suratımıza sırtaran tarafı. Ben olsam insanlara hep harcamasını öğretilirim.

Bütün kapıcıları öldürsen acaba memleket batar mı?

Batmazsa kapıcılar niye?

Batarsa hor görülme neden?

Ahh! Keşke kapıcısı olmayan bir ülkede doğsaydım".



# BİZİM ELLER

*Gel gülüm bizim elleri  
Yaban güller açsın da gör  
Türlü türlü çiçekleri  
Mis kokular saçsın da gör*

*Şölen olur al mor sarı  
Türkü söyler gezer arı  
Avşar Yörüük obaları  
Yaylasına göçsün de gör*

*Sakin sakın duran taşlar  
Yel eser şiire başlar  
Renk renk kelebekler kuşlar  
Cıvil cıvil uçsun da gör*

*Papatya pampal laleler  
Sular seller şelaleler  
Atlarda yağız yeşeller  
Alpler yonca biçsin de gör*

*Burda kimse hile bilmez  
Gel yaran yaranın silmez  
Bizde keklik incitilmez  
Kovalanır kaçsın da gör*

*Güneş açar parlar batar  
Ay geceye çalım satar  
Gök yüzünden katar katar  
Turnalar bir geçsin de gör*

*Medeni'yim kalk seherden  
Dağlara çikalım erden  
Çamlıklarda teknelerden  
Ceylanlar su içsin de gör*

# MAVRA MUSA

Hışımla girdi sınıfa.

Ders tarihi, sözlü yapacağını söylemişti öğretmen. Bu yüzden bütün sınıf titriyordu. Korku mu, saygı mı belli olmayan bir titremeydi, öğrencilerin içinde bulunduğu durum.

Gürp diye bir ses duyuldu. Öğrenciler ayağa kalktı. Gürp diye ses çıkmasının nedeni buydu. Soluk bile almıyordu neredeyse öğrenciler.

Çantasını kürsüye bıraktı öğretmen. Kara tahtanın önünde bir kapıya, bir pencereye doğru yürüdü. Adım atışları sertçeydi. Tahta zeminde ses yükselirken, öğrencilerin kaşı gözü oynuyordu, birbirlerine soru dolu bakışlar atarak.

“Arkadaşlar!” dedi öğretmen;

“Bugünün önemini bilen, anlatabilecek biri var mı?”

Bütün sınıf yine bakıştı birbirine. Kaşlar, gözler, eller oynadı;

“Nedir acep?!” sorusuyla, sorunun içine giren şaşkınlık belirtisiyle;

“N’oldu ki?!”

Çiğnini çekiyordu ötekiler;

“Bilmem?!” dercesine.

Öğrencilerin böylesine kaş, göz, el, baş sallama, çiğnin çekmesi yüzünden kıpır kıpırdı. Hiç ses çıkmamasına karşın, giyitlerinin hışırtısı tuhaf biçimde doldurmuştu sınıfı.

“N’olmalıydı ki?!”

“Bilen söylesin!”

“Söylesene be!”

Fısıltılar fısıltuları izlerken bir öğrenci akıl edip de el kaldırdı.

“Buyur evlâdım!” dedi öğretmen;

“Cumhuriyetin hür fikirli öğrencisi söyle!” Daha öğrencinin konuşmasını beklemeden;

“Cumhuriyetin özgür öğretmen, özgür öğrenci ilişkisinin en seçkin örneğini sergile!”

Öğrenci ıkına sıkına;

“Hani sözlü yapacaksanız yapın da öğretmenim!” diyecek olduysa da biri geldi, sözcükleri gerisin geri gırtlığına sokuverdi, takıldı kaldı. Bir öksürdü ki, gözleri belerdi, bütün sınıftakiler, arkadaşlarının boğulduğunu sanıp sırtına şaplak indirdiler.

Sınıf, şaplak sesiyle doldu.

“Arkadaşlar!” dedi öğretmen;

“Nasıl olsa yakında öğreneceksiniz amma ben şimdiden söyleyeyim!”

“Söyle!” diye bağırıldılar.

“Bugüününm!”

“Eeeee!”

“Türkiye Cumhuriyeti büyük bir evlât kazandı!”

Bütün seler kesildi. Birbirlerine baktılar. Öyle ya, öğretmenlerinin eşi kaç zamandır karnı burnunda geziyordu. Zaman zaman okula getiriyordu da ondan biliyorlardı. Sonra okulları erkek lisesiydi. Hani, kızlar olmalıydı ki bir oğlu olduğunu ağız dolusu dedikodu yapalardı da, onlardan duyaydılar. Böyle bir şansları yoktu.

“Ahmet tahtaya!”

Süklüm püklüm kaltı Ahmet, bodur boyluydu. Ceketini iliklemeğe, boyunbağını düzeltmeye çalışır halde yayvan adımlarla, kuşkulu, şaşkın yüz çizgileriyle geldi, sırtını döndü karatahtaya;

“Buyrun hocam!” çekti.

Şöyle bir gezindi önünde Ahmet’in.

“Otur! On!” dedi.

Bütün sınıf gür bir;

“Oooooo!” çekti. Sonrasında gürültülü bir patırtıyla kara tahtaya koşurdular. Sıra, oturak sesleri karıştı ayak seslerine.

“Hocam! Benim adım Zeki!”

“Benim adım Veli!”

“314 numaralı Hasan!” diye bağırmaya başladılar.

Öğretmen, başını avucuna düşürmüş, elinde kalemiyle not defterine notlarını düşüyordu öğrencilerin. Ayağa kalktı, not defterini açıp herkesin adını, numarasını bir bir okudu;

“On!” diyordu.

“On verdim hepinize!”

Akşam paydosunda, okulun iki yanı palmye sıralı yürüyüş yolunda oyun havaları, parmak şakırtıları, göbek atmalar bütün kentin içine doğru serin, şen, oynak oynak çizgileni. Kent insanları şaşkın bakışlarıyla izledi öğrencileri.

Aradan birkaç ay geçti. Öğrenciler, tarih öğretmenleri Mavra Musa’nın dersini ipe çeken bir sabırsızlıktaydı. Ders saati geldi, kapı hüznü bir gıcırtyla açıldı. Kürsüye oturdu, not defterini açtı sırayla kaldırdı herkesi.

“Geçen size verdiğim on numaranın dokuzunu geri alıyorum!” dedi.

“Neden alıyorsunuz hocam!”

“Bugün, Türkiye Cumhuriyeti büyük bir evlâdını yitirdi de ondan!”

Ortalık buz kesmişti.

İşin aslını öğrendi öğrenciler.

Spartalılarda, çocuklar atletik yapıda büyüsün diye buzla yıkarlarmış her sabah.

Ölmüş.

“Ah be!” çekti bütün sınıf.



# Güle Mihrican Düştü

Özgürce bastığınız bu topraklar uğruna  
Bıyığı terlememiş sayısız civan düştü  
Cennet Anadolu'da kurşun yiyip bağına  
Nice Senem Ayşe'yle nice pehlivan düştü

İman dolu göğüsler düşmanla çarpışırken  
Şimşek çakıp göklerde alevler serpişirken  
Sizler güle oynaya gününüzü yaşarken  
Anaların gözünden damla damla kan düştü

Şu mübarek topraklar şehedayla karıldı  
Görün Çanakkale'de yer yerinden yarıldı  
Körpecik onbeşliler can evinden vuruldu  
Her bir metrekaireye kaç taze fidan düştü

Tarihini unutmuş nesil zevk-u sefâda  
Kadir sizlere ömür, can çekişir vefâ da  
Bülbül âh-û zâr edip inlese bin defa da  
Bülbüle feryat figan güle mihrican düştü

Rahmet pınarlarının musluğunu kestiler  
İnsanlığı boynundan darağcına astılar  
Fırtınalar kahrından uğuldayıp estiler  
Nasırlaşmış kalplere yine suizan düştü

Yıpranmış kumaş gibi örselendi özümüz  
Hakikati gafletle örttü gönül gözümüz  
Tatlı dilden bî-haber zehir saçar sözümüz  
Kara kış ortasında yüreğe sûzan düştü

Beyhûde yaşıyoruz Millî şuurdan yoksun  
Sözde hep Müslümanız vicdan daramız noksan  
Dedim ki şu dünyaya sevgi tohumu eksen  
Ne var ki bahtımıza nadan bahçıvan düştü

Nurgül'üm törpülendik en ön dişinde çarkın  
Garbın umurunda mı çektiği zulüm Şark'ın  
Dünyada tek bir dostu kalmadı derken Türk'ün  
İlâhî adaletle aklıma mizan düştü.

# Farenin Hüneri

Fare hayat mücadelesi vererek rahata kavuşur. Eh ne zorlu günler zamanlar geçirir. Ömrü tuzaklardan kurtula kurtula geçer. Hepsinden aklını kullanarak kurtulur. Ev bark sahibi olur. Mal mülke kavuşur. Çocukları yetiştir. Kendine mahsus delikler yapar. Dışarıda da, içeride de güvenle gezer, tozar, avlanır. Ne kediler, ne kapıcılar yaklaşamaz olur. Geniş ailesiyle, çevresiyle oba olmuştur. Keyfi yerinde, düzeni kurmuş yaşar gider. Eh, hayat ne güzel.

Fare geniş topraklarda her sınıftan ne kadar fare varsa, hepsini, hükmünün altına alır. Ordular kurar. Krallığını ilan eder. Öteki kemirciler, deşiciler, yiyiciler gelir fareye biat edeler. Yerin altı ve üstünde namını duymayan, itaat etmeyen faregillerden kimse kalmaz.

Kral olunca, çoluk çocuk gelip yetişince artık evlenme zamanları gelir. Fare büyük oğlunu evlendirmeye karar verir. Eh, şöyle anlına, şanına yakışan bir kız alışmak, sonrada kırk gün kırk gece düğün yapmak ister. Meclis oturur konuşur. Komşu oba farelerden, çayır farelerinden, toprak farelerinden, ev farelerinden gelin adayları söylenir, kral fare bunların hiç birini kabul etmez. Boş verin fare milletini, onlardan bir adam olmaz der. Ben oğlumu görün kimlerle evlendirteceğim şaşıracaksınız. Şaşırıp kalacaksınız. Şöyle krallara layık gelin alacağım, düğün dernek kuracağım.

Fare, her gün başında doğan, ortalığı aydınlatan, üşüyünce ısıtan, parıl parıl parlayan güneşin kızına talip olur. Güneş bu sabah ışık saçmada. Fare de işte güneşin kızı, ondan daha yücesi var mı? Gör ki güzelliği nasıl? Gidip kızını oğluma isteyeceğim.

Kral Fare sarayından mağrur halde çıkmış, etrafında şürekâsı. Parlayan güneşe seslenmiş. Hey789+ güneş efendi. Bu sabah çok güzelsin. Nasıl parlıyor ışık saçyorsun. Güneş fare hep kibirli gezerken şimdi, ne oldu da iltifat etmeye başladı diye düşünmüş. Güneş her zaman öyleyim deyince fare. Yok, bu sabah başkasın demiş. Haklısın fare bey demiş. Bu gün hayırdır benimle konuşmadasın deyince fare evet sohbet etmek istedim demiş. Güneş ağzında bakla olduğunu biliyormuş. Söyle fare beyim. Dost köyüne bahanesiz gidilmez. Demiş. Fare de tam fırsatsı deyip konuyu açmış dereden tepeden su getirerek mevzuya girmiş. Güneş hayli şaşırmış. Şaşırma şurada dursun aptallaşmış. Nasıl olur? Nasıl olur diye donakalmış.

Güneş çok nazikmiş. Bu gün güzelliği kadar nezaketi de üstündeymiş. Bak fare beyim. Biliyorum ve görüyorum. Toprakların üzerinde farelerin kralı oldun. Herkes hükmünün altında. Alıcılar, kapıcılar, yirtıcılar uğramaz oldu. Keyfin yerinde. Oğluna layık bir kız aramadasın. Haklısın. Lakin ben doğanın en güçlüsü değilim. Benden daha güçlüler var. Mesela bulut. O bende daha güçlü. Bulut doğunca benim hükmüm kalmıyor. Işığım, ferim kesiliyor. Anlayacağın o kadar kuvvetli ve kudretli değilim. Bulut benden daha kudretli. Hem kızı da akça pakça. Buluta git. Bulutun kızını iste. Fare, ısrar etse de güneş kararlıydı. Umduğunu bulamayan kral bulut fikrine düşündükçe inandı. Güneş haklıydı.

Fare kral, gökyüzüne bakınca bulutları gördü. Bulutlar ne hoş görünüyordular. İrili ufaklı, bembeyaz, pamuk yumaklı. Baksana gökyüzünün kralı. Semada keyfince dolaşıyor. Aşağıda kral fare, yukarı da kral bulutlar. İki kralın akrabalığı yakışır hani dedi. Buluta başka gözle bakıyordu.

Bir tepeye çıkarak buluta daha da yaklaştı. Hey bulut diye el salladı. Bunu gören bulutta kral fareyi gölgesine aldı. O da bir güzelce serinledi. Fare bulutun gülümsediğine memnun oldu. Hey bulut bey nasılsın. Bugün çok şıksın. Gökyüzünde keyifler sürüyorsun. İmreniyorum sana. Bulut kahkaha attı. Teşekkürler etti. Fare buluta daha güzel övgüler söyledi. Bulut daha da yaklaştı yere. Nerdeyse ağlayacaktı. Yani yağacak, yeri ıslatacaktı. Seninle arkadaş olmak istiyorum dedi fare. Bulut memnuniyetle deyince meramına geldi. Göklerin kralı bulut. Seninle akraba olmak isteriz. Duydum ki semaların en güzel kızı bulutun kızıymış.

Benim oğlumda yerlerin en yakışıklısı. Kızını oğluma eş isterim. Müsaade et gelinim olsun. Bulut uzun uzun düşündü. Kral farenin güç peşinde olduğunu kolayca anladı. Farenin derdinin oğluna gelin almak değil güç elde etmek istediğini görmüştü. Esasen kendisi o kadar güçlü değildi. Bir rüzgâr esince darmadağın oluyordu. Hakikat böyleydi. Kral fare bulutun kızını alamayınca üzülse de buluta hak veremezlik edemezdi. Rüzgâr esiyor bulut dağılıyor, yok oluyordu. En iyisi rüzgâr dedi.

Sıra rüzgâra gelmişti. Bu sıralar ortalıkta görünmüyordu. Bulutlar gökyüzünü süslüyor, yeri gölgesiyle kaplıyordu. Bulutların keyfi yerindeydi. Çocuklar gibi oynuyorlardı. Farelerin kralı tepeye, bir taşın üstüne çıktı. Ha bire göğe bakıyordu. Rüzgâr çıkıp bulutları nasıl dağıtacak? İlk defa alıcı gözle bakacaktı. Merak içindeydi. Rüzgârın gelişi ille de gökten anlaşılmazdı. Karşı dağların yamaçlarından gelirdi kuvvetli rüzgârlar. Gözünü o taratanda ayırmıyordu. Epey bekledi. Bugün rüzgâr nazlı gelmiyor. Beklide başka diyarlarda esiyor. Daha buralara gelmedi deyip umudunu kesti. Ertesi günde bekledi. Rüzgâr ortalıkta yoktu. Gerçi yerde meltem vardı. Ilık ve serin eserdi ama o gökyüzünde bulutları dağıtan rüzgâr beklemekteydi.

Nihayet gökyüzüne bakarken bulutlara bir şeyler oldu. Koşarcasına gidiyorlardı. Kararan bulutlar dağılıyor, sürükleniyor, sonra kayboluyordu. Evet, rüzgâr çıkmıştı. Bulut haklıydı. Rüzgâr esince bulutun hükmü kalmıyordu. Rüzgârın kızını istemeliydi oğluna. Kolu yorulana kadar el salladı. Bağırды, çağırды. Hey rüzgâr beyim. Hey rüzgâr beyim. Rüzgâr sesi duydu. Aşağılara doğru esince fare sürüklendi, bir taşın duldasına sığındı. Rüzgâr ne yapıyorsun. Dur. Seninle konuşmak istiyorum. Ben farelerin kraliyim. Rüzgâr bu sesi duydu. Tamam, fare kral buyur dinliyorum.

Fare rüzgâra övgüler yağdırdı. Önünde hiçbir gücün duramadığını söyledi. Ben yerlerin sende göklerin kralısın. Seninle akraba olmak isterim. Kızını oğluma istiyorum. Benden sonra o kral alacak. Damat kralın olacak. Rüzgâr övgüleri sakinleşerek dinledi. Önce teşekkür etti. Sonra nazikçe bunun olamayacağını söyledi. Kral fareye, göklerin rakipsiz gücüyüm ama aşağılara inice önüme koca bir dağ çıkıyor, dağa çarpıyor tamamen yok oluyorum. Dağ benden daha güçlü. Bence dağa git. En güçlü olan dağın kızını iste.

Fare aradığını bulamıyordu. İsteddiği güçlü kudretin kızını oğluna almıyordu. Bu sefer dağa güveniyordu. Dağın ne bahanesi olabilirdi. Kendinden emindi. Fazla gecikmeden yüce dağın yolunu tuttu. Dağın evinin zirvesi olduğunu duymuştu. Yanına şürekâsını da alarak zor ve yorucu yolculuktan sonra dağın zirvesine ulaştılar. Yolda soğuk, fırtına, alıcı kuşlar, yırtıcılar. Neler. Neler. Hepsinden korunarak, kurtularak dağın zirvesindeydiler. Yorgun ve yorulmuşlardı.

Yüce dağın başını eğilerek selamladılar. Dağda zirveye çıkmanın zor olduğunu, buraya ulaşanların başarılı olduğunu söyledi. Yolculuğu sordu. Kral fare de kendini tanıttıktan sonra, yorgun, yorucu ve meşakkatli yolculuk yaptıklarını söyleyince dinlenmeye davet etti. Bir kuytuda biraz dinlendiler. Sıra sohbeteye geldi. Bu yüce dağın zirvesine yüce gayesi olamayanlar çıkamaz dedi. Nasıl dost köyüne bahanesiz gidilmez ise dağın zirvesine de bahanesiz gelinmez dedi. Kral fare haklısın diyerek söze başladı. Dağı övdü de övdü. Yüce başlarına herkes hayran, herkes saygılı dedi. Hiçbir düşman, gücü kudreti ne olursa olsun bir zarar veremediğini söyledi. En azgın fırtınalar bile sana çarpıp yok olur dedi. Dünya durdukça duracağını söyledi bu yüce dağı selamlamak ve niyetinin dostluk, yakınlık kurmak istediğini iletir. Dağ memnun oldu. Dağ fareye sizi bu yorucu ve sarp yollar kat ederek zirvelere ulaştıran gayeniz nedir? Fare istediği tam buydu. Dedi ki, siz dağların kralısınız, ben de yeryüzünün kraliyim. Krallar arsında dostluk, yakınlık, akrabalık kurmak isterim. Dağlar güzeli kızınızı kral adayı oğluma almak isterim. Dağ sükûnetle dinledi. Misafirine nazik davranmak istiyordu.

Kral fare bu teklifinize memnun oldum. Ancak şu tabiatın içinde en güçlü ben değilim. Sen en kudretli olanla akrabalık kurmak istersin. dışarda bakınca öyle görünüyor amma ben o kadar güçlü değilim. Benden daha güçlü var. Fare şaşırmış. Dağdan daha güçlü kim olabilir. Hayretten şaşırmış. Pür dikkat dinlemiş. Dağ benden daha güçlü ormanlar var demiş. Düşün bir kere. Eğer ağaçlar olmasa benim halim nice olur? Ağaçlar olmasa bağrımda topraklar kalmaz. Toprak olmayınca ağaç bitmez, ot bitmez, çiçekler açmaz. Canlılar yaşamaz, hayat olmaz. o zaman rüzgarlar eser bağrımda ne varsa süpürür götürür. Yağmurlar yağar, kar boran olur üzerimde ne varsa alır götürür. O zaman neye yararım. Gördüğün gibi beni kılan ormanlar, ağaçlar. En iyisi sen benden daha güçlü olan ormanların kralı koca ağaca git. Onun kızını iste, onunla akrabalık kur. Ormanların kralı koca ağaç yeşil vadide en görkemli ağaçtır. Benden de selam söyle.

Kral fare yine umduğunu bulamaz. Dağa teşekkür ederek yola revan olur. Günler geçer, hazırlıklar yapılır. Ormanların kralı koca ağaca ziyarete gidilir. Hediyeler de ihmal edilmez. Ormanların içinde pek çok tehlikeler atlatılarak, yılandan, çiyandan saklanarak, yırtıcılardan gizlenerek, engelli yollarda geçilerek, rüzgârdan korunarak yeşil vadiye vardılar. Ağaçların hepsi heybetliydi. Kral koca ağacı bulmakta zahmet çektiler. Neticede ağaçların kralının huzuruna vardılar. Adamları farelerin kralını ağaca takdim etti.

Kral fare, koca ağacı meth üzerine methetti. Kimseni yanına yaklaştığını, rüzgârların vız diye geçtiği, toprakları tuttuğunu, yağmur yüklü bulutları ormanlara çektiğini, yağmurlar yağarak bereket geldiğini, canlılara, hayvanlara yer, yuva yurt olduğunu, envai çeşit bitkiler yeşerdiğini, bunların hepsinin sayesinde olduğunu güzel sözlerle anlattı. Hatta ormanlar olmasa insanların yeryüzünde yaşayamayacağını anlattı. Bu kadar güce sahip ağacın; güzel mi güzel, gökçek mi gökçek, nazlı, gönüller sultan, yedi diyarda adı şanı duyulmuş kızını istemeye geldiğini söyledi. Yerde kral fare, ormanlarda kral ağaç akraba olursa mutlu yaşarsız dedi.

Ağaç sükûnetini bozmadı. Kendine yapılan övgülere teşekkür etti. Başını sallayarak tasdik etti. Haklısın dedi. Ben böyleyim. Biz ormanlar hayat veriyoruz. Lakin biz de bir filizden, filizde bir tohumdan oluyor. Tohum olmasa biz bir hiçiz. Yani tohum ağaçlardan, ormanlardan biten ne barsa hepsinden güçlüdür. Yani tohum bizden güçlüdür. Sende en güçlünün kızını gelin almak istersin. Ona git onunla akrabalık kur. Kral fare ne diyeceğini bilemedi. Yolculuk nedense bitmiyordu. Oğluna bir türlü güç sahibinin kızını alamıyordu.

Koca dağın yamacında gür ormanların arasında heybetli ağacın altında toprağa düşmüş, yaprakların atasına gizlenmiş tohumların kralına geldi. Önce seslendi. Selam verdi. Tohum öyle kalmış demlenmesini bekliyordu. Tohum kralım ziyaretçiniz var kabul eder misin? Tohum un gördüğü farelerin kralıydı. Şu çok çektiği fare gillerden bir kral. Üzerindeki örtüyü kaldırdı. Temizlendi. Fareyi huzura kabul etti. Fare ormanları iyi bildiğini, buralarda çok gezdiğini, ormanlar ve yeşillikler sayesinde yaşadıklarını, rızık bulduklarını anlattı. Her kralı doğuran bir anneden bahsetti. Ağaçların annesinin de tohum olduğunu söyledi tohum olmasa ormanlar olamaz, ormanlar olmasa yağmur olmaz, yağmur olmazsa hayat olmaz. Bunu sağlayanda tohum olduğunu ballandıra ballandıra anlattı. Tohum övgüleri duydukça nerdeyse uçacaktı.

Tohum, kral farenin ağzında bir bakla olduğunu anladı. Sebepsiz gelemezdi.. Kralın gayesi neydi ki buraya kadar gelmişti. Buyur fare kral. De diyeceğini, dinlemekteyim. Ziyaretinizin sebebi hikmeti ne ola? Fare övgülerden sonra merama geldi. Farelerin kralı olarak bütün fareler emrinde olduğunu, farelerin tohumları pek de sevdiğini, dost, akraba olurlarsa birlikte mutlu olacaklarını söyledi. Güzeller güzeli kızını oğluna gelin istedi. Tohum anlamıştı. Söze başladı.

Şu faregillerden neler çekiyorlardı. Daha toprağa düşer düşmez, yer, yurt bulamadan, demlenip çatlamadan fareler gelir tohumları yerd. Toprağın altındakileri de eşeler, çıkarır yerlerdi. Hele tatlı olanı pekte severlerdi. Anlaşılan pekte, öyle görüldüğü kadar güçlü olmadığını meseller getire getire anlattı. Anlaşılr dille tohumdan daha da güçlü farelerdir dedi. Fareler isterse hiçbir tohum toprakta yaşamaz. Ağaçlar, ormanlar olmaz, rüzgâr esmez, yağmur yağmaz. Hayat sürmez. En iyisi sen git oğluna yakışır, yaraşır, dengine düşer bir fare kızı al. Buralarda yorulma. Unutma ki her güç sahibinden daha güçlüsü vardır. Her güç bir güce muhtaçtır. Tek muhtaç olmayan yaratıcı güçtür. Yani bizleri yaratandır.

Gayesi, kâinata en güçlü ile akraba olmak, gücüne güç katmak, yüce gücün sayesinde hükmünü daim sürdürmek. bu niyetlen güçlüyü aramış, uzun, yorucu, düşündürücü yolculuğa çıkmıştı. Güçlere ulaştıkça daha güçlüyü görmüştü. Gide gide kendine varmıştı.

Farelerin kralı bunca yolculuk, yorulmuşluk, yorgunluktan sonra oturdu, düşündü. Dersini almıştı. Güç kendindeydi. Asil olan kendiydi. Başkalarına değil kendine güvenmeliydi. Kendi olmalıydı. Ferman yolladı. Tellallar çağırdı. En güzel fare kızları topladı. Oğlunu gönlü düşen farelerin güzel kızıyla evlendirdi. Kırk gün kırk gece düğün dernek kuruldu. Dillere desten düğün yapıldı. Herkes yeni nesiller bu düğünü anlatır oldu.



## GELMEDİN İŞTE

Herkesi kıskandıracak kadar güzeldi elleri  
 Hiç güneş görmemiş gibi.  
 Titreyerek tutunca, ellerimi,  
 Avuçlarında sıcaklığı vardı çukurovanın.  
 Anlatmak imkansızdı seni,  
 Kalbin çarparken bir veda öncesi  
 Meltemler savururdu taranmış saçlarını,  
 Dokunmaya kıyamadığım.  
 Seninle, o ağacın altında,  
 bir nefes mesafesindeyken,  
 Yanıbaşımızda gibiydi yıldızlar,  
 Ve sen bir bilsen,  
 Hissedip anlatamadığım.  
 Seninle bir ev yapacaktık gökyüzünde,  
 Güneşe yakın bir yerde.  
 Baş, başa yitik bir galakside,  
 Bir düş sonrası.  
 Senin en sevdiğin,  
 Benim mavi gömleğim,  
 Hiç eskimeyecekti.  
 Bütün yıldızlar miras kalacaktı,  
 çocuklarımıza.  
 Hani, özleyince dönecektik,  
 Dünya denen gurbete.  
 Yorgun kırlangıçlar konacaktı,  
 Kurumuş alıç dallarına.  
 Ekinler altın rengini aldığında,  
 Siyah üzümler, simsiyah olacaktı.  
 Bir bağ bozumunda.  
 Hani dönecektik seninle,  
 Yine gelmedin işte.



## GİDELİM BURALARDAN

Bana da ver masumiyetinden çocuk,  
 Başka bir dünya bulalım  
 Yalansız riyasız  
 Sevgiden dağlar olsun  
 Oyunlar oynarız seninle,  
 Saçlarımızı tarasın annelerimiz.  
 Bizimde bayramlıklarımız olsun  
 Vuralım Kurşunları ikimiz  
 Birde balonlarımız olsun,  
 Rengarenk  
 En çokta mavi olsun  
 Gök kadar berrak ve esrarlı.  
 Seninle biz,  
 Varsın adımız suya yazılsın  
 Yarım kalmasın düşlerimiz  
 Gidelim buralardan bir akşamüstü  
 Yalın ayak, dönüşü imkânsız  
 Bir dünya bulalım kavgasız olsun  
 En 'addalarında' oynarız  
 İçinde biz  
 Yıldızlar serpinsin gecelerine,  
 Tabanı toprak olsun  
 Çok uzaklarında galaksiler  
 Verir misin masumiyetinden,  
 Gidelim buralardan, bir akşamüzeri  
 Güneşi geçelim bir gece vakti  
 Aşk'a tutuşturalım tüm evreni.  
 Orada dursun zaman  
 N olur,  
 Bana da ver masumiyetinden.

# Unutkan Adamlar

Bizim buraların adamları unutkanlıklarıyla meşhurdur öyle ki hikâyeleri anonimleşmiş, dillerde söylenir olmuştur. İşte meşhur unutkanlık hikâyeleri.

Adam karısını doktora Adanaya götürür. O devirde vasiyet çok az önden motorlu bir otobüsle saatler süren çakıllı yollardan Adanaya varırlar. Doktora giderler gece otelde kalırlar. Sabahleyin az işim var bakıp dönerim diyen koca işini görür otobüse biner kazaya gelir çocuklar babanın yalnız geldiğini görünce korkuyla hayretle anamız nerde derler. Baba bir anda irkilir. Ananız Adana da otelde kaldı tüh der.

Gider, kadını bulurlar. Kadıncağız orada hala bekler durmuş.

Bu hikâye dillere destan olmuş.

Adamın dedenin torunu okumadan gelir sevinir, sevinir. Onunla tarlada bağ bahçe gezmeye giderler. Yolda dede arkasına bakar bir genç, peşinden geliyor taş atar. Sen kimsin der. Dede ben torunum der. Nereye gittik nerden geliyoruz diye sorar. Torun tek tek anlatsa da hatırlamaz.

Adam camiye gider. Paltosunu çıkarır asar. Cami çıkışın da iyice büzüşüp üşür. Yav hiç palton yok mu derler. Var der. Nerede derler. Unuttum der. Eve gelir palton nerde der hanımı. Giydin çıktın ya der. Adama nerde unuttun bilmiyorum ki der. Tek tek sorarlar. Nereye gittin? Ne yaptın? En son camiye hatırlar. Gider bakarlar. Palto asılı duruyor. Hanımı inşallah bir gün kendini de unutmasın der.

Karı koca tatile çıkar ikisi de emekli otele gelirler. İkisi de cüzdanlarını kimliklerinin olduğu çantayı unutmuş. Birbirlerini suçlar kavgaya tutuşurlar. tatlı bir karı koca kavgası.

Öteki görevli tamam tamam der. Karı koca olduğunuz ettiğiniz kavgadan belli. Otele evlilik belgesi gerek ama siz zaten evlisiniz. Otelci hem karı koca kavgasını önler. Hem de misafirleri konuk eder

Seçmen kadın anlatıyor.

Seçim zamanı oy kullanmaya gitmişim. Heyecanlı ve telaşlıydım. Oy kullanacaktım üstümde ağırlık ve sorumluluk hissediyordum. Oy pusulasını almaya elimi uzatmışım. Kimliğiniz hanımefendi dedi. Görevli çantayı kaç kere kurcaladım bulamadım. Kimliğimi yok unutmuşum dedim. Halime bakıp tamam anladık dedi. İsminizi söyleyin dedi. İsmimi unuttum. Bir türlü hatırlayamadım. Oradakiler a dan z ye isim sıraladılar. Birbirlerine ne acayip kadın şuna bak diye hakaretvari konuşunca, sinirlenip adım Gülnaz deyivermem mi?

Gülnaz hanım gelin oyunuzu kullanın dediler. Oyumu kullandım.

Bizim memlekette kâhya çok. Konu da kâhya hikâyesi. Meşhur kâhyalardan ikisinin evi yan yana, tepe mahallesinin vadiye bakan yamacında. Bu iki evde hane sahibi. Misafirleri çokça gelir. Haneye gireni, çıkkanı, yatanı, yiyeni, içeni çok olur. Yani herkes kime sorsan bilirler.

Kâhyalardan kara kâhya şehre gider. Yolda, tozlu dolambaçlı patikasız yolda, eski otobüs dura kalka hem de sıcakta kasabaya gelir. Kara kâhyanın başı tutar. Feleği şaşar, inince başı döner, oturur, midesi bulanır.

Kalkar evin yolunu tutacak. Evin nerde olduğunu, yolunu yönünü unuttur. Kendi adını bile unuttur. Adamın birine evi sormak ister. Nasıl soracak? Kendi adını söylese zaten herkes tanıyor. aa bunamış derler. Ben kara kâhyayım evim nerde demeye çekinir. Komşuları hatırlamaya çalışır.

Neticede, komşusu Hacı kâhyayı hatırlar. Hacı kâhyada meşhurdur. Evini herkes bilir. Birine Hacı kâhyanın evini sorar. Onun evinin yanın da kendi evi vardır. Adam perişan başı dolanmış. İhtiyar adamı tanımaz. Şey der. Kara kâhyanın evinin yanında. Kara kâhyanın namını bilir kendi bilemez. Kara kâhya bir daha kimseye sormaya cesaret edemez. Çeşmeye gider, elini yüzünü yıkar. Kendine gelir, evini yolunu tutar. Böylece kazada kara kâhyanın



evini sorması hikayesi dillerde yaşar durur.

Gezmeye giderler, yerler, içerler, dolaşırlar, sıra arabaya binmeye geldi. Arabanın anahtarı yok, hâlbuki çantaya koymuştu. Anahtar yok dedi. Herkesi bir telaş aldı. Gezdikleri yeri bir daha gezdiler. Yere bir daha baktılar. Bir daha baktılar. Yoruldular, oturdular. Herkes de telaş. nasıl gidecekler? Dağ başında kaldılar. Yardım edecek birileri yok. Yardım isteyecekleri birileri yok. Kadın akılsız cezasını çekiyoruz dedi. Vay akılsız başım dedi. Adam böyle derken elini iki başının arasına aldı. ah elinden anahtar düşüverdi.

Meğer anahtarı eline almış. Elinde olduğunu unutmuş. Elini bir iyice kitlemiş. Telaşla ortalığı velveleye vermiş. Oradakiler sevinsinler mi kız-sınlar mı karar verememişler.

Karı koca birbirine tembih ede ede tatil hazırlığı yaptılar

Anahtarı Aldı

Cebi unutma

Cüzdanı çantaya koy

Anahtarların yedeğini al

İlaçları unutma çantamın gözüne koy

Pencereleri ört

Muslukları kapat

Ocağı kapat

Akıllarına ne geliyorsa tembih üstüne tembih ettiler. Sağır kulaklar duyarçasına yüksek sesle eh tamam dediler. Telaşlı ama huzurlu ve de tembihli ayrıldılar. Bu defa unutmadık unutulmadık bir şey kalmadı dediler. Kendi kendilerine oh be rahat bir yolculuk olacak.

Varacakları yere vardılar. Yerleştiler. Konakladılar. Yemekler yendi. Sıra günlük acil ilaçları içmeye geldi. Kadıncağız çantaya el attı. Hap koyduğu yerde ilaç yoktu. Öbür göz öbür göz fermuarlar açıldı yok. Öteki çantalara poşetlere baktılar. Bir daha baktılar yok. Bu defa birbirini suçladılar. Demedim mi? demedim mi? sen hep böylesin yok sen böylesin tatlı karı koca atışması başladı.

Olmuyor dediler. Mutlaka evde kalmış dediler. Gün boyu yolculuk ettiler. Eve geldiler evin altını üstüne getirdiler. Yok, yok, yok. Geri dönelim doktora

gider yazdırırız dediler. Eczaneden alırız dediler. Yorgun argın döndüler. o gece yarı uykulu, yarı uyanık geçirdiler.

Sabah olmuştu. Kadın erkeden kalkmıştı. Akşamın telaşı durgunluğa bırakmıştı. Çantayı aldı. İhtiyaçları ilacı orada atmıştı. Her sabah ilaç içerdi. Eline geldi ve içti. A a dedi. Bu ilaç dünden beri oradaydı. Nerden geldi. Kaç kere bakmadım mı dö-vüştürmedim mi dedi.

Alışkanlık unutkanlık telaş heyecan benliğini sarmış, gözünün önündekini elinin altındakini görmemişti. Yorulması boş yereydi ama geride hikâyesi kalmıştı.

Kadın aranıp duruyordu. Kocam kocam denizde kayboldu. Çabuk bulun kocam gitti. Kocam. Saçını yoluyordu.

Hâlbuki kumsalda idiler. Uzanmış güneşleniyordu. Adam plastik yatağa binip denize açıldı. Kadında meşgul oldu. Uykuya kaldı. Kocamı kıyıda muhakkak diyip aldırmadı. Öğleyin de dönmeyince kızılca kıyamet koptu. Adam ne yaptı gamsızdı. Şişme yatakla denizde oyalana dururken uyumuş denizde karşı kıyıya kumsala atmış. O da bura nere demiş uyandıığında nerden geldiğini de unutmuş. Sahilde kumsalın yerini sormuş nereyi soruyorsun deyince isim verememiş. Kimin demişler. Unutmuş ismini verememiş. Ne iş yaparsın? Mesleğin ne? Cevap veremeyince delimi ne demiş. O da kumsalda oyalanıp durmuş.

Gün akşama vardığında, bulununca karısı bir oh çekince, herkesin telaşı öfkesi bakışlarını görünce, ne olmuş yani demiş. Gamsız evin yolunu tutmuş.

Sınavda bütün bildiklerini unutunca, hocam ne yapacağım dedi. Hoca da bildiklerini yaz dedi. Öğrenci unuttum dedi. Hoca dalga geçme dedi. Hocam ders neydi dedi. Hoca saçmalama dedi. Hocam kimsiniz dedi. Bura neresi dedi. Hoca zıvanadan çıktı. Öyleyse kâğıdı ver çık dedi. Hocam nereye gideceğim dedi.

Netice de idarelik oldu. Savunma istendi. Hem sıfır aldı. Hem de ceza. Ailesi koşu koşu geldiler. İdareye siz hiç utanmazsınız dediler. Mesela sabah ne yediniz diye sordular. Müdür hatırlayamadı. İşte dediler. İşte sabah ne yediğini unutan müdürün unutkan talebesi. Hoca öğrencinin unutkanlığına ikna oldu. Kendi kendine de unutmayacağım diyip durdu. Veliler arkadan çıkıp da arkasından baktığında, elini başına vurarak ah unutkan başım di-yordu.

## *Ne Güzeldi Be*

*Gem sürerdik mandalara vurarak  
Harmanda yatardık yıldız sayarak  
Uykuya dalardık hayel kurarak  
Kardeşimle yatması ne güzeldi be*

*Tırpanla sıralardık sürümü  
Söğüt gölgesinde bulup yerimi  
Yufka arasında helva dürümü  
İştahla yemesi ne güzeldi be*

*Babamızın gitmesini kollardık  
Kendi harmanımızdan buğday çalardık  
Bakkal amcamıza varıp satardık  
Piskevitle lokum ne güzeldi be*

*Yürekler temizdi hile bilmezdik  
Komşuyla ağlar onla gülerdik  
Büyük konuşunca susar dinlerdik  
Nasihhat dinlemesi ne güzeldi be*

*Nişanlıya ta uzaktan bakardık  
Kına gecesinde kolye takardık  
Kayın baba kaynanadan kaçardık  
Edeple utnması ne güzeldi be*

*Ne bir müddet tanışma ne fülört vardı  
Böyle şeyler eskiden utanma ardı  
Bunlar bir yastıkta kocayanlardı  
Birlikte bir ömür ne güzeldi be*

*Vay be gardaş ne güzeldi o günler  
Bir acayıp oldu şimdi bu günler  
Bir gece zımpırtıyla birer düğünler  
Davul zurna oynaması ne güzeldi be*

*Mızrak oğlu dönde bir geriye bak  
Analar bir başka ana huri pak  
Bebelerin bezine kırmızı toprak  
Eleyip belemesi ne güzeldi be*

# DÜN NE OLDU

## Bir düşün

Mutlumu mutlular. Arabalar salon çevre her şey göz kamaştırıcı.

## Bir nikâh

Nikâh denmez. İnsanın çokluğu, kalabalık oluşu kıymetini kaybettiriyor. Yirmi dakika arayla kıyılan nikâhlar. Daracık salon birbirine sürtünen insanlar. Adeta, sürünün ağıla konması, ağıldan çıkarılışı.

## Bir anne

Anne dişlerini sıkıyor. Çocuk yemek yemiyor. Her çeşidi beğenmiyor. Sofrada yemeğin atıkları.

## Bir adam

Ana cadde. Yoldan arabalar, kaldırımdan insanlar bel gibi geçiyor. Adam kaldırımda çöp bidonunun içinde poşeti açmış, karpuz kabukları yiyor. Görünün yaşı yetmiş. Belki ellisindedir. Utanmıyor da. Çevresine umursamaz. İşi önce yaşamak. Yaşamak içinde yemek. Ne bulursa, nerede olursa.

## Bir gösteri

İçeride tarih yargılanıyor. Yani ceddin yani sen. Dışarıyı da unutmama, diye başlayan bağışmalar. Asılı yazılan içerde düşman, dışarda dost. Böyle suçlamalar.

## Bir kent

Bir kentte açlar toklar yan yana, bulanlar bulamayanlar aynı havayı soluyor. İsyân edenler, sınıksız sarılanlar aynı düzende. Haline bakıp da düne hasretlik çekenler, dününden nefret edenler yan yana. İnsanın ürettiği her şey insandan kıymetli. Gözdeleri sürtünürcesine aynı ortamda, beyinleri birbirinden fersah fersah uzaklarda.

Bir kentte önce ben yaşamalıyım ruhu herkeste. Bir kentte sen ben yok biz varız hep kitaplarda, edebiyatta. Haydi gelin. Tutun lambalarınızı kentin geleceği üzerine. Yorumlayın kenti kenti.

## Bir şoför

Ekmek peşinde. Sabah akşam demeden o cedde, bu sokak. Kenar mahallede oturuyor. Evden her ayrılışında namusunu koruma uğruna evin perdesini kapatıl tutmaya kadar tembihler yağdıran bu adamın arabasına binen iki komşu cins arkayı yatak odasına çeviriyor. Mahremiyete yani taksi şoförün beynine indirilen bıçak.

## Bir pazarcı

Pazarda ne varsa, tablada duran meyve sebze neyse, seç babam seç. Sona kalan donanı kalacak. Doğrusu pazarda çok hak yeniyor. E çürükler ne olacak. Onu da pazarcıdan başka düşünen yok. Fırsat buldukça içine. Pazarcı dürüst olmayınca, mal da dürüst olmuyor.

Pazarcı bağırılmaya söz verdi. Malı elinde kaldı. Gel pazara çok bağırdı. Malını sattı ama öteki pazara sesi kısık gitti.

## Bir çocuk

Çocuk ağladı. Hep ağladı. Ç.çocuk konuşmuyordu, ağlıyordu. Anne anlıyordu. Anne susuyordu. Görenler eski günlere iç geçirdiler. Ah . ah. Çocuğa şaplak. Anneye azar. Kimse çocuğu okşamayı yeğlemedi. Ya daha çok bağırsa, anne hıncını ondan alsın. Herkes korkak. Çocuk ürkek. Anne oralı değil. O da biliyor. Her ağlayan susar.

## Bir öğrenci

Keşke hamamlık okulu olsa. Diploma verilecekse bana versinler. Off annem. Doldurmuş. Aman eksik kalmasın. Öğretmen kötü anne demesin. Öğretmen çıkarın defterlerinizi, kitaplarınızı demez mi? Nerden aklıma gelir. Akıllarına hep ters şeyler gelir. Yan yataklar okuluna kaydedilse çocuk. Hamallık okulundan kırsa çocuk. Uyusa çocuk. Oynasa çocuk.

Çocuk şimdiden kamburluk oynuyor. Kimin kötüsü. Anne rahat. Öğretmen kızmada. Çocuklara unutkanlık dersi koymalı demede.

Anne demez mi? Ben çektim çocuğum çekmesin. Neyi?

## Bir bank

Parkın ortasında bir bank. Oturanlara bak. Kimi üzgün, kimi süzgün, kimi düzgün. Her oturanın hikâyesi var. Her hikâye bir bankı sever. Her bank kendi oturanların hikâyesini dinler. Her bank ne sırlar saklar.

Bank dertli. Herkes öfkesini, hıncını banktan almada. Kimisi kazır, kimisi yazar aşkı silinmemecesine, kimisi küser.

## Bir deli

Akıllıya deli, deliye akıllı diyorlar. Akıllı mı çok, deli mi? Saysa saysa deliler sayar.

Kendi kendine konuşan adama deli derler. E herkes kendi kendine konuşuyor. Gültüyor, kızıyor, ağlıyor.

Kim deli kim akıllı, ortalık karışık. Deliler akıllı. Niye deli değilim desin. Aklı var ki dememeye getiriyor.

Delileri bayramda gör. Her gün bayram. Her gün bayram olsa diyor akıllılar.

Kim deli, kim akıllı. Ortalık karışık.

## Bir dede

Nerde sakallı, beli bükük, yaşlanmış, elinde baston. Dede derler. Dedeler şehirde epeyce azalmış. Dedeler şehirde ev hapsinde olmayan var mı? Koca şehir zaten homurtulu. Dedeye ne desen duymuyor. Duysa da anlamıyor. Deler yalnız. Delerin kaderi şehrin elinde. Dedelerin arkadaşları hiç konuşmamak üzere toplanıyorlar. Bayramlarda ziyaretine giderler mi yakınları? Dedeler memleketine hasret. Dedeler beklemeye. Neyi?

## Bir nine

Nineler yol gözler. Nineler hasret çeker. Nineler yalnız. Konuşacak bir kedisi bile yok. Olsa nasıl bakacak. Kediler nineleri sevmez. Ah gençlik. Seke seke yürünen günler. Gündüzi geceye, geceyi gündüze katan günler. Nineler gün sayıklar. Yakınlar gün bekler. Mirasçediler bekler.

## Bugün ne oldu?

Bakın anlatayım. Hani kıra gider, dere tepe gezeriz ya. Kayaların üzerinde, taşların yarığında topraksız biten ağaçlar, bitkiler, otlar götürürüz.

“Allahın işi” deriz. “topraksız nasıl bitmiş “ deriz. “insanoğlu toprakta ilaçlı gübreli yetişemiyor da, o kayanın yüzünde bitiyor” deriz.

Şehirler de öyle. Beton da ot bitmez, çiçek bitmez. İnsanlar bakacak yer ararlar.

Öyle akıl almaz işler var ya. Herkes sakar. Herkes bir tevir. Herkes de bir tavır.

Anlatayım.

Dün neyse bugün öyle oldu.



## GEL

Kara kara gözlerinde boncuk boncuk yaş  
O yaşı gören aşığı almazmı telaş  
Yüreğimiz yanıyor bak bak hele gardaş  
Parçalandık bölündük ha yutulmadan gel

Ne güneşler kayıp oldu tutan olmadı  
Çıktım gönül pazarına satan olmadı  
Yıllar boyu şu yanımda yatan olmadı  
Gene akşam oldu aylar tutulmadan gel

Hep sineme gizlemişim dost sevdasını  
Dost sevdası hatırlatır ol mevlasını  
Kara günde goreceksin dostun hasını  
Gönlüm kırık deryalara batılmadan gel

Köşe köşe arıyorum kokularını  
Kimse bilmez içimdeki yakılarını  
Padişahaliye verdim takılarını  
Hatır gönül bilmezlere satılmadan gel



## GÖRDÜM

Bunca sene şu âlemi gezerim  
Hayatın kaç çeşit çalımın gördüm  
Gâh kralım Gah canımdan bezerim  
Akıl erilmeyen âlimin gördüm

Basamaklar aşar oldu atmış  
Kim kurtarır okyanusda batmış  
Yüzde yaratılan binlik katmış  
Hakkı inkâr eden zalimin gördüm

Trilyona vermez canı cananı  
hiç düşünmez öbür yanda yananı  
Bir gün olur ağlatırlar ananı  
Nefsin parça parça dilimin gördüm

Padişahaliyi atma yabana  
Hayatı benziyor garip çobana  
Dünyayı dar etme ana babana  
İnsanın insana zulümün gördüm

## SERSERİ

Söylemiyordu. Güliyordu. Hem söyleniyor hem güliyordu. Hem hesaplaşıyordu. Bakanlar sormuşlar cevap alamamışlar bakışlarını tuhaflaştırmaları anlayan adam ‘‘Dünyaya güliyorum derken de güliyordu’’. Bir his gelen sönlüveren ama anlayamadıkları bu şeye fazla aldırmadan herkes kendi halindeydi.

Döndü baktı. Bana serseri diyemediler dedi.

Yanımdan geçerlerken ona biri deli dedi. Biri akıllı dedi. Öteki zavallı diye ekledi. Daha öteki bizden ne farkı var dedi. Biri de olduğu gibi görünen dedi. Uzun yolda tartıştıkları gizli yüzümüzü örtmek için bunca çabalara girdikleriydi. Adam da kendini süzen bunlara duyunca güldü geçti. Bir serseri diyemediler dedi.

İnsan ikiyüzlü olur mu? Olur mu işte. Hem köylü, hem şehirli. İkiyüzlülere köyde süleme derler, şehirde olsa olsa uyanık demeliler. Neyse serseri her yerde serseridir desek de bir hikâyesi olmalı serserinin.

Buyurun.

Serserinin hikâyesini dinleyelim.

Bilim gözüyle serseri. Belli bir yeri veya işi olmayan, şurada burada zaman öğüten, başıboş dolaşan adam.

Serserinin görüntü yanı, ortalıkta dolaşmak.

- İş gücü olmayıp ortalıkta dolaşan şüpheli kişi
- Belli bir hedefi olmayan
- Avara gezen, yaşayan

Serseri kökenli tanımlamalara gelince:

- Serseri
- Sersileşmek
- Serserilik
- Serser
- Serser
- Boş gezen

Ötekiler de var. Senin benim bildiklerim.

Şehirde serseri

Bir gün, günlerden bir gün serserinin yolu şehre düşer. Serseri kendine serseri der mi? akıllıdır o.adamakıllı aklı başında. Hiç avare, başıboş gezer mi?

Köylüler şehre iniyorlar. Köy yeri yaylak, köy yeri otlak. Köy yeri orman içinde. Şehir uzak. Şehir aşağılarda. Şehre öyle kolay6 gidilmez. Hazırlık ister. Arlık ister. Mecbur kalınmadıkça şehre inilmez. Şehir bedel ister. Buralarda ‘‘Maraş, paran varsa yavaş’’ derler. Kolay değil. Yalnız birine kolay. Serseriye. Ne gamı var. Ne derdi var. Şehir düşünsün onu. şehir serseriyi sever. Serseri şehri. Şehir bolluk bereket içinde derler. Haydi, serseri gör bakalım şehri. Sın a bakalım şehri.

Herkes iş güc peşinde serseri dolaşmada. Kendi halinde. Kendi başına. Bir başına. Tek başına. Serseri serseriyi bulur. Serseri şehirde dolaşırken insanların orasın burasına b akar. Hele ceplerine. Ceplerindeki cüzdanlarına. Kimisi kabarık, kimisi ince. Bazıları çıkın, bazıları beze sarılı. Para kadar değerimiz kalmamış dünyada demeye getirir serseri. Biricik im ama değerim yok. Köyde duymuştum. Şehirde ne azsa o pahalı, yani değerli, miş. Ama tekti. Niye,

niye deyip içinden çıkamadı.

Ah der. Param olsa neler neler yemezdim. Köyde istediği kadar soğanın cücüğünü yerim desinler. Lokantalar, kebaplar, somun ekmekler, Şam tatlıları, kıvrımlar...

Serseri aç. Karnı aç olsa ne yazar. Kadınlar kıvrıma kıvrıma yürüyorlar. Kadınlar kıvrıma kıvrıma yürüyorlar. Kadınlar kışkırtıcı. Kadın davetkâr. Açlık ne ki? Kadınlar varken. Açlığın da açlığı varmış. Küçük açlık. Bastırılan açlık. Büyük açlık. Dayanılmaz açlık.

Hangi kadını seçeceğini şaşırır. Bolluk da seçmek zor olur diye duymuştum. Ama kadınları duymamıştı. Bolluk börtürür demişlerdi. Bir kadını peşine düştü. O gidiyor, o gidiyor. Yol uzun. Şehir kocaman. Köy iki adım. Köyün altı belli, üstü belli. Bir hotla at bitiverir. Şehri niye kocaman yapmış demeye getirip hayıflanmaz mı?

Şimdi çarşı da. Erkek kadar kadın var. Daha çok. Kadınlar hepsi güzel. Hepsi cezbekar. Şaşırır, kalır. Seyreder kalır. Eli kolu bağlanır kalır. Çaresiz kalır. Serseri çaresiz olur mu? Çaresizlik gamlıların işi. O, gamsız, kedersiz. Hepsi hepsi güzel, hepiciğini beğenir. Hepsiçiciğini. Bir onun peşinde bir bunun peşinde. Sağa sola dönme dolap gibi döner. Döner dolanır. Ortada kalır.

Serseri şehirde serseriler görür. Hiç birini beğenmez. Hiç birini. Benim gibisi, olur mu der durur. Kendi, kendine konuştuğunu anlayınca deli demesinler diye susar. Yahu şehrin serseriler de amma çokmuş. Bizim köyün bir serserisi var. Bir de delisi. Şehrin bu kadar serserisi varsa o kadarda delisi. Nerde bu deliler. Bir anda gözü delilere takılır? Nerde bu deliler? Şehrin delileri suskun, durgun mu olur? Köyde deli biri vardı. Bağırır dururdu. Üstüne gidince saldıır dururdu. Şehrin delileri suskun. Şehir delki peşinde değil mi yoksa? Şehir yoksa?

Serseri serseriler takılmasın mı? Bunlar boş gezenin boş kalfası. Kaldırım mühendisi. Holtacı. Hokkabaz. Ellerinde tespih. Sallayıp duruyorlar. Tespih bizim oralarda camide çekiliyor. Namaz kılanların seccadeleri yanında durur. Her serserinin elinde tespih. Tespih sallanıyor. Serseri tespih, tespih serseri. Benim tespihim nerde? Boş ver ben sade sadeyim. Daha iyi. Serseriler tespihle işaretliyorlar.

Şehrin serserilerini beğenmedim. Boş boş geziyorlar. Para harcadıkları da yok. Zaten cimriler. Cimrileri sevmem. Serseri dediğin elinde avucunda ne varsa dağıtmalı. Dağıtma kabadayının işi değil miydi? Şaşırıldı kaldı. Belki de kabadayısı yok şehrin. Şehide herkes efendi olur dememişler miydi? Karar vermedi. Aman serseri sürüyünen. Elini sallasan ellisi. Bunlardan bir şey çıkmaz. Serseri dediğin belli olmalı. Yürüyüşünden, halinden cakasından, şakasından. Nerede çokluk orada...

Yahu serseriler nasıl yaşar. Ne der. Ne yapar. Kadınları bırakıp serserilerin peşine düşer. Dolanır dolap beygiri gibi. Dolap beygiri gibi ortalıkta. Avara kasnak gibi. Amma helal olsun. Şehrin serserileri ortalıkta. Ya bizim köyün serserisi. Kendini bir an serseri olmaktan çıkardı. Unuttu belki de. Ortalığa çıksa hemen laf atmalar. Bolca tatlı dedikodu. Adamı gezdirmiyorlar bile. İşleri güçleri karışmak. Bak şehirde serseriler keyfince geziyor. Ne karışan, ne eden. Helal olsun şehre. Şehirde mi yaşamalı

yok sa? Bir an irkildi. Yok, yok. Köy de olsa şehirden iyi. Şehir adamı yutar. Şehrin serserileri çok. Burada ekmek yenmez. Buradan ekmek çıkmaz. Burada dikiş tutmaz. Burada horozu ötmez bizim gibilerin. Bunları dedikçe bayağı akıllı olduğuna iyice inandı kendi kendine. Aklımı seveyim demesin mi?

Birden üstünü başını yokladı. Ne aradığını biliyordu. Ama yoktu. Şu şehir. Parasız pulsuz gezilmez şu şehirde. Köy yeri mi burası. Her şey parayınan. Para nerde? Para cüzdanlarda. Niye parayı saklarlar ki? Cepte taşısalar, o da düşse. Ben de bulsam. Nerde o şans dedi. Şansım olsa... Ötesini diyemedi.

Yahu dedi şehirde herkes konuşuyor. Bende konuşayım. Biri yere girdi. Sordu da, sordu. Adam bayağı sevdi. Sevdim seni delikanlı. Mert birine benziyorsun. Açlık var mı? Karnın tok mu? Halimi nasıl da anladı dedi içinden. Şehrin adamı adamın yüzünden okur galiba. Akıllı olmasa şehirde yaşayabilirler mi? Ve dahi uyanık?

Sustu. Sustukça asilleşti. Asilleştikçe üstüne alakayı çekti. Bunu mahcubiyetinden mi, korktuğundan mı yaptı kendide bilemedi. Yaptı işte. Yayığı işe yaradı. Yemek ikram edildi. Şehirde amma da acıkıyor insan. Şehirde amma da karın doyuyor. Keşke her gün şehre gelsek mi? Bir an düşündü. Öteki serserilere kimse aç mısın demiyor. Demek ki seseri de olsa yabancı olmak lazımmış. Bunlar nereden nasıl aklına geliyordu. Helal olsun bana gibi şeyler düşündü.

Baya iyiyim dedi. Konuşmalıyım insanlarla. Konuştuğça kazanıyorum. Bir iki kere denedi. Kucağı dolu şeyleri oldu. İnsanları mı ikna ediyorum? İnsanlar mı ikna oluyor? Kestiremedi. Bildiği kucak dolusu şeylerdi. Şehir bereketli olur diye duymuştu. Şimdi inandı.

Bir anda takıldı kaldı. Gördüğü ne varsa düzelse iyi değil miydi? Bana ne diyecek oldu. Birinde bana ne yüzünden başımıza felaketler geliyor diye vaaz etmiş hocada ondan aklında kalmıştı. Karışmalıyım dedi. Her şeye karışmalıyım. Karıştı da. Bir güzel dayak yemesin mi? Nasreddin hoca fıkrasını anlatmıştı biri. Kimin anlattığını hatırlayamadı. Nasrettin hoca fincancı katırlarını ürkütmüş de eşek sudan gelene kadar.. Üstünün başının tozunu alırken yinede Nasreddin Hocadan az dedi. Ötesini demek istemedi.

Şehir nasıl böyle? Bir yanı ikram iltifat etmede, bir yanı sopa çekmede. İyimi oldu sanki. Anlatacağı hatırası kaldı şehre dair. Bunu anlatınca bunu ileriki zamanlarda, duyanların söyleyeceklerinden emindi.

Bu kafayla gidersen daha şehirde başına neler gelir? Yiğidin başına gör ki neler gelir. Bu bir Karacaoğlan türküsüydü. Yiğit adamım vesselam deyip kesti.

Yaptığı iki şey vardı. Daha doğrusu dilinde iki tekerleme vardı. "Vallahi çok güzel". "haklısın".

Kiminle konuşsa sözün başına sonuna bunları getiriyordu. İş de yaramıştı. Demek ki, şehirliler iltifat istiyorlar. Ne derlerse böyle demek gerekiyor. Tam şehre göre yaratılmışım dedi. Dedi de. Yediği sopa neydi? Vazgeçti.

Allah Allah, şehirde tevir tevir adamlar. Biri ötekine benzemez. Birinin dediğini öteki demez. Bir Nuh der, biri peygamber demez. Biri Nuh demez, biri peygamber der. Ne iş. Şehirde anlaşılmayan adamlarla dolu. Kime göre nasıl konuşacağını şaşırı. Susmak en iyisi. Askerlik anılarını anlatanlardan hatırladı. Askerlikte kaçmayacaksın, konuş-

mayacaksın, karışmayacaksın. Şehir asker ocağı gibi sanki kafası iyice karıştı. Şehrin adamının kafası karışık. Yok, yok benim ki değil.

Hıh dedi. Şehri beğenmedim. Herkesin kafası karışık. Birinin dediğini öteki tersini diyor. Herkes dediğini unuttuyor. Bir de demediğine dedim diyor. Üstüne bir de yemin ediyor. Şehirde ne çok yemin ediliyor. Ne derlerse peşimden yemin. Dudak büktü. Bir şey anlayamadı.

Şimdi kendide unutmaya başladı. Az önce ne demişti. Şimdi ne diyor. Aaa şehir bulaşıcı. Her şeyi bulaştırıyor. Şehir her şeye alıştırtıyor. Unutkanlık, dikkatsizlik altında bocalamaya başladı.

Yalnız iyi bir huyu vardı. Her şeye gülerdi. Sopa yerken de gülerdi. Bak bir de gülüyor deyip birkaç tane içireceklerken, ötekiler bırakın güleç yüzü, ne istiyorsunuz demişler daha çok sapadan kurtarmışlardı. Gülüşü, işe yaramıştı. Acaba şehir beni güleç diye mi sevdi dedi. Sonra, şehirde herkes güleç olursa acaba nasıl olur diye de ekledi.

Biri merak edip sordu. Niye hep gülüyordun. Dünyaya dedi. Nasıl yani dediler. Şerha yani dedi. Yanından uzaklaştılar. Allah Allah. Bunu hayret ettiği zaman çok söylerdi. Gülmem bir dert. Gülmemem bir dert. Şehir dertli olmalı. Kendine sordu. Bil bakalım. Şehir mi dertli, insanlar mı? Kendi sordu, kendi cevabını bulamadı.

Köylülerin şehirde işi bitmişti. Onu gülerken buldular. Yahu dediler. Haydi, köyde gülüyordun da burada niye gülüyorsun. Çok gülme deli meli derler. Haydi, köye gidiyoruz.

Köy ne iyiydi. Köy serseriyi bilirdi. Serseri köyü.

Serseri bunu duydu. Zaten ortalıkta telaşlar, pısır pısır konuşmalar, bakıp bakıp gülüşmeler, kendini takipler. Bir işi vardı anlayamamıştı. Ama işkilleniyordu. Derken konuyu açtılar. Serseri de bir hava, bir caka, bir çalım. Köylüler şehre gittikten sonra bir tevir oldu dediler. Oney öyler. Elde tespih sallayıp durmalar, ökçeye basılı ayakkabılar, döş cebinde mendil, aynalar, aynaya bakıp saç taramalar, kıvırtmalar. Kimisi şehir serseriyi bozdu derken, kimileri, sevdalı gezmesinden dediler. Sonra öylemi dediler.

Her neyse serseriye konu açıldı. Sırayla kızlar dillendi. Konuşmuyor, sadece çık çekiyordu. Çalçene adam cıktan başka bildiği kalmamıştı. Serseriye gelince gönlünde şehirliler kızlar kalmıştı. Bir dese, bir açılrsa niye cıkı çektiğini anlayacaklardı. Ama nerde. Köylülerde kafamı var.

Köydeki serseri

Köy ne iyiydi. Köy serseriyi bilirdi. Serseri köyü. Köy iyiydi amma, birde alaya almasalardı. Dilleri pabuç gibi. Bir karış. Dilleri kopasica dese başına ne iş gelirdi. köyde de güleçti köyde de olur derdi. Herkeste ne diyeceğini bilirdi. Lafını nereye getireceğini de. Biri lafı ortaya korum. Alacağı olan alır deyince serseri de, al bir kaya nerene dayarsan daya demiş, bayağı kavga çıkmıştı. Köylü serseriyi bilirdi. Serseri de köylüyü. Öyle şakalaşıp, efelenip geçinip giderlerdi.

Hele serserinin mavrasına diyecek yoktu. Mavracılar toplanır, etrafına seyredenler. Mavra üstüne mavra koyup satarlar. Hoş vakitler, boş vakitler olarak geçer. Kızanda çıkmaz mı? Ne yazar. Mavracılar ferman dinlemez. Sıkışınca suç serseriye kalırdı. Onlarda serseriye takılmayın derlerdi. Ortalık yumuşardı.

Serseri köyde kimseyi beğenmez. Köylüde onu. Köylü, boş gezenin boş kalfası derken, o da köylüye, dedikoducuların dik alası der susturmaya çalışırdı. Üstüne toz kondurmazdı anlaşılın. Anlaşılın köyde çok işi vardı. Şehirde sonra biraz ehlileşmiş bulsalar da huylu huyundan vazgeçmez derlerdi.

Köylü esasen serserisiz duramazlardı. En kocası birinde her köyün bir delisi olur, bir de akıllısı demişti. Köyün bir de serserisi demeyi unutmuş diyorlardı. Onu da kendileri ekliyorlardı.

Serseriye takılmadan duramazlardı. Lafa girerler, kızdırırlar, lafa çomak sokarlar, serseriye iyicene kızdırırlardı. O, ben deli değilim. Bana deli muamelesi yapmayın. Benden akıllınız yok. Bakın ekmek elden su gölden yaşıyorum. Hakikaten öyleydi.

Serseriden en çok aile tarafı yakınır. Yetmez yakınıp dururdu. İşe yaramaz, işe koyulmaz, işten kaçır, işten sıvışır, iş bilmez, iş görmez. İşsiz güçsüz meteliksiz biriydi. Ekmek elden su gölden derdi ya. Adamakıllı ispat ederdi. Helal olsun diyen, kitabı tersinden okuyunca akıllarına gelirdi.

Serseri kimseden çekinmezdi. Hele aile efradından hiç. Hepsıyla yüz göz olmuştu. Evdekiler adamın yüzüne çemkirir derken o da, mecbur bırakıyorlar derdi. Kimlere şikâyet etmediler. Köyün kocası, hocası, öğretmeni karşılarna alır, nasihat üstüne nasihat çeker, meseller, misaller getirir de kar etmezdi. Herkes bu adam olmaz demiş bırakmışlardı. Kimileri sarhoşu bırak yıkılana kadar derken, kimileri başı bir kayaya toslayacak, kimileri de daha görece günleri var derlerdi. Derlerdi de serseri bildiğini okurdu. Serserinin gizli saklısı kalmamıştı. Serseriydi işte.

Köyde karışmadığı iş yoktu. Git işine derlerse siz gidin derdi. Dili pabuçlu deyince senin dilin pabuç der, atışmalar, satışmalar kırıla.

Babasına çok şikâyet etseler de, nafîle. Haydi, siz islah edin deyip kolayca işin içinden sıyrılırdı. Babası bende biliyorum adam olmaz. ah bir vakit gelse de asker gitse. En son çare. Asker ocağı adam eder derler adamı. Anası öyle değildi. Bazen analığı tutar, soylu oğlum, boylu oğlum deyince, bunu babası duyunca sizin tarafa çekmiş, deyince, ana da sizin tarafa deyince ortalık iyice karıştırdı. Ana çekmez olasıca der, babada kime çektiği belli der atışmalar eksik olmazdı. İkisi de el âleme rezil olduk fikrinde kavga etmezlerdi.

Akrabayı taallukat ne varsa ikiye ayrılmıştı. Bir kısmı, çocuk yetiştiremediler derken diğerleri Allah naşa vermesin deyip seyirci kalmayı severlerdi. Köyde hiç ikiye bölünmemişti. Serseriydi. O kadar.

Köylüler kavil kurdular. Evet, uyanık yahut uyanık numarası çekiyor, bir yol tutturmuş gidiyor amma elbet bir yolu olmalı, bir bilene sorulmalı, bir hal çaresi bulunmalı. İçlerinden de ne iyi bir serserimiz var bize yeter. Fazla olsalar vay köyün haline. Karşı çıkanlarda oldu. Bu gidişle millet özenirde yeni yalmeler tümünden serseri olursa halimiz nice ola. Ateş bacayı sarsmadan ocağın harını almali. Almalı da nasıl? Kaygısızlar da vardı. Eğleniyoruz ne güzel işte. Kabilinden diyenler.

Köyün en kafasız dedikleri ablak suratlı oğlanı buldum diye bağırdı. Köyün altıda üstü de duydu sesini. Köylüler koro halinde neyi buldum dediler. Serseriyi adam edecek yolu buldum. Nasıl, nasıl diye tekrarladılar.

Kafasız oğlan başladı anlatmaya. Hatça ile hasanın evliği, Kamber ile Kamerin evliliği, Durdu ile Duranın, Ece ile Ekenin, Döndü ile Durmuşun, dursun ile dursa nın... Dur tamam tamam ne demek istiyorsun sadede gel. Bir türlü sözünün arkası kesilmiyor, milleti merakta bırakıyordu. Ee ne olmuş bunların evliliğine dediklerinde, lafı gediğine koyar, kızlar del oğlanları uslandırmadılar mı? Köylülerin kafası dank ederek koro halinde haaaaa derlerken ha bire başlarını sallıyorlardı.

Köylüler işi gücü bıraktı serseriye kız bulmaya kafa yormaya başladılar. Harika fikir diyenler, serseriye kim varacak diyenler, elin kızının başını yakmayın diyenler, serserinin kimde gözü olduğuna kafa yoranlar, serinin sev-dalısı var mı diye soruşturanlar, yavuklusu kim acep deyip merak edenler den tutun, evleksek olduğu için serserilik yapıyor diyenler, sevdasından serselliğe vurmuş diyenler, evlense de adam olurdu, olmazdı diyenlere kadar. Diyenler, demeyenler. Köyü bir sancı tuttu da tuttu.

Köylüler yahu dediler. Bu serseri gördüğü kızı bakıp gülmüyor muydu? Kızda başın eğip sıvışmıyor muydu? Şimdi ne oldu. Duyanlar serseri işte dediler.

Bu hal kızların atasında duyulmaz mı? Nerdeyse köyün kızları serseriye meyil etmezler mi? Pınar başlarında kafa kafaya gelip pısır pısır pısırılar. Hatta bazı kızların beni alacak diye saç baş yolması. Köy iyice karıştı. Allah berterinden saklasın serseri köyün başına bir iş açmasa kabilinden dilekler. Hatta dilek kayasına gidir çukura para atmaya, koca ağaca çabuk asmaya yeltenenler de oldu.

En son öğretmene dediler ki, hocam sen akıllı insanın. Hepimizden iyisin. Şu serseriyi çekte bir konuş. Gönlünde hangi kızçe var. bilelim. Baş göz edelim de kurtulalım. Öğretmen serseriyi bir kenara çekti, konuştu, dinledi. Önce cıklar çekse de

Öğretmen yutmadı. Serserinin dili çözüldü. Şehirli kız istiyordu. Akça pakça, cilveli edalı, nazlı avazlı, gökçe mökçe. Öğretmen başını kaşdı. Le havle üstüne le havle çekti. En son dayanamayıp bir iki tane içirdi. Kaçarken serseri, serseri seslerini herkes duyar oldu. Soranlara bu serseri. Serseriden adam olmaz gibi laflar sayıştırdı durdu.

Öğretmene göre içinden çıkılacak değildi. Ağzından hırsıyla kaçardı. Şehirli kız istiyor. Onu şehre götüründe kabahat.

Bunu köyün kızları cümleten duydular. Cümleten kurdular. Hem de beri beter değil. Oturdular konuştular. Onurları kırılmıştı. Sen misin şehir kızı diye tutturan, sen misin bizleri beğenmeye. Nankör dediler. Olmaz dediler. Ders verelim dediler. Hep bir ağızdan serserinin

Hakkından serseri gelir dediler. İmansızın hakkından imansız, dinsizin hakkından dinsiz...Öylede oldu. Aralarından pekte yürekli birini serseri kız seçtiler. İlerde başına gelecekleri bile bile . Kızçe de ileride başına ne gelecekleri bile. Bir meydan dayağı. Yetmedi. Dikiş tutturamadı.

Köyünü özlemişti. Aradan çok zaman geçti. Unuttular. Serseri köye, köy serseriye alışmışken bu kadar adamın üstüne gelince deyip kabahati kendinde bulmazken, köyden ne aryan oldu, ne soran.

Serserinin hikâyesi uzar gider. Serserinin hikâyesi sürer gider. İçimizde serserilere bir numuneyi misal olsun diye kesmekle gerisini size bırakmaktı meramımız.

Meramı maksat hâsıl olur mu? Hikâyenize bağlı.



## Çukurova'dan Andırın'a...

*Deli gönlüm Adana dan yürüdü  
Gitme diye kömür gözlüm ağlar hey  
Misisten yukarı gazla şoförüm  
Yine coştı Ceyhan suyu çağlar hey*

*Bir dakika dur kadiriye varınca  
Dertli dertli bağlamayı vurunca  
Bir yiğitte sevdiğini görünce  
Görünmez gözüne dünya beyler*

*Gerek tokmaklıyı gerektir bilmek  
Ne mutluluktur burada saz çalmak  
Bu gece fikrimiz çatakta kalmak  
Yemyeşil göründü çamları hey*

*Menekşeyle donanmışsın Haçdırın  
Akşam Akkale serindir serin  
Açılmış güllerin bizim andırın  
Bırakmaz Aliyi yoldan eyler hey*

**ÂŞIK ALİ DEMİR**



## BAY MEMMET ve MEKTUP ADRESİ

Bu adam; Allah ırahmat eylesin, Tokmaklı'da düğgan çalıştıran önemli bir herif di, önemi; hem gırgır şamatanın, hem de yarenliğin en daniskasının orada yapıldığı bir mekan olmasıydı, orada yapılan şakalaşmalara çatlayıncaya kadar gülünür stres atılır, acıkanlar düğganın iç arka zulasında tahin ve bekmele bir tüm taş fırın ekmeği yer garınlarını duyururlar dı. Hiç kimse golay golay Tokmaklı Postanesine uğramaz önce onun düğganına uğrar dı. Postane halt etmişti yanında. Gasabaya inen köylüler PTT yerine oraya uğrar, "acep mektup falan var mı ola?" diye. Var sa toplar gaputunun cebine sokar, denk gelene verir dağıtır, südüne vicdanına yani. Hatta Bay Memmet işi ciddiye alıp hayırına bir adet mektup sandığı bile yapırmış dı.

Hal böyle olunca Andırın'ın aşağı köylüleri gurbet ellerden bu adrese mektup, kart v.s yollarlar.

Adres aynen şöyle:

Bay Mehmet eli ile .... Köyü/ Tokmaklı/ Kadirli/ ADANA yazarlar.

Adres bile baştan tuhaf ve yanlış. Halbuki Tokmaklı Kahramanmaraş'a bağlı. Postacılar dahi bu işin nedenini iyi bilir di. Nedeni ise; K.Maraş'ın uzak ve yolunun elverişsiz oluşu Andırın'a oldu bitti ters düşüyor, Tokmaklı, Andırın - Kadirli yolu üzerinde olduğu için daha kolaylarına gidiyor du.

Köylülerden biri Tokmaklı'ya vardığı zaman işini gücünü görüp, bir fiçı mazotunu da aldıktan sonra Bay Memmed'in dükkanına uğrar, Köyüne ait ne kadar mektup, kart v.s var sa sandıktan tek tek ayırır, paltosunun cebine sokar. Hayır edecek ya. Tabii merak da eder, "dur baki'im acep kim kime ne yazmış ola" diye, kimsenin görmediği bir yerde gözelece gayet normal bir şekilde açıp okur, sonra da güya ayıp olmasın diye tükrükleyip zarfın ağzını çaktırmadan tekrar yapıştırır dı.

Hikaye uzun da... bu her köy için böyle idi. Adını demek olmaz şimdi, bizim Köleli Köyü'nden de biri Bayram arefesine yakın Bay Memmed'e uğrar, kendi köyüne ne kadar mektup, kart var ise o tarafta olanın hepsini alır köyüne götürür, bunların çoğu da bayram tebrik kartı. Okuduğunu okur, bir kısmını da denk düşenlere gubararak verir, adam şehirden geliyor ya. Sonra da "bayram nasıl olsa geçti gitti" der tebrik kartlarının güzel olanlarını ayırır, güze'elce hamuruna duvara yapıştırıp temaşa eder, eskiden kartpostallar da hakat güzel olurdu ha.

Bu arada mektubun alıcısının adı Mustafa Arslantaş ise eline sağlık, çünkü aynı isimde hemen hemen her evde var, çünkü Mustafa dedelerinin adı, ilk doğan erkek çocuğun adı mutlaka Mustafa'dır. Mektupta haliyle sahibini buluncaya kadar ev ev, halaka halaka gezer, okumayan, duymayan kalmaz, mektup her okunuştan sonra ağzı yalanır tekrar yapıştırılır, mektup okunup yapıştirılmaktan canavar alığına döner, erir orası anlayacağıın, sonra biri "hummm bu mektup bana imiş" deyinceye kadar...

Tabi bir gün; mektup ve tebrik kartlarını devşirip götürren, kartları hamurla duvarına yapıştırıp temaşa eden bu herifin evine biri varıyor. ister istemez duvardaki resimler gözüne ilişiyor, dikkatini çekiyor.

"Ulan .... emmi ne güzel gartpostallar bunnar ? na'ta sevenin varmış yahu? esger arkadaşlarından hem'i'?" deyince,

"Yok bire yean efendi, bunnar bana da'alkına, ben onnarı Tokmaklı'dan Bay Memmed'in oradan topluyup getirdiydim, hökmü galmadı nasıl olsa bayram geçti de'en ben de duvarımı süsledim, böyle nasıl güzel olmuyak mı bak baki'im hele?"

Soran şahıs merak edip yekini duvara doğru iyice bir bakıyor, çevirip arka yazılarını bir okuyor ki; kartpostalların çoğu kendine gelmiş, birden şok oluyor.

"Ulan ....emmi bunun çoğu bana gelmiş taman, en sevdiğim eş, dost, arkadaşlarımdan, nediin habar etmedin bire bana? ayıp daalmı bu yabdın? hele ben de diyom bu megdublarımin cevabı niye gelmedi..." deyince,

...emmi heç istifini bile bozmadan, yan kös gelmiş, umursamaz haliyle;

"Bire yean efendi nedi'in marağlanıyon kine, öte'e bayramda da sen topla gel, Bay Memmed'in oradan, orada bir sürtü bundan, çermen çeşit gartpostallar var. Hadda Cüney Tarkını bile var..."

... kafasını sağa sola çevirerek;

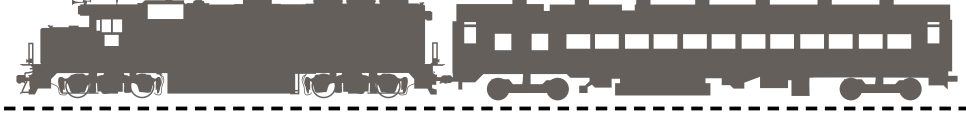
"Cük cük cük" diyerek "Ulan emmi mektub da varmı bunnardan ola?"

"Varıdı yean efendi varıdı, hemide baya'a varıdı, ben alıyac'ını eece diggadlı okudum amma önemli bir bişet yo'odu selam kelimadan başga. Gaygı edme... Çocuklar da okudu ezber edeneça'a, soura zobuya duduşdururp yağdılar herelde..."

... gözünün içine keskin, keskin bakarak... "tamam. ... emmi... tamam annaşıldı..."

Varın yorumunu siz edin artık. yorum size kalmış...

Gerçek hayattan...



# Kara Tren

Cumhuriyet başlarında medeniyette ilerlemede simge trendir. Vagonlar, raylar, yol boyu uzanan tren. İnsanlar trene dosttur. Çamurlu yollardan geçerek trene varmaktır hedef. Çumurlu, tozlu, önemli değil yollar. Edebiyatta öyle.

Şehir var, taş binaların koyu gölgesi ayrı bir ülkeye çeker insanı. Yüksek binalar heybet demektir. Bizde yüksek bina yok. Biz heybeti değil itidali seçmişiz tarih boyunca.

Batı medeniyeti trenle girerken doğuya bize benzediği tek taraf garların heybetli taş binaları. Bir de köprüler.

Bunca yıllar trene küsmüşüz. Issız garlar. Geçişlerinde kulak tıkamalar. Üniforması eskimiş de nedense değişmemiş silik yazılı gar şefferi. Siyahla kirler karışmış, diz vermiş üttüsüz pantolonlu görevliler.

Kara tren türkülerini unuttu analarımız. Vızır vızır yollar ister olduk. Askerden dönen oğlunu geldiğin başından görünen bilmem kaçınıcı araba sayarak bekliyor kadınlarımız.

Şimdi çamurlu yollarla cebelleş. Ayağında parmak parmak tozlar. Evin kızı kaç kere alacak sehpa-ların tozlarını. Kağnı da toz ne gezerdi. Hayvanların tırısı bile sinek kaldıracak toz çıkarmazlardı.

Elin memleketinde ne yollar. Yağ dökse yalanır. Vızır vızır arabalar. Arabaların eskisi gelirmiş buralara diyor akli erenler. Akli erenler yol gibi var mı diyor.

Kahvede masada yalnız oturmuş cihan harbinden kalan tek yaşlı. Yollardan dertli. Gönlünde hep tren.

“Kadir kıymet kalktı bu yollardan”

“Dost dosttan uzaklaştı”

“Türküleri unuttu yolcular”

“Sepetlerde, heybelerde hediyeler gelir giderdi hayvanlarla. Yollar geldi. Kayboldular.”

“Arabalar geçerken selam veremez alamaz olduk.”

Eskiler... Eskiler.. Her yeniden ürken Anadolu insanı eskilere kaçmıştır. İyi mi kötü mü demeden. Biz akıllı toplumduk. Bizi yaşatan hiszlerimiz değil. Esemememizdi. Böyle kalsın dünya. Ne var. dedemizin mezarının olduğu şu köyde beklesek. Her ağaç. Her taş kardaş adama.

Eskiler yeniler. Benimsenmeyen, ama yaşanan nice şeyler.

Yerinden yurdundan etmeye gelmiş, karşısında da yerimden yurdundan olmam diye, ben kendi halimle iyiyim deyip yabancılara karşı savaşan en son harbi umumiyle yerinden yurdundan gerçekten edilen Anadolu insanına yenilgi götürürken gözleriyle verdiği cevabı okuyamıyorsak, bu topraklara yabancıyız demektir. Bir insan bir Anadolu. Bu ülkeyi anlamak çok kolay.

## Severim Seni

Çiçekler içinde ,menekşe başdır.  
Güzeli gösteren,göz ile kaştır.  
Yaşanmışsa duygular, gözlerden gelir yaştır.  
Özleminle özler, severim seni.

Dağın üstünde,dağ olmaz.  
Aşk üstünde, aşk olmaz.  
Alırsan ahı,yürekler solmaz.  
Özleminle özler, severim seni.

Yaşarsa ümitler,hayatı yeşertir,  
Canı cananı,sevgiyi yaşatır.  
Sarar duyguları,gönülleri kuşatır,  
Özleminle özler, severim seni.

Sevsende gülü,dikensiz dererler,  
Aşıklar bir olmuşsa, murada ererler,  
Dökülmüş zülüfte,saçın örerler,  
Özleminle özler, severim seni.

Sabırla yürümenin,vardır kerameti,  
Seven gönlün, aşkadır hareketi,  
Sevgi ile yaşamaktır,hayatın bereketi.  
Özleminle özler, yaşarım seni.

Erisin ki dağlarında karlar,  
Sönmesin ümitler,yaşasın baharlar,  
Gelin kızın eline,kına yakarlar,  
Özleminle özler, severim seni.

BAY-KÖK derki,yaşasın bu güzellik serhadı,  
Vermesin rabbimiz, açıdan feryadı,  
Sen Anadolu yurdunun,güzel evladı,  
Özleminle özler, severim seni.

## İnsana Dair

Çocuğu sevki,can yaşasın,  
Canı sevki,insan yaşasın,  
Yaşasın ki insan, şan yaşasın,  
Yaşasın ki şan,ihsan yaşasın.

## Anadolu Yurdum İnsanı Yaşasın Hep...!

Yurdum insanı sarsılmasın, yurduna sıkıdan sarılsın hep,  
Birlik ve beraberliğinin,ülkesinde varolsun hep,  
Vatan uğru yolunda,bu diyarlarda yar olsun hep,  
İncinmesin yurdum insanı,yaşasın hep.

Vatan sevgisi,gönülde yatan,  
Anadolu yurdumda olmaz, vatanını satan,  
Ülkesinin gücüne güç katıp,  
İçindeki kötülüğü söküp atan,  
Yurdum insanı yaşasın hep.

Rabbimiz aman bu diyarları germe,  
Sakın galleşlere fırsat verme,  
Güzelliği yaşatanlara hesap sorma,  
Varolsun yurdum insanı,yaşasın hep.

BAY-KÖK derki,bu topraklar için şehit olmuş yatan,  
Döktüğü kanda boğulup gitsin,ülkesini satan,  
Özbenliğini yaşayıp,ülkesine değer katan,  
İncinmesin yurdum insanı,yaşasın hep.

## Annem

Annelerdir,bizleri var eden,  
Üzerine titrediği,yavrusunu yar eden,  
Sevgi ateşiyle,yürekleri kor eden,  
Fedakarlığa,haksızlığı dar eden.  
Tüm annelerimizin anneler günü kutlu olsun.

## HUYLU VE HUYSUZ...!

*Huyululuk bir anlamda güzel görmeyi de içinde barındırır., Ama huysuz bir davranış biçimi çok da sağlıklı bir davranış biçimi olmasa gerek diye düşünüyoruz, tabi ki bu,o an yapılan eylem davranışı ile ilgili olmakla birlikte, bilinç içi veya bilinç dışı yapılmasında önemli bir faktördür.*

*Bilinçli olarak yapılan bir huysuzluk davranışı normal dışı olur ve bunun da hiç kimseye bir faydası olmaz, olaya bu açıdan bakıldığında huylu ile huysuz bir davranış biçiminin hem farkı hem de önemi ortaya çıkmaktadır., huylu bir davranış biçimi aynı zamanda insana pozitif bir değer katabildiği gibi,yapıcı olarak da değer katmaktadır., O nedenle bu iki fark arasındaki gerçekliği görüp kendimizi ona göre konumlandırabildiğimiz sürece hem insan hem insanlık,hem de toplum nezdinde geçerliliğini koruyup,kabule layık görülecektir. Elbet insana, hayat kuralına karşı normal yaşamak yaraşır..*

***Güzel Düşünen, Güzel Görürmüş,***

***Güzel Gören de, Güzel Düşünürmüş.***

## GÜZEL VE ÇİRKİN...!

*Bir varmış bir de yokmuş, her inişin bir de yokuşu varmış, güzellik yol alır, çirkinlik yokuşta kalırmış, çirkinin çirkinliğini, güzelliğin güzelliği kapatmış, hani şairin dediği gibi, 'ben güzele güzel demem güzel bende olmayınca'. Hayat yolu güzel ve çirkinliklerle dolar da taşarmış, bir güzellik hem doğuştan, hem de varoluştan oluşur gelişmiş, güzelliği yaşamak ve yaşatmak güzel olmakla eşdeğermiş, öyle de olmalıdır ve öyle de kalmalıdır dermiş b.kök, güzelliğin yöntemi. Çirkinlik hiç bir zaman yaşam biçimi olmamalıdır, böyle söylem ve eylemler,tutum ve davranışlara yansımamalıdır,hayat damarlarındaki davranışlar,olumsuzluklar yaratmamalıdır,en azından istemimiz güzellik ve çirkinliğin birbirini tamamlayabilmesi,hayat güzelliğini yaşanıpta yaşatılabilmek olmalıdır düsturumuz. Güzelliğin mevcutiyetini yaratıp, bireysel veya gruplar nezninde olsun varedip, özelliği korunmalıdır, Yaşasın varolsun en iyi güzellik,ruhu güzel olan çirkinliğin olsun hep can yoldaşı..*

***Bir Bilen Yaşar ve Yaşatır Güzelliği,***

***Bir Gören Kuşatarsa Vareder Özelliği.***

## Bizim Taraf

Biz Malazgirt'te abdest alıp,  
Öyle girdik Anadolu'ya...  
Bu memlekette binyıl kalıp,  
Dönecek değiliz doğuya...

Sınırını çizen, sırma çizgiyle,  
Parlar, bayrağımın hilali...  
Minarelerinden sevgiyle,  
Taşan ses, Mekke'nin Bilal'i...

İyiliğin şanlı milleti,  
Tarihin destanlar doludur...  
Dindir, İslam'dır milliyeti,  
Bu yol, Yaradan'ın yoludur...

Kalana dünya var, şanla şerefle,  
Göçene cennet, buradan yakın,  
İmansızlar yaşar esefle,  
Mağlubu yok, bizim tarafın...

## Atıyor

Bitmiyor yıkılmaya  
Devam ediyor gönlüm.  
Bıkmıyor sıkılmaya  
Sürüp sürüp ömrüm

Enkazımdan doğarım  
Kalbimde sevdiklerim.  
Birer birer sorarım  
Çıkıyor dediklerim.

Göçenler endişeli  
Üzülür, kalanlara.  
Atlatanlar neşeli  
Yürürler meydanlara.

Birlik içinde millet  
Yürekler bir atıyor,  
Yıkılır melun zillet  
Kalpler Allah satıyor

## Yeniden

Şu semada yıldızla çizilmiş iz,  
Şu baharla fıskıran filiz,  
Dünya, bunca insan, biz, hepimiz,  
Esasında hiç bir şey değiliz...

Hayat, bahşedilmiş lütuf öteden,  
Tüm sevgisiyle yoku var eden,  
Varlığın varlığındaki neden,  
Sevginle var et bizi yeniden...

## Çaremdesin

Senin ismindir merhamet,  
Bu seven kalbe yardım et,  
Seni sevmekse, saadet...

Her hususta dikkatlisin,  
Sevgilisin, şefkatlisin...

Yüreğimle konuşurum,  
Sana o an kavuşurum,  
Aşkın ile savuşurum...

Aşıkarsın, bilinirsin,  
Güzellikle silinirsin...

Hep fikrimsin, aşkım oldun,  
Tek zikrimsin, şarkım oldun,  
Sevdiğimsin, farkım oldun...

Yüreğimde yaremdesin,  
Çaresizim çaremdesin...



# ÇINARLI KAHVE

*Çınarlı Kahve'nin Ulu Çınarı  
Artık yaprağını açmıyor neden?  
Kurudu mu yoksa gizli pınarı?  
Kökünden suyunu içmiyor neden?*

*Duydum, çok üzüldüm gelen habere  
Kızgınlım, söylenmez, uymaz tãbire  
Hep beton döktüler, ton, ton, ha bire  
Hiç kimse bir kıymet biçmiyor neden?*

*Bir umut yok diyor Enver'ülhamit  
Sol yanı sızlıyor kesilmiş ümit  
Yeniden köklerin açıldı cãmit  
Gözlerin Cami-i seçmiyor neden?*

*Bu bölge tarihtir, ayrı bir kenar  
Gölgende oturdu çok Ulu Çınar  
Elbise giymezen içimiz yanar  
Dalında serçeler uçmuyor neden?*

*Çınarlı Kahve'nin çaycısı kayıp  
Çay, kahve vermiyor başları sayıp  
Çınarın bu sır-ı vermesi ayıp  
Yolcuya kolunu açmıyor neden?*

*Gövdesi bir sırdır, asrın tanığı  
Yaprağı kurumuş aşkın yanığı  
Hepimiz bu suçun gizli saniğı  
Neden zabıtlara geçmiyor neden?*

*Asırlık çınarın bedeni yorgun  
Tarihin dokusu silindi durgun  
Şehitlik şâhittir, herkese gergin  
Yaprağı yaprağa sürçmüyor neden?*

*Türklüğün simgesi af eyle bizi!  
Bize veda ettin gövdende sızı  
Sensiz yerin ıssız, ne edek Yaz'ı?  
Kökün hâlâ sağlam, göçmüyor neden?*

*Yaprağın kurumuş, kolların kalın  
Okunan Ezana işaret dalın  
Altından Cãmî'ye varır dı alın  
Şimdi aranızı ölçmüyor neden?*

*Gebeli Çınarı herşeye şahit  
Yanında yatanlar Kahraman, Şehit  
Başında Bayraktır yazılı lahit  
Yurdunu terk edip kaçmıyor neden?*

*Nerde Çınar varsa Türk'ün simgesi  
Kökü, Oba, Beylik, Türk'ün damgası  
Tarihin, geçmişin, canın yongası  
Tarih sayfasını açmıyor neden?*

*Azãbi bu Çınar Ulu bir anıt  
İşte Osmaniye! tarih ve kanıt  
Asırlar geriden bulursun yanıt  
Şimdi suskun, bilgi; saçmıyor neden?*



# Yazı Üzerine

1. Yaşarken, yaşadıklarımızı ararız. Her yeni biraz eskiye benzer. Benzemese de andırır. Olmazsa biz benzetiriz.

2. Bugün de yazmadım. Ziyandayım. Yazmak günü güne yüklemek bence. Yükleyemedim gün omuzlarıma binen yük kaldı.

Dünün ağırlığını yazıya yüklemek ne güzel.

Yaz dostum yaz. Hafiflensin. Yüklerinden

3. En zor iki yazı çeşidi

Portre ve tasvir. İkisi de anlatım ister. İkisi de derinlik ister. Hem tartısı, hem de ruhu vardır.

4. Her yazı yoruma boğuyor. Her söz safanelikten öte yorum katlı.

Yorum yoruyor düşünceyi.

Saf, arı, duru. Düşünce gölgesiz güneşlenmeli

Yorum dinleye dinleye yorulduk

Yorum okuya okuya yorulduk.

5. Eskiler şiir yazardı. Manzum söyledi.

Yeniler söz çıkını peşinde. Güya özlü, dokunaklı, ders verici.

Ne yazar! Hepsi sığ, hepsi mana bulanıklığı içinde, hepsi karmakarışık. Hiçbiri düşünceyi berraklaştırmıyorum. Hiç biri hitap etmiyor bana, sana.

Hiçbiri içinde yar yok. Dost yok. Muhabbet yok. Hikmet yok. Düşünce yüklü yok. Ötelere davet yok.

Nedense!

Manzumdan düzyazıya geçtik. Engebeli, meşakkatli, çileli dağ yollarından, düze, emeğine, düzlüğe. Bu düzlemde ufuk yok. Işık nerden gelişi fark etmez. Yön muğlak. Yol ucu tarifsiz

Nazımdan düz yazıya. Keşke nesire geçilseydi. Nesir deneme ülkesinde kanat açardı konuklarına. Ne çare. Kelimelerin altalta, yan yana getirilişi. Adına hikmet söz denişi. Kutsevrân bu uydurulmuş cümlelerde kelimeler ağlıyor. Her kelime bu kısır cümle içinde tutsak. Mayası temiz kelimeler bozuk hükümsüz cümlelere kurban ediliyor.

Önce duygular dile gelmeli. Önce duygulara meydan vermeli. Gönül vadilerinde duygular çoşmalı. Sağnak, sulu supken, fırtına, bora önce duygular kabarmalı. Duygulara gem vurulmamalı. Duygular betonlaşma zihin dünyasının kalıplarına sokulmamalı. Duygular selamlanmalı. Uçmalı duygular özgürce. Delice. Deli dolu. Uçmalı. Aşmalı.

Duygularımız hala temiz üzeri küllensede. Duygulara dönmeli ufkumuz. Bir gece karanlığında hıçkırık hıçkırık ağlamak gibi. Kalabalıklar ortasında kabaran duygulara

dudak ısırarak gem vurmak gibi. Ağlamaklı hale göz kırıklığıyla yol vermemek gibi.

Önce duygular olmalı. Yol gösterici, rehberlik edici. Kentleyici, perçinleyici

Evet duygular kurtarır bu sığılıktan, çoraktan, kuraklıktan. Duygular kurtarır kopuştan, çözülüştan, ufalanıştan. Duygular döndürür yazının sığılığında, cimriliğinden, manzumun bereketine, bolluğuna

6. Bir yazar "yazmam için çok nedenlerim var" diyordu yazısında ve sıralıyordu.

Güne kayıt düşmek istiyorum. Bütün günler benim olsun diye.

Yazı düşünmeye davet ediyor. Düşünceler benliğimi besliyor

Görmediğimi görebilmek adına yazıyorum.

Eteklerinden yakalayamadığımız zamandan bir şeyler çalmak için yazıyorum

Yazmak delice tutku veriyor.

Yazarken konuşuyor sohbet ediyorum.

Yazmak cesaretimi artırıyor, özgüven veriyor.

Yazarak mutlu oluyorum.

Olayları gözlüyorum, tespitler yapıyorum, sağduyuyu kaybetmemek üzere.

Hayatın üzerine düşülen gölgelere ışık tutuyorum.

Yazdıklarımı okuyunca bu ben miyim diyorum, kendimin keşfedilecek nice yanlarını görüyorum.

Kendimi yazmaya verince maceraperest bir yolculuğa çıkmış gibi oluyorum.

Yazarak zamana meydan okuyorum.

Yazarak yaradılışın bilincine varıyorum.

Diyordu. Ben de katılıyorum. Haklı buluyorum

Yazmak yalnız yaşamaya benzer yalnızken ne fırtınalar kopar insanın dünyasında. Emin limanlar gerek sığınmak için.

7. Yazıdan kaleler, aniden limanlar yapabiliyordu yazar. Zirveler gizemli koylar, saklı bahçeleri olmalı.

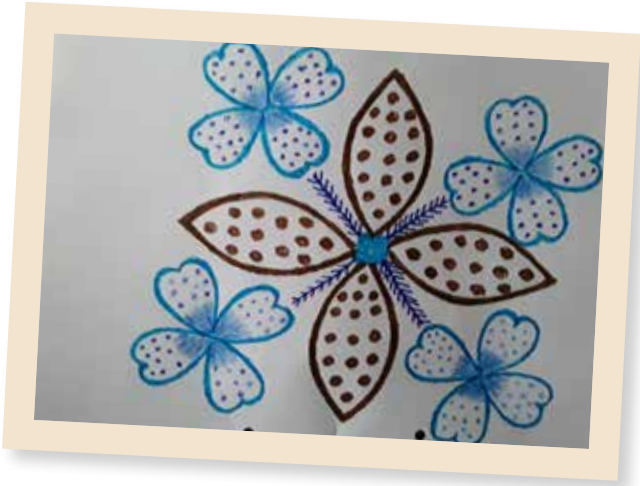
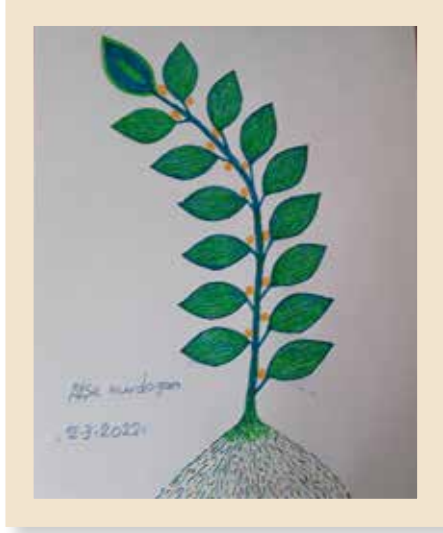
Kılavuz, okuyucuya yol yordam bulan, yön yordam tayin eden demek.

8. İnat adam yazar. Hırs da tuzu biberi. Sabır kabı. Bilim, bilgi malzemesi.

İnat sönmeyen ateşe benzer faydalı kullanmak irade işi.

Yazmak gibi.

# Ayşe Nur Doğan'dan Çizgiler





# Neredeydin

*Yüklenince vurgunlar, bahtımın paydasına  
Nefesimi tutarak beklerken neredeydin  
Reva gördüğün hâle, koparmadan fırtına  
Hasretini gözlere yüklerken neredeydin*

*Hicranın hünerine, noktayı koymayınca  
Gündüzlerin üstünden, geceyi soymayınca  
Attığın adımların, ikrara uymayınca  
Kaygına düşen beynim, zonklarken neredeydin*

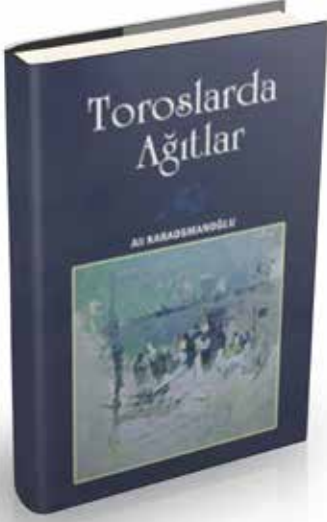
*Aklımdan geçirmezken yanından ayrılmayı  
Bayram sebebi saydım, aklına kurulmayı  
Cana layık görünce, gölgenden sürülmeyi  
Sensizliğim nabzımı yoklarken neredeydin*

*Kulağı tıkayarak ruhumun figanına  
Hizmet eri olmayıp, aşkın kumandanına  
Mecnun sıfatı koyup, adımın sol yanına  
Aşkınla tıklattığın, teklerken neredeydin*

*Varlığım son durağa yürürken adım adım  
Yüzüme gülmeyince, düşlediğim muradım  
Gözlerim gözlerinden görmeyince bir yardım  
Yalnızlığı yâr diye koklarken neredeydin*

*Eyleyince vuslatı çözülmeyen bilmece  
Sayılı günlerimi, yaşıyorum öylece  
Hasretinden bunalan, Delibal'ın her gece*

## TOROSLARDA AĞITLAR



Öleceğinin farkında olan yeryüzündeki tek canlı ‘insan’dır. İnsan, ölüm hadisesiyle yüz yüze gelince, kendisine bu durumun verdiği acı ve ızdırap, ayrıca ölen ile ilişkisini yaşarken devam ettirebilmek arzusu, duygularını şiir kalıbında ve müzik formları içinde ifade etmesi sonucunu doğurmuştur.

Eskiden ‘yuğ’ ismi verilen yas törenlerinde, ‘ozan’lar ağıtlar söylüyorlardı. ‘Yuğ’ kelimesiyle ‘-y’ ön sesi zaman içerisinde düşer-, ‘ağıt’ kelimesinin kökü olan ‘uğ/ağ’ arasında, yansıma ses olmaları bakımından bir münasebetin varlığı düşünülebilir. Ayrıca ‘ağıt’ kelimesinin kökünün, ‘ağ-‘(yükselmek) ile de ilişkisi olabilir. Çünkü Müslüman Türkler hâlen, ölenlerin ruhlarının göğe yükseldiğine inanmaktadır.

Bütün kültürlerde ölümlerin arkasından, yakınlarının duygu ve düşünceleri ‘ağıt’ kalıbı içerisinde ifade edilmiştir. Milletler ve toplumlar ‘karizmatik’ niteliği haiz, idealeştirdikleri kahramanları için, eski devirlerde, sayı bakımından daha çok ve uzun ağıtlar icra etmişlerdir. Bugüne geldiğinde, ‘toplum’ merkezli düşünme ve hareket etme yerine zamanla bireyselleşme ve bireyler arasındaki ilişkiler ön plana çıktığı için, artık ağıtlar da ölünün yakın çevresinin ilgilendiği bir konu hâline dönüşmüştür. Türkiye’de ağıt törenleri ve ağıt söyleme geleneğinin kısmen canlı olduğu yerler, hâlen göçerevli hayat yaşayan veya yakın zamanlarda toprağa bağlı yerleşik hayata geçmiş topluluklardır.

Ünlü müzikolog A. Adnan Saygun “Ağıtlar ve Sembol: Ölüyü Yaşatan Sanat” (Şadırvan, S. 9, 27 Mayıs 1949, s. 4-5) adlı kısa makalesinde, ağıt-müzik ilişkisi üzerinde durmaktadır. (Bu yazıda Mevlid törenlerindeki ağıtlara ait özelliklerin araştırılmış olması da önemlidir.) Ağıt törenlerinde önemli bir yer tutan “yaslı, hüznü, özlemlî” ve “içli” makamlar, ağıt söyleyenlerin devamlı olarak hâfızalarında. Saygun, ağıt müziğinin, ağıt sahnesinin esaslı parçalarına teşkil eden “ölüye ait zâti eşyanın teşhiri”, “duyulan ızdırabın ağlamadan kendini

yaralamaya kadar türlü şekillerde izhârî [gösterilmesi]” ve “ölünün meziyetlerinin sayılması”ndan ayrı düşünülemeyeceğini belirtmektedir. Kitapta yer alan Andırın’dan derlenen ağıtlarda da bu özellikleri tamamıyla görmek mümkündür.

Fotoğrafın, ses kayıt cihazının ve kameranın olmadığı eski devirlerde ölen bir şahsın ağdı, ölüyü hâlen hayatta olanların nazarında yaşatan bir ‘sembol’, dolayısıyla bir ‘sanat’ vazifesini görmektedir. Bu bakış açısı, kitaptaki ağıt metinleri için de geçerlidir.

Çukurova ağıtlarını, Adana Halkevi ve Türk Dili Kurumu’nun maddi ve manevi destekleriyle sahadan ilk olarak derleyen ünlü romancı Yaşar Kemal olmuştur: Kemal Sadık Göğceli, Çukurova Folklorundan Derlemeler I, Ağıtlar-I, Adana Halkevi Yay., Adana 1943. Aynı kitabı 1992 yılında “Ağıtlar-II” (s. 119-254) kısmını da ekleyerek bu sefer Yaşar Kemal, Ağıtlar adıyla tekrar yayınladı (Torus Yay., İst. 1992). Bu arada şu hususu da belirtmeden geçmemek gerekecektir: Yaşar Kemal’in bu kitabın başına koyduğu “Ağıtların İkinci Baskısı İçin Birkaç Söz” (s. 9-45) yazısındaki temel bakış açısına, Çukurova’da yıllardır folklor araştırma-derleme ve inceleme çalışmaları yapan bir bilim insanı olarak katılmamız mümkün değildir. Burada Yaşar Kemal, roman ve hikâyelerinin ham malzemesi olarak kullandığı Çukurova’da hâlen yaşayan Türkmen sözlü kültürünü, alttan alta, günün “moda”sına uyararak ve okurların zihnini bulandırarak “Kürt” “dengbej”lerinden (aşık/destan söyleyicisi) ürünleriymiş gibi göstermeye, onlarla karşılaştırarak ilişkilendirmeye çalışmaktadır (s. 24-31 arası ve diğer sayfalar). Fransızlar başarılı olamadıkları son işgal denemelerinde bu bölgeyi özellikle ‘Clícia’ (Kilikya) olarak tescillendirmeyi arzu ediyorlardı. Onların tasarladıkları bu coğrafyaya Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep ve Şanlıurfa da elbette dâhildi. İşte Mersin’den Şanlıurfa’ya kadarki bu geniş coğrafyada, ‘Çukurova’ bölgesinde sözlü kültür, ağırlıklı olarak Türk ve Türkmen sözlü kültürüdür. Başka türlü de zaten mümkün değildir! Dolayısıyla Yaşar Kemal’in bu bakış açısı doğru ve tutarlı değildir!

Çukurova’nın ‘yukarıova’ adı verilen doğu kısmından –ki Adana, Osmaniye ve Andırın ilçesinin güneye bakan yamaç köylerini içine alır- bu satırların yazarı da 1980’li yıllarda ağıtlar derlemiş ve 1990 yılında da bir doktora tezi hazırlamıştır. Onun bu çalışması ancak 11 yıl sonra kitaplaşabildi: İsmail Görkem, Türk Edebiyatında Ağıtlar: Çukurova Ağıtları (Metin-İnceleme), Akçağ Yay., Ank. 2001 (XVIII+422 s.). Kitapta bizzat kaynak kişilerden doğal ortamlarda derlenen metinler, daha sonra bilimsel bir gözle incelenip değerlendirilmiştir. Söz konusu eserin, bu kitabın yazarı değerli meslektaşına yol gösterdiğinin en yakın tanığıyım.

Rahmetli Prof. Dr. Mehmet Kaplan “Yeni Bir İnsan Tipi Yaratmak” adlı deneme yazısında, ‘aydın’ olan bireylerin ülkenin meseleleri hakkında fikir ve söz sahibi olmamalarını, duyarsızlıklarını onların bir “sosyal şüura sahip olmamak”la açıklamaktadır. Kaplan, Türkiye’nin mutlaka “yeni bir insan tipi” yaratmasını zaruri görür ve bu tipin özellikleri hakkında ise şunları kaydeder:

“Ben, Anadolu köy veya kasabalarından çıkan, bir Anadolu gencinin bütün mahrumiyet ve ızdıraplarını yaşayan, fakat yılmayan, kültüre büyük değer veren, okuyan, üniversiteyi bitiren, tekrar köy veya kasabasına dönerek orada çevresi ile müspet münasebetler kuran, bütün kalbini ve zekâsını kullanarak çevresini yavaş yavaş değiştiren bir insan tipi tahayyül ediyorum.” (Büyük Türkiye Rüyası, Türk Kültür Enstitüsü Yay., İst. 1969, s. 56)

Bu kitabın yazarı, değerli meslektaşım da rahmetli Kaplan Hoca’nın özelliklerini saydığı ‘aydın’lardan birisi olmalıdır. En azından kendisinin memleketine hizmet arzusuyla yanıp tutuşan ve Türk “kültür[ün]e büyük değer veren”lerden biri olduğunun yakın tanığıyım. Öyle olmasaydı, zaten elinize almış olduğunuz bu eserdeki ağıtlar büyük bir sabırla ‘saha’dan, doğal ortamlarında, kaynak kişilerden teker teker derlenemez ve sonuç olarak da bir kitap hâlinde huzurunuzda çıkamazdı.

Değerli meslektaşım Ali Karaosmanoğlu’nu, hazırlamış olduğu Toroslardan Ağıtlar (Andırın’dan Derlemeler) adlı eseri dolayısıyla yürekten kutluyor, kendisinden yeni çalışmalar beklediğimi ifade ediyorum.